

Lihtsalt ja selgelt Euroopa maaelu arengu võrgustikust

Euroopa maaelu arengu võrgustiku tutvustus

Tere tulemast tutvuma Euroopa maaelu arengu võrgustikuga!

Euroopa maaelu arengu võrgustik (ENRD) ühendab maaelu arengu sidusrühmi üle kogu Euroopa Liidu (EL). Pakume võimalust avastada, kuidas ENRD on aidanud liikmesriikidel maaelu arengukavasid rakendada, luues ja jagades teadmisi ning hõlbustades teabevahetust ja koostööd Euroopa maapiirkondades. Alustuseks klõpsake järgmistel ikoonidel, et alla laadida ENRD lühitutvustus PDF-vormingus [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [el](#) [nl](#) [pt](#) [hu](#) [fi](#) [ro](#) [cs](#) [bg](#) [da](#) [et](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [sk](#) [sl](#) [sv](#) [hr](#)]. Üksikasjalikumalt teavet ENRD eesmärkide, sidusrühmade, abisaajate, struktuuri, ENRD kontaktpunkti ja õigusliku aluse kohta ning mitmeid asjaomaseid dokumente leiate [internetist](#). Käesolevas juhendis antakse üksikasjalikku teavet ENRD tegevuse kohta ja viidatakse täiendavale teabele võrgustiku veebilehel. Juhendi eesmärk on anda üksikasjalik ülevaade ENRD tööst maaelu arendamisel ning hõlbustada võrgustikus osalemist. Lisatud on lingid veebilehtedele, kus esitatakse iga teema kohta täiendavat teavet, nii et saaksite huvipakkuvat teemat põhjalikumalt uurida. ENRD veebileht on kättesaadav inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania ja poola keeles. Väiksemal arvul lehekülgi on kättesaadavad ka kreeka, portugali, rumeenia, hollandi, ungari, soome, tšehhi ja bulgaaria keeles. Juhime tähelepanu sellele, et mõned lingid viivad väljaspool asuvatele veebilehtedele, mis võivad olla kas inglise või mõnes muus keeles.

Käesolev dokument on mõeldud sidusrühmadele, kelle emakeeles ei ole ENRD veebileht kättesaadav. Juhime tähelepanu sellele, et edasi ei anta kogu veebilehe sisu, vaid selles esitatakse kokkuvõtte veebilehe kõigist jaotistest ja pakutakse mitmesuguseid linke internetis asuvale teabele. Seepärast **on dokumendi struktuur sama mis võrgustiku veebilehel, kajastades selle sisu 31. detsembri 2013. aasta seisuga.**

- ! Suuremas osas käesolevast dokumendist antakse ülevaade maaelu arengu poliitikast ja ENRD sellega seotud tegevusest **programmiperioodil 2007–2013.**
- ! Kui olete eeskätt huvitatud **järgmisest programmiperioodist (2014–2020)**, siirduge kohe [selle jaotise juurde](#).

Dokumendis on läbivalt kasutatud teatavaid funktsioone navigeerimise hõlbustamiseks:

- [PDF - Internetis on täiendavat teavet viidatud riigi kohta.
- [Roheline](#) viitab dokumendisesele lingile.
- [Oranž](#) viitab lingile, mis viib ENRD veebilehele.
- [Sinine](#) viitab lingile, mis viib väljaspool asuvale veebilehele.

Loodame, et käesolevast dokumendist on Teile kasu.

Sisukord

1. Elluviidav poliitika

1.1. Ülevaade maaelu arengu poliitikast

1.1.1. Riiklikud strateegiad

1.1.2. Riiklikud ja piirkondlikud programmid

1.1.3. Teljed ja meetmed

1.1.4. Programmi rakendamine

1.2. Maaelu arengu poliitika arvudes

1.2.1. Teemaatilised teabelehed

1.2.2. Maaelu arengu programme käsitlevad teabelehed

1.2.3. Teabelehed meetmete kohta

1.2.4. Maaelu arengu programmide seirenäitajate tabelid

1.3. Maaelu arengu programmide projektandmebaas

1.4. Rakendamise parandamine

1.4.1. Liigitus ja eesmärkide seadmine

1.4.2. Põllumajandus ja maapiirkondade majandus

1.4.3. Avalike hüvede pakkumine

1.4.4. Rakendusmehhanismid

1.4.5. LEADER

1.5. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks

1.5.1. Maaelu areng aastatel 2014–2020

- Ülevaade poliitikast aastatel 2014–2020
 - Maaelu arengu prioriteetid
 - Teadmussiire
 - Konkurentsivõime
 - Toidutarneahel
 - Ökosüsteemid
 - Ressursitõhusus
 - Sotsiaalne kaasatus
- Õigusaktid ja suunised
- Maaelu arengu programmide kavandamine
- Maaelu arengu programmide rakendamine
- Aastatel 2007–2013 saadud teadmised
 - Programmitöö ja rakendamine
 - Teadmussiire ja innovatsioon
 - Maaettevõtlus
 - Rahastamisvahendid
 - Toidutarneahel
 - Keskkond ja kliimamuutused
 - Sotsiaalne kaasatus
 - Kogukonna juhitud kohalik areng, LEADER ja riikidevaheline koostöö
 - Maaelu arengu võrgustumine
 - Seire ja hindamine
- Seire ja hindamine
- Maaelu arengu võrgustumine
- Kogukonna juhitud kohalik areng
- Kandidaatriigid ja võimalikud kandidaatriigid

[1.6. Maaelu arengust teavitamine](#)

[2. Riik](#)

[3. Teemad](#)

[3.1. Põllumajandus](#)

[3.2. Keskkond](#)

[3.3. Avalikud hüved](#)

[3.4. Ettevõtlus](#)

[3.5. Noorsugu ja noored põllumajandustootjad](#)

[3.6. Metsandus](#)

[3.7. IKT](#)

[3.8. Maa- ja linnaelu seosed](#)

[3.9. Sotsiaalsed aspektid](#)

[3.10. Teadmussiire ja innovatsioon](#)

[4. LEADER](#)

[4.1. LEADERi vahendite kogum](#)

[4.2. Kohalike tegevusrühmade andmebaasid](#)

[4.3. LEADERi analüüsid](#)

[4.4. LEADERi raamatukogu](#)

[4.5. LEADERi üritused](#)

[4.6. Riikidevaheline koostöö](#)

[5. Võrgustikud ja võrgustumine](#)

[5.1. Teave riiklike maaeluvõrgustike kohta](#)

[5.2. Riiklike maaeluvõrgustike klastrid](#)

[5.3. Euroopa Liidu organisatsioonid](#)

[5.4. Euroopa kalanduspiirkondade võrgustik](#)

[5.5. Euroopa hindamisvõrgustik](#)

[5.6. Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise vahendite kogum](#)

[5.7. Võrgustikutöö lisaväärtus](#)

[5.8. Riikliku maaeluvõrgustiku vahendite kogum](#)

[6. Trükised ja muu meedia](#)

[6.1. Euroopa Liidu maaelu ülevaade](#)

[6.2. ENRD ajakiri](#)

[6.3. EAFRD projektide brošüürid](#)

[6.4. Teemaatilised trükised](#)

[6.5. Meediagalerii](#)

[7. Üritused ja kohtumised](#)

[8. Kontaktid](#)

1. Elluviidav poliitika

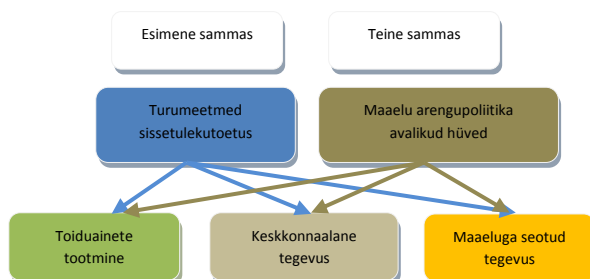
Euroopa Liidu 27 liikmesriigi maapiirkonnad, mis moodustavad 90% liikmesriikide territooriumist ja on koduks enam kui poolele nende rahvastikust, on eluliselt tähtis valdkond, millele on suunatud liidu poliitika. Jaotis „Elluviidav poliitika” pakub võimalust uurida, mida tähendab maaelu arengu poliitika tegelikkuses, ja vaadeldakse nii Euroopa, riigi kui ka piirkonna tasandi poliitikat, mida kõiki toetab Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD). Näiteks võite järgmisi jaotisi sirvides leida teavet maaelu arengu programmide kohta, statistilisi andmeid nende saavutatud edusammude kohta, teavet terve rea maaelu arengu programmide raames käivitatud projektide kohta ning Euroopa maaelu arengu võrgustiku analüüse poliitika paremaks rakendamiseks.

- [Ülevaade maaelu arengu poliitikast](#)
- [Maaelu arengu poliitika arvudes](#)
- [Maaelu arengu programmide projektiandmebaas](#)
- [Rakendamise parandamine](#)
- [Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks](#)
- [Maaelu arengust teavitamine](#)

1.1. Ülevaade maaelu arengu poliitikast

Kuna üle poole ELi rahvastikust elab väljaspool linnu ja 27 liikmesriigi territooriumist moodustavad maapiirkonnad 90%, on selliste piirkondade areng poliitikavaldkonnana eluliselt tähtis. Põllumajandus ja metsandus on jätkuvalt olulise tähendusega nii ELi maapiirkondade loodusvarade haldamisel kui ka majandusliku mitmekesistamise platvormina maapiirkondades.

ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) põhieesmärgid on jäänud aastate vältel samaks, kuid järjestikused reformid on toonud kaasa muutusi kasutatavates vahendites. Algselt kuulus maaelu arengu poliitika osaliselt ÜPP alla. Eraldiseisev ja konkreetne ELi maaelu arengu poliitika hakkas toimima 2000. aastal, kui ÜPP jaotati ümber kaheks sambaks. ÜPP esimene samm hõlmab otsetoetusi ja turumeetmeid ning teine samm mitmeaastaseid maaelu arengu programme. Need kaks sammast täiendavad üksteist ÜPP üldeesmärkide saavutamisel.

Seonduv teave:

- [ülevaade maaelu arengu poliitikast aastatel 2007–2013](#);
- ELi maaelu arengu poliitika aastatel 2007–2013 [[PDF](#) [en](#)].

ELi maaelu arengu poliitika läbivaatamine algatati ÜPP läbivaatamise protsessi ehk **ELi põllumajandus- ja maaelupoliitika „tervisekontrolli“** tulemusel. See tõi kaasa terve rea poliitilisi muutusi, milles ELi juhid 2008. aastal kokku leppisid. Tervisekontroll andis võimaluse tagada poliitikameetmete kohandamise mitmesuguste Euroopa maaelu puudutavate uute probleemidega paremaks toimetulemiseks ja võimaluste paremaks ärakasutamiseks, nagu näiteks kliimamuutused ja kasvav nõudlus taastuvenergia järele. Klõpsake [siin](#), et lugeda rohkem ÜPP „tervisekontrolli“ kohta.

Seonduv teave:

- Euroopa Komisjoni brošüüri „ELi maaelu arengupoliitika: vastates väljakutsetele“ vaatamiseks klõpsake siin [[PDF](#) [en](#)];
- teabeleht „Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamise ja Euroopa majanduse elavdamise kava ülevaade – maaelu arengu programmide muutmine“ [[PDF](#) [en](#)].

Maaelu arengut käsitlev **ELi poliitikaraamistik** koosneb neljast tasandist, täpsemalt: i) Euroopa strateegiasuunised; ii) riiklikud strateegiad; iii) riiklikud või piirkondlikud programmid ning iv) teljed ja sekkumismeetmed. See struktuur annab ühise võrdlusraamistiku kavandamis- ja programmitöök üsikutes liikmesriikides, mida suunatakse ELi strateegiasuunistega. Eesmärk on, et liikmesriigid ja vajaduse korral piirkonnad võtaksid maaelu arengu strateegiliste prioriteetide sõnastamisel aluseks ühised ELi suunised, töötaksid programmid välja ja valiksid meetmed, mis vastavad nende piirkonna konkreetsetele maaelu arengu alastele vajadustele ja probleemidele.

Üksikasjalikum teave eri tasandite kohta on kättesaadav järgmiste linkide kaudu:

- [ELi maaelu arengu strateegiasuunistes](#) määratakse kindlaks ELi prioriteedid aastateks 2007–2013, mis koonduvad kolme põhilise eesmärgi alla;
- [maaelu arengu riiklikud strateegiakavad](#) kajastavad ELi prioriteete vastavalt asjaomase liikmesriigi olukorrale;
- [riiklikud või piirkondlikud maaelu arengu programmid](#) kajastavad tegevusprioriteete;
- [programmide rakendamine, seire ja hindamine](#) tutvustab seiret ja hindamist ELi raamistiku alusel.

ENRD veebilehel leiate täiendavat teavet maaelu arengu reguleerimise kohta [korduma kippuvate küsimuste](#) jaotises.

Maaelu arengu poliitika on strateegiline lähenemine, mis määratleb ELi prioriteedid maaelu arengu valdkonnas. 2006. aasta veebruaris võttis nõukogu vastu [ELi maaelu arengu strateegiasuunised](#). Strateegiasuunistes visandatakse maaelu arengu poliitika prioriteedid kolmes peamises valdkonnas: põllumajanduslik toidumajandus, keskkond ning maapiirkondade majandus laiemas mõttes ja rahvastik. Suunistega pannakse alus, millelt lähtudes koostavad liikmesriigid oma maaelu arengu riiklikud strateegiakavad aastateks 2007–2013. Rohkem teavet [riiklikest strateegiakavadest](#) leiate allpool. Riiklikud strateegiad omakorda annavad ainet maaelu arengu programmidele, mille

väljatöötamisel keskendutakse neljale temaatilisele sekkumise teljele. Riiklike ja piirkondlike kavade kohta leiate rohkem teavet [siin](#).

1.1.1. Riiklikud strateegiad

Iga liikmesriik on välja töötanud ELi strateegiasuunistel põhineva maaelu arengu **riikliku strateegiakava**, milles võetakse täiel määral arvesse vastava riigi konkreetseid asjaolusid ja vajadusi. Liikmesriikide strateegiate kohta leiate rohkem teavet, kui [külastate meie interaktiivset kaarti](#) ning valite riigi, millest olete huvitatud.

Riiklikud strateegiakavad on mõeldud programmitöö võrdlusvahendiks. Strateegiad rakendatakse maaelu arengu programmide kaudu, mis hõlmavad kas kogu riiki või mõne liikmesriigi puhul iga halduspiirkonda.

Riiklikud strateegiad aitavad

- määrata kindlaks valdkonnad, kus ELi maaelu arenguks suunatav toetus loob kõige suurema lisaväärtuse;
- võtta arvesse ELi peamisi prioriteete, sealhulgas neid, mis on kehtestatud Lissaboni tegevuskavaga (tööhõive- ja majanduskasvu strateegia) ning Göteborgi tegevuskavaga (säästvuse eesmärgid);
- tagada kooskõla teiste ELi poliitikavaldkondadega, eelkõige majandusliku ühtekuuluvuse ja keskkonna valdkonnas;
- toetada uue, turule orienteeritud ÜPP rakendamist ning sellega kaasnevat ümberkorraldusi vanades ja uutest liikmesriikides.

Riiklikud strateegiakavad hõlmavad

- majandusliku, sotsiaalse ja keskkonna olukorra ning arengupotentsiaali hindamist;
- ELi ja asjaomase liikmesriigi ühiseks tegevuseks valitud strateegiat, näidates tehtud valikute vastavust ELi strateegiasuunistele;
- maaelu arengu temaatilisi ja territoriaalseid prioriteete iga telje kohaselt, sealhulgas peamisi arvudes väljendatud eesmärgid ning asjakohaseid seire- ja hindamisnäitajaid;
- riikliku strateegiakava rakendamise maaelu arengu programmide loetelu ning EAFRD eraldiste suunavat jaotust iga programmi kohta;
- meetodeid kooskõlastamise tagamiseks muude ühise põllumajanduspoliitika vahenditega ning vajaduse korral eelarvet lähenemiseesmärkide saavutamiseks;
- liikmesriigis riikliku maaeluvõrgustiku loomise korralduse ja eelarve kirjeldust.

1.1.2. Riiklikud ja piirkondlikud programmid

Iga liikmesriik rakendab maaelu arengu poliitikat aastateks 2007–2013 oma vastava(te) programmi(de) kaudu. Liikmesriigil võib olla kas üksainus programm kogu territooriumi kohta või rida piirkondlikke programme. Maaelu arengu programmid on kooskõlas ühiste [ELi strateegiasuunistega](#) ja iga liikmesriigi [riikliku strateegiakavaga](#). Üksikute liikmesriikide maaelu arengu programmide kohta leiate rohkem teavet, kui [külastate meie interaktiivset kaarti](#) ning valite riigi, millest olete huvitatud.

Olenemata sellest, kas liikmesriigil on üksainus programm või rida piirkondlikke programme, sisaldab iga maaelu arengu programm

- maapiirkondade tugevate ja nõrkade külgede analüüsi ja valitud strateegiat nendega tegelemiseks;
- põhjendust prioriteetide valiku kohta, võttes arvesse ELi strateegiasuuniseid ja riiklikku strateegiakava, samuti oodatavat mõju;
- teavet telgede ja igale teljele soovitatud meetmete kohta ning nende kirjeldust, sealhulgas täpseid kontrollitavaid eesmärke ja näitajaid, mis võimaldavad mõõta programmi edusamme, tõhusust ja tulemuslikkust;
- rahastamiskava, sealhulgas üksikasjad nii igaks aastaks kui ka kogu programmiperioodiks kavandatud EAFRD kogupanuse ja riigi/piirkonna vahenditest rahastamise kohta iga telje puhul, samuti esialgsete summade suunavat jaotust meetmete vahel;
- teavet teistest ÜPP vahenditest nii ühtekuuluvuspoliitika kui ka ühenduse kalanduse toetusvahendi kaudu rahastatavate meetmete vastastikuse täiendavuse kohta;
- programmi rakendamist käsitlevate kokkulepete üksikasju, sealhulgas kõigi asjaomaste asutuste nimetamise kohta, ning haldus- ja kontrollstruktuuride kokkuvõtvat kirjeldust;
- seire- ja hindamissüsteemide, samuti järelevalvekomisjoni koosseisu kirjeldust;
- kavade üksikasju, et tagada programmi reklaamimine.

Maaelu arengu poliitikaraamistikus saab valida 41 meetme vahel. Liikmesriigid valivad nende hulgest need meetmed, mis vastavad nende maapiirkondade vajadustele kõige paremini. Meetmed lisatakse seejärel vastava riigi riiklikesse või piirkondlikesse programmidesse. ELi toetus meetmete rahastamiseks sõltub meetmest ja programmi tasandil tehtud konkreetsetest valikutest. Täiendavaid üksikasju maaelu arengu poliitika meetmete kohta leiate [nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrusest \(EÜ\) nr 1698/2005](#) (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta).

Täiendavaid üksikasju üksikute meetmete kohta telje kaupa leiate, kui klõpsate järgmistel linkidel:

- [1. telg – põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime suurendamine](#)
- [2. telg – keskkonna ja maapiirkondade olukorra parandamine](#)
- [3. telg – elukvaliteedi parandamine maapiirkondades ja maapiirkondade majanduse mitmekesistamine](#)
- [4. telg – LEADER \(kohaliku tööhõive ja mitmekesistamise potentsiaali suurendamine\)](#)

Üksikasjalikumat teavet rakenduseeskirjade kohta leiate, kui [klõpsate siin](#) (komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1974/2006).

1.1.3. Teljed ja meetmed

Tasakaalustatud strateegia tagamiseks on nõutav iga temaatilise telje minimaalne rahastamine. Soovitatud minimaalsed rahastamisprotsendid, mis 1., 2. ja 3. telje puhul on vastavalt 10%, 25% ja 10%, kujutavad endast ettevaatusabinõud, tagamaks, et igas programmis kajastataks vähemalt kolme peamist poliitilist eesmärki, kuid protsendid on seatud piisavalt madalale, et jätta liikmesriikidele või piirkondadele suur paindlikkus (55% ELi vahenditest), panna rõhku just sellele poliitikateljele, mis vastab nende olukorrale ja vajadustele. LEADERi telje puhul rahastatakse iga programmi ELi vahenditest minimaalselt 5% (uute liikmesriikide puhul 2,5%) ulatuses. LEADERi kulud jagunevad kolme poliitikatelje vahel.

Kõnealuse poliitikaga pakutakse vahendite (meetmete) komplekti, mille hulgast kõik liikmesriigid saavad valida ja mille jaoks on neil võimalik saada ELilt rahalist toetust integreeritud maaelu arengu programmide rakendamiseks. Iga telge rakendatakse selle meetmete valiku kaudu.

1. telg: põllumajandus- ja metsandussektori konkurentsivõime suurendamine, sealhulgas rida meetmeid, mis on suunatud inim- ja füüsilisele kapitalile põllumajanduses, toidu- ja metsandussektorites (teadmussiirde ja innovatsiooni edendamine) ja kvaliteetsele toodangule. Kõiki 1. telje meetmeid näete, kui [klõpsate siin](#).

2. telg: keskkonna ja maapiirkondade olukorra parandamine, pakkudes meetmeid loodusvarade kaitsmiseks ja suurendamiseks, samuti suure väärtusega põllumajandus- ja metsandussüsteemide ning kultuurmaastike kaitsmiseks Euroopa maapiirkondades. Kõigi 2. telje meetmete vaatamiseks [klõpsake siin](#).

3. telg: elukvaliteedi parandamine maapiirkondades ja maapiirkondade majanduse mitmekesistamine, pakkudes toetusi kohaliku taristu ja inimkapitali arendamiseks maapiirkondades, et parandada tingimusi majanduskasvu ja töökohtade loomiseks kõigis sektorites ning majandustegevuse mitmekesistamiseks. Kõiki 3. telje meetmeid näete, kui [klõpsate siin](#).

4. telg: [LEADERi](#) kogemuse alusel uuendusliku juhtimise võimaluste tutvustamine, vaadeldes maaelu arengut kohaliku tasandi „alt üles” lähenemisviiside abil. Et näha kõiki 4. telje meetmeid, [klõpsake siin](#).

1.1.4. Programmi rakendamine

Maaelu arengu programmide rakendamine kuulub eeskätt liikmesriikide korraldusasutuste vastutusalasse. Mõnel liikmesriigil on üksainus maaelu arengu programm, teistel terve rida piirkondlikke programme. Kõik maaelu arengu programmid on koostatud nii, et nende keskmes on neli telge ja valik meetmeid. Et telgede ja meetmete kohta rohkem teada saada, tutvuge [selle jaotisega](#).

Abisaajate juurdepääsu üksikmeetmetele eraldatavatele vahenditele määrab alati ära vastavus abikõlblikkuskriteeriumidele, nt põllumajandusettevõtte asukoht ja/või suurus, maakasutus jne. Paljude meetmete puhul on määratletud ka valikukriteeriumid. Abikõlblikkus- ja valikukriteeriumide toimimine on oluline, et võimaldada EAFRD vahendite suunamist maaelu arengu programmide eesmärkide täitmiseks. Enamikul juhtudel taotlevad võimalikud abisaajad vahendeid ühele või mitmele konkreetsele meetmele. Seejärel taotlusi hinnatakse ja positiivse vastuse puhul saavad taotlejad EAFRD toetust vastavalt asjaomase asutusega sõlmitud kokkuleppe tingimustele. Milliseid rakendusmehhanisme täpselt rakendatakse, sõltub liikmesriigist ja meetmest.

Euroopa maaelu arengu võrgustiku analüüsimisel keskendutakse maaelu arengu programmide rakendamise paremale mõistmisele, et anda teavet paranduste kohta.

- Täiendavat teavet üksikute teemade kohta leiate [temaatilist jaotist](#) sirvides.
- Täiendavat teavet horisontaalset rakendamist käsitlevate küsimuste ja teemade kohta leiate jaotisest „[Rakendamise parandamine](#)”.

Ühtse järelevalve- ja hindamisraamistikuga pakutakse kõigi maaelu arengu toetuste järelevalveks ja hindamiseks programmiperioodil 2007–2013 omaette raamistikku. Ühtne järelevalve- ja

hindamisraamistik kehtestab aluse programmide toimimise parandamiseks, tagades aruandekohustuse seoses programmidega ja võimaldades hinnata seatud eesmärkide saavutamist. Ühtne järelevalve- ja hindamisraamistik määratletakse terves reas komisjoni koostatud ja liikmesriikide heakskiidu saanud dokumentides. Rohkem teavet ühtse järelevalve- ja hindamisraamistiku kohta leiate [siit](#).

Igas liikmesriigis teostavad korraldusasutus ja järelevalvekomisjon iga maaelu arengu programmi järelevalvet, võttes aluseks finants-, väljundi- ja tulemusnäitajad. Iga korraldusasutus saadab komisjonile 30. juuniks iga-aastase eduaruande programmi rakendamise kohta. Iga-aastased eduaruanded sisaldavad

- tabelit, mis näitab programmi rahalist rakendamist ning milles esitatakse iga meetme kohta ülevaade abisaajatele kalendriaasta jooksul makstud vahenditest;
- seiretabeleid, milles esitatakse ühistel väljund- ja tulemusnäitajatel põhinev kvantitatiivne teave.

Komisjon säilitab kõik seireandmed maaelu arengu teabesüsteemis.

Euroopa maaelu arengu võrgustik aitab valideerida seirenäitajaid ja koostada teabelehti, mis annavad ülevaate iga maaelu arengu programmi ja enamiku üksikmeetmete rakendamise edenemisest igas liikmesriigis. Rohkema teabe saamiseks edusammude kohta maaelu arengu programmide rakendamisel [klõpsake siin](#).

Lisateave:

- [finants- ja füüsilised näitajad EL 27 ja iga liikmesriigi tasandil](#);
- [meetme väljundnäitajad EL 27 tasandil](#).

Rohkem teavet maaelu arengu programmide hindamise ning ühtse järelevalve- ja hindamisraamistiku kohta üldiselt leiab [Euroopa hindamisvõrgustiku](#) veebilehelt.

1.2. Maaelu arengu poliitika arvudes

[ELi strateegiasuuniste](#) (2007–2013) valguses on Euroopa Liidu 27 liikmesriiki töötnud välja riiklikud maaelu arengu strateegiad, võttes aluseks oma vajaduste analüüsi. Riiklikud/piirkondlikud maaelu arengu programmid aastateks 2007–2013 täidavad riikliku strateegia eesmärges EAFRD kaasrahastatavate meetmete rakendamise kaudu.

Iga maaelu arengu programmi korraldusasutus jälgib koos järelevalvekomisjoniga programmi edusamme ja saavutusi meetmetega seotud finants-, väljund- ja tulemusnäitajate abil, nagu neid määratleb [ühtne järelevalve- ja hindamisraamistik](#). Nende näitajate abil hinnatakse, kui suurel määral on soovitud eesmärges (sihte) üksikmeetme ja kogu programmi tasandil saavutatud.

Igal aastal koostab ENRD kokkuvõtlikke teabelehti maaelu arengu programmide edusammude kohta ELi tasandil, võttes aluseks maaelu arengu programme käsitlevad seireandmed, mis komisjon on kättesaadavaks teinud. Ülevaated on kiire võrdlusvahend, mis näitab ELi maaelu arengupoliitika olukorda, tõstab esile vahendite ja tulemuste seoseid ning võimaldab huvitatud kasutajatel saada programmide kohta küllaldast teavet. Teavet antakse EL 27 kõigi liikmesriikide kohta, mis teeb kokku 88 riiklikku ja piirkondlikku programmi.

Samuti saate alla laadida voldiku „Maaelu arengu poliitika arvudes”. [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]

Üksikasjalikumad teavet finants- ja väljundnäitajate kohta on võimalik leida selleteemalistest [maaelu arengu poliitika seirenäitajate tabelitest](#).

1.2.1. Teemaatilised teabelehed

Teabelehtede seeriaga antakse selge ülevaade maaelu arengu poliitika toetustest teemade kaupa, tuues välja seosed poliitika prioriteetide, rakendusmeetmete ja tegelike tulemuste vahel.

Teemaatilised teabelehed illustreerivad lühidalt poliitilise sekkumise taga olevat kontseptuaalset raamistikku (ELi tasandil kindlaks määratud prioriteetidid ja nende arendamine tegevuseks) ning kirjeldavad vahendeid (meetmeid), mille kaudu neid prioriteete ellu viiakse.

Neis viidatakse ka võimalikele abisaajatele, sihtrühmadele ja valdkondadele, antakse teavet üldiste eelarveliste eraldiste ja kulude kohta EL 27 tasandil ning tuuakse välja saavutatud tulemused. Samuti tuuakse konkreetseid näiteid sekkumiste kohta projektide kirjelduste näol, mis pärinevad ENRD maaelu arengu programmide [projektiandmebaasist](#).

- Teemaatiline teabeleht nr 1 „Teadmussiirde ja inimkapitali investeerimise edendamine” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 2 „Investeeringud füüsilisse kapitali ja moderniseerimisse” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 3 „Tunnustatud kvaliteedimärgisega / standarditele vastava põllumajandustootmise edendamine” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 4 „Uute liikmesriikide põllumajandusettevõtete turuletuleku toetamine” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 5 „ELi loodusvarade ja põllumajandusmaastike kaitse” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 6 „Metsanduse toetamine” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 7 „Maapiirkondade majanduse mitmekesistamise edendamine” [\[PDF en\]](#)
- Teemaatiline teabeleht nr 8 „Maapiirkondade elukvaliteedi paremaks muutmine” [\[PDF en\]](#)

Üksikasjalikumad teavet finants- ja väljundnäitajate andmete kohta leiate selleteemalistest [maaelu arengu programmide seirenäitajate tabelitest](#).

1.2.2. Maaelu arengu programme käsitlevad teabelehed

Teabelehtedes, milles vaadeldakse maaelu arengu programmide edenemist, esitatakse iga ELis rakendatud maaelu arengu programmi edusammude ülevaade, pakkudes ajakohastatud teavet programmide rahalise rakendamise kohta (avaliku sektori kogukulud), maaelu arengu programmide üldiste edusammude kohta väljundite näol (kokkuvõtlik teave kõige tähtsamate meetmete kohta) ning võrdlust aastateks 2007–2013 seatud eesmärkidega. Teavet antakse nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil. Samuti on saadaval kokkuvõtte EL 27 kohta. Kõik dokumendid leiate [siit](#).

1.2.3. Teabelehed meetmete kohta

Käesolevas jaotises esitatakse teavet maaelu arengu meetmete seisuga koostades Euroopa Liidu 27 liikmesriigis. Teabelehtedel on toodud teave meetme tasandil tehtud edusammude kohta, võttes aluseks saavutatud füüsilised väljundid (värskem kättesaadav ajakohastatud teave) ning võrdluse kogu programmiperioodiks 2007–2013 seatud eesmärkidega.

Telg	Meede	Teabelehed meetmete kohta
1. telg	111 – Kutseõppe- ja teavitamismeetmed	[PDF
	112 – Noorte põllumajandustootjate starditoetus	[PDF
	113 – Ennetähtaegselt pensionile jäämine	[PDF
	114 – Nõustamisteenuste kasutamine	[PDF
	115 – Juhtimis-, asendus- ja nõuandeteenuste loomine	Andmed ei ole saadaval
	121 – Põllumajandusettevõtete moderniseerimine	[PDF
	122 – Metsade majandusliku väärtuse parandamine	[PDF
	123 – Põllumajandus- ja metsandustoodetele lisaväärtuse andmine	[PDF
	124 – Koostöö uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogialahenduste väljatöötamiseks põllumajandus- ja toidusektoris ning metsandussektoris	[PDF
	125 – Põllumajanduse ja metsanduse arengu ja kohandamisega seotud infrastruktuur	[PDF
	126 – Põllumajandusliku tootmispotentsiaali taastamine	Andmed ei ole saadaval
	131 – ELi õigusaktidel põhinevate nõuetega vastavusse viimine	Andmed ei ole saadaval
	132 – Põllumajandustootjate osalemine toidukvaliteedikavades	[PDF
	133 – Teavitamis- ja müügiedendusmeetmed	Andmed ei ole saadaval
	141 – Elatuspõllumajandus	Andmed ei ole saadaval
	142 – Tootjarühmad	Andmed ei ole saadaval
	143 – Põllumajandustootjatele nõuande- ja teabeleviteenuste osutamine	Andmed ei ole saadaval
	144 – Ühise turukorralduse reformi tõttu ümberkorraldatavad põllumajandusettevõtted	Andmed ei ole saadaval
2. telg	211 – Ebasoodsate looduslike tingimuste toetus mägi-alade põllumajandustootjatele	[PDF
	212 – Ebasoodsate looduslike tingimuste toetused muude kui mägi-alade põllumajandustootjatele	[PDF
	213 – Natura 2000 toetus ja direktiiviga 2000/60/EÜ seotud toetus	[PDF
	214 – Põllumajanduslikud keskkonnatoetused	[PDF
	215 – Loomade heaolu toetused	[PDF
	216 – Vähetootlikud investeeringud	[PDF

	221 – Põllumajandusmaa esmane metsastamine	[PDF en]
	222 – Agrometsandussüsteemide esmane rajamine põllumajandusmaal	Andmed ei ole saadaval
	223 – Mittepõllumajandusmaa esmane metsastamine	[PDF en]
	224 – Natura 2000 toetus	[PDF en]
	225 – Metsanduse keskkonnatoetus	[PDF en]
	226 – Metsapotentsiaali taastamine ja ennetustegevus	[PDF en]
	227 – Vähetootlikud investeeringud	[PDF en]
3. telg	311 – Mitmekesistamine mittepõllumajandusliku tegevuse suunas	[PDF en]
	312 – Ettevõtete rajamise ja arendamise toetus	[PDF en]
	313 – Turismi soodustamine	[PDF en]
	321 – Majanduse ja maaelanikkonna pöhitened	[PDF en]
	322 – Külade uuendamine ja arendamine	[PDF en]
	323 – Maapiirkondade kultuuripärandi säilitamine ja selle kvaliteedi parandamine	[PDF en]
	331 – Koolitus ja teavitamine	Andmed ei ole saadaval
	341 – Oskuste omandamise ja elavdamise meede, pidades silmas kohaliku arengu strateegia koostamist ja rakendamist	Andmed ei ole saadaval
4. telg	4. telg – Kohalike tegevusrühmade arv	[PDF en]
	4. telg – Projektide ja abisaajate arv	[PDF en]
	421 – Koostööprojektide rakendamine	[PDF en]
	431 – Kohalike tegevusrühmade juhtimine, oskuste omandamine ja piirkonna arendamine	[PDF en]

1.2.4. Maaelu arengu programmide seirenäitajate tabelid

Igas liikmesriigis teostavad korraldusasutus ja järelevalvekomisjon iga maaelu arengu programmi seiret, võttes aluseks finants-, väljundi- ja tulemusnäitajad. Iga korraldusasutus saadab Euroopa Komisjonile 30. juuniks iga-aastase eduaruande programmi rakendamise kohta eelmisel kalendriaastal. Komisjon säilitab kõik seireandmed maaelu arengu teabesüsteemis. Euroopa maaelu arengu võrgustik aitab valideerida seirenäitajaid ja koostada üksikasjalikke kokkuvõtteid, mis annavad ülevaate maaelu arengu programmide rakendamisest EL 27 tasandil. Diagrammid on kättesaadavad [internetis](#).

Korraldusasutuste iga-aastastes eduaruannetes esitatud andmete põhjal on koostatud kokkuvõtlikud tabelid koos diagrammidega, et näitlikustada edusamme ELi maaelu arengu programmide rakendamisel **finants- ja füüsiliste näitajate** (eeskätt väljundnäitajate) abil. Kokkuvõtteid EL 27 kohta allalaadimiseks: Maaelu arengu programmidega seotud avaliku sektori kulud [PDF [en](#)] ja väljundid [PDF [en](#)].

Finantsandmed – sealhulgas avaliku sektori kogukulud ja EAFRD toetus – on koondatud liikmesriigi kaupa ja EL 27 tasandil, et näidata maaelu arengu programmide kulude muutumist aastate jooksul telje ja meetme kaupa. Samuti esitatakse võrdlus kogu programmiperioodiks 2007–2013 eraldatud

kogueelarvega (kogueelarve pärast ÜPP „tervisekontrolli“). Finantsandmed genereerib ja esitab põllumajanduse peadirektooraat.

Koondandmed esitatakse ka väljundnäitajate kohta (telje ja meetme kaupa) liikmesriigi ja Euroopa tasandil. Võrdlus 2007.–2013. a väljundeesmärkidega selgitab programmide rakendamise olukorda. Üksikasjalikumate teavete väljundnäitajatest meetme kohta – sealhulgas liikmesriigi kaupa – leiate selleteemaliselt [veebilehelt](#). Täieliku loetelu väljundnäitajatest ja seonduvatest toimikutest leiate [ühise seire- ja hindamisraamistiku](#) 3.H lisast.

1.3. Maaelu arengu programmide projektiandmebaas

Käesolev [andmebaas](#) näitab, kuidas maapiirkondade ettevõtjad kõikjal ELis on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) praktiliselt kasutanud. Antakse üksikasjalikku teavet maaelu arengu projektide kohta alates rahastatud projekti tüübist kuni selleni, kuidas vahenditele juurde pääseti. Esindatud on projektid igast ELi riigist ja igalt maaelu arengu programmide teljelt. Teabe leidmiseks huvipakkuva projektitüübi kohta kasutage andmebaasi tabelis otsingut. Kättesaadavad on üle 570 projekti, mida saab otsida maaelu arengu programmi meetme, märksõna, riigi, maaelu arengu programmi, riikidevahelise koostöö ja muude kriteeriumide põhjal.

1.4. Rakendamise parandamine

ELi maaelu arengu poliitika rakendamise parandamine on Euroopa maaelu arengu võrgustiku keskne ülesanne. Üks põhilisi viise selleks on analüüsitegevus, mille eesmärk on

- parandada arusaamist sellest, kuidas poliitika praktikas toimib;
- hinnata, mis toimib hästi ja mida saab parandada,
- koguda teavet, mille põhjal teha otsuseid liikmesriikide ja Euroopa tasandil.

ENRD analüüsitegevuses kasutatakse tervet rida vahendeid, sealhulgas

- teemaatilised töörühmad,
- ENRD koordineerimiskomitee ja LEADERi allkomitee töörühmad;
- riiklike maaeluvõrgustike ühised teemaatilised algatused;
- spetsiaalselt ENRD teemaalisteks üritusteks koostatud töödokumendid;
- maaelu arengu programmide rakendamise regulaarne analüüs.

Analüüsitavad teemad saab laias laastus jagada kolme rühma.

1. Horisontaalsed teemad, mis on seotud laiemate rakendamisküsimustega, mida käsitletakse allpool.
 - [Maaelu liigitus ja eesmärkide seadmine](#)
 - [Põllumajanduse ja laiema maamajandustegevuse vahelised seosed](#)
 - [Põllumajanduse pakutavad avalikud hüved ja teenused](#)
 - [ELi maaelu arengu poliitika rakendusmehhanismid](#)
2. Valdkondlikud teemad. Rohkem teavet leiate sellest [jaotisest](#).
3. Maaelu arengu programmid ja nende meetmed. Teavet leiate [siit](#).

ENRD analüüsitegevuse ja valdkondlike meetmete tulemused tehakse kättesaadavaks asjaomaste foorumite kaudu, neid kasutatakse võrgustiku trükistes ja edastatakse muude teabe levitamise mehhanismide kaudu. ENRD trükiste kohta leiate rohkem teavet, kui klõpsate [siin](#).

1.4.1. Liigitus ja eesmärkide seadmine

Euroopa maapiirkonnad erinevad üksteisest mitmete füüsiliste, sotsiaal-majanduslike, keskkonnaalaste ja institutsiooniliste tegurite poolest. See mitmekesisus on üks Euroopa suurimatest ressurssidest, kuid toob paljudes liikmesriikides siiski kaasa probleeme maapiirkondade täpsel määratlemisel. Kõnealune määratlus on olulise tähtsusega ELi maaelu arengu poliitika kujundamisel ja selle vastastikuse täiendavuse tagamisel teiste ELi fondidega, mis on suunatud maapiirkondade, eelkõige eriliste vajadustega maapiirkondade arendamisele.

1. temaatiline töörühm nende küsimustega tegelemiseks moodustati 2009. aastal ning oli suunatud eeskätt maaelu arengu programmide tõhustamisele maapiirkondade territoriaalsete iseärasuste ja vajadustega tegelemisel. Euroopa Komisjoni (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi – DG AGRI) juhtimisel analüüsiti põhjalikult 23 riiklikku ja 12 piirkondlikku maaelu arengu programmi aastatel 2007–2013.

Tulemused

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) esitatud maapiirkondade määratlust,** mida Euroopa Komisjon liikmesriikidele pakkus, hakati kasutama ainult väheste riiklike ja piirkondlike maaelu arengu programmide puhul ning töörühma saadud tulemused viitavad sellele, et see määratlus ei pruugi vastata paljude liikmesriikide vajadustele. Liikmesriigid ja piirkonnad kasutavad oma maaelu arengu programmide meetmete puhul hoopis mitmeid erinevaid territoriaalseid määratlusi. Olenevalt sellest, millele neis määratlustes keskendutakse, võib nad laias laastus rühmitada sektoripõhisteks (nt põllumajandus ja metsandus) või territoriaalseteks (nt 3. telje meetmeteks abikõlblikud piirkonnad). Liikmesriigid on väga teadlikud vajadusest ELi fondide selge piiritlemise järele ning EAFRD ja teiste fondide vastastikuse täiendavuse võimalusest, et tagada ELi maapiirkondade arenguga seotud vajaduste täitmine.

*** Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) määratleb valdavalt maapiirkondadena piirkondi, mille puhul enam kui 50% rahvastikust elab maakogukondades. Maakogukonnad on kogukonnad, mille rahvastikutihedus jääb alla 150 elaniku km² kohta.*

Maapiirkondade läbivaadatud liigituse elemendid

Arvestades ELi maapiirkondade mitmekesisust, on tähtis, et iga liikmesriik ja piirkond kasutaks asjakohast maapiirkondade määratlust ja et tal oleks ühtlasi võimalus kasutada oma konteksti sobivat maapiirkondade liigitust. Selles kontekstis pakuti välja kolm elementi, mida saab kasutada maapiirkondade liigituse määratlemisel:

- füüsiliste takistuste määr;
- keskkonnatundlikkus ja
- sotsiaal-majanduslikus mõttes ebasoodus olukord.

Igale elemendile omistatud tähtsust saab arvestada antud liikmesriigi või piirkonna eripäradega sobivate üksikliigituste koostamisel. Iga element koosneb üksikutest teguritest (vt tabel) ja iga tegurit saab mõõta rea näitajate abil.

MAAPIIRKONDADE LÄBIVAADATUD LIIGITUSE ELEMENDID	
Elemendid	Tegurid
Maapiirkonna määratlus	1 Rahvastiku tihedus
	2 Linnapiirkonnad
	3 Maakasutus
1. element – füüsiline takistus	4 Füüsiline takistus
2. element – keskkonnatundlikkus	5 Keskkonnatundlikkus
3. element – sotsiaal-majanduslikus mõttes ebasoodus olukord	6 Demograafia
	7 Sotsiaal-majanduslikud probleemid
	8 Majanduslik struktuur
	9 Ligipääs linnas pakutavatele teenustele ja linnapiirkondade majandusele

Sellisel moel saab välja töötada maaelu arengu poliitika eesmärkidele vastavad konkreetset liigitused. Võimalus tegeleda maaelu arengu poliitika nn uute väljakutsetega on liigituse puhul samuti üks oluline aspekt, millele mõelda. Nende küsimustega seotud näitajaid ei saa aga tavapärast liigitada.

Peamised aruanded

- 1. tehnilise tööühma 1. etapi aruanne [[PDF](#) [en](#)]
- 1. tehnilise tööühma 2. etapi aruanne [[PDF](#) [en](#)]
- 1. tehnilise tööühma lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)], 1. lisa [[PDF](#) [en](#)], 2. lisa [[PDF](#) [en](#)], 3. lisa [[PDF](#) [en](#)], 4. lisa [[PDF](#) [en](#)]
- 1. tehnilise tööühma voldik [[PDF](#) [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Kokkuvõtlik lõpparuanne on mõeldud selleks, et teha lõpparuande peamised tulemused laiemale üldsusele kättesaadavamaks. See sisaldab elemente 1. tehnilise tööühma töö igast peamisest osast (nt OECD määratluse kasutamine, vastastikune täiendavus ja piiritlemine, tulevase maapiirkondade liigituse võimalikud elemendid): [[PDF](#) [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Täiendavat teavet artiklite ja juhtumiuuringute näol leiate sellelt [veebilehelt](#).

1.4.2. Põllumajandus ja maapiirkondade majandus

2. temaatiline tööühm moodustati 2009. a märtsis, et analüüsida põllumajanduse ja laiema maapiirkondade majanduse seoseid. Selle peamine eesmärk oli kindlaks määrata ja kirjeldada põllumajanduse ja maapiirkondade majanduse võimalikke koostoimeid ja/või konflikte ELi eri maapiirkondades. Euroopa Komisjoni (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi – DG AGRI) juhtimisel ja riiklike ekspertide osalusel juhiti analüüsitegevust, milles keskenduti järgmisele:

- sisendi/väljundi analüüs 18 väikepiirkonnas (NUTS 31), mis esindavad eri tüüpi maapiirkondi ELis;
- kuue maaelu arengu programmi 2007–2013 ja teiste valitud piirkonda puudutavate programmidokumentide kontrollimine.

Tulemused

18 piirkonnas teostatud sisendi ja väljundi analüüsi tulemused näitasid, et põllumajanduse ja ülejäänud kohaliku/piirkondliku majanduse vahelised seosed on tavaliselt tugevamad ja positiivsemad, kui on võimalik järeldada statistikast, kusjuures põllumajanduse osakaal kohalikus sisemajanduse koguproduktis (SKP) või tööhõives on tihti väike.

18st uuritud piirkonnast 14s määratletakse põllumajandust kohaliku majanduse olulise tegurina, millel on eriti tugev seos toiduainetetööstuse, hotellinduse ja toitlustamise ning kaubandusega.

Põllumajanduse ja teiste sektorite seoseid mõjutavad järgmised olulised tegurid:

- looduslikud eelised (maa kvaliteet, kliima, kohalikud turismiobjektid);
- taristu olemasolu;
- rahvamajanduse üldine tugevus;
- kohaliku elanikkonna haridustase, väljaõpe ja ettevõtluspotentsiaal;
- ligipääs rahastamisele, eelkõige seoses taotlusmenetluste keerukusega, rahastamise ulatus ja otsuste langetamise kiirus.

Poliitilised järeldused

Algselt valitud 18st piirkonnast kolmandiku puhul oli maaelu arengu programme ja teisi programmidokumente analüüsides võimalik teha teatud olulisi majanduspoliitilisi järeldusi.

- Kui mõnes maaelu arengu programmidokumendis viidatakse põllumajanduse ja maaelu arengu seoste tugevdamise tähtsusele, siis oma lähenemises ei ole nad kaugeltki mitte järjekindlad. Lisaks ei ole nad sageli ühtsed selles osas, kuidas sätestatud sihid avalduvad prioriteetides/eesmärkides ja meetmetes.
- On leitud, et maaelu arengu programmid ja muud rahastatud (ELi, riigi ja piirkonna tasandi) programmid on ainult piiratud määral vastastikku täiendavad, mistõttu on kättesaadavate rahaliste vahendite kasutamise täielik integreerimine maapiirkondades keeruline. Maaelu arengu poliitikas tuleks keskenduda integreeritumate lahenduste väljatöötamisele ja hõlbustamisele seoses enamiku piirkondade ees seisvate keerukate probleemidega, eeskätt selleks, et paremini ära kasutada suhteid tootmisahela eelmise ja järgmise etapi majandussektorite vahel.
- Maaelu arengu programmide paremaks rakendamiseks võib teha muudatusi meetme valikukriteeriumides, et selgesõnaliselt tunnustada põllumajanduse ja teiste sektorite vahelisi seoseid. Näiteks on siinkohal kaks võimalust: kõrgete punktisummade täpsustamine majandusliku mitmekesisustamise projektide puhul, mis kohustavad looma sidemeid kohaliku põllumajandustegevusega, kus saab mõju selgelt mitmekordistada (nt uued töökohad, suuremad sissetulekud jne), või tugevam keskendumine keskkonnanäesmärkidele. Projektide kavandamist saab parandada, pakkudes potentsiaalsetele investoritele tõhusamat tehnilist tuge, et parandada nii projekti elujõulisust kui ka selle sidemeid kohaliku põllumajandusega, ning kohustades esitama turustamiskava, kus see võimalik on.

Peamised aruanded

- 2. tehniline töörühm – piirkondade valik ning sisendi ja väljundi esialgse analüüsi tulemused [[PDF](#)
- 2. tehniline töörühm – kokkuvõtte sisendi ja väljundi esialgse analüüsi ning piirkondlike analüüsitude tulemustest [[PDF](#)

- 2. tehniline töörühm – sisendi ja väljundi analüüsi lõpptulemused ning täiendav kvalitatiivne uuring valitud piirkondades [[PDF en](#)]
- 2. tehniline töörühm – valitud piirkonna programmide juhtimise raamistiku ja projektide analüüs [[PDF en](#)]
 - 1. lisa – küsimustikud kuues piirkonnas [[PDF en](#)]
 - 2. lisa – näited projektidest [[PDF en](#)]
- 2. tehniline töörühm – lõpparuanne [[PDF en](#)]
- 2. tehnilise töörühma voldik [[PDF en](#)] [[de](#)] [[es](#)] [[fr](#)] [[it](#)] [[pl](#)]
- Dokumendis „Poliitiline ülevaade hiljutiste uuringute põhjal” antakse ülevaade lõpparuande peamistest tulemustest, mille aluseks on omakorda ülevaade kõige asjakohasematest uuringuaruannetest, mida sellel teemal juba avaldatud on [[PDF en](#)].

Täiendavat teavet artiklite ja juhtumiuuringute näol leiate sellelt [veebilehelt](#).

1.4.3. Avalike hüvede pakkumine

Avalikud hüved ja teenused on kättesaadavad kõigile ja neid saab kasutada ühiselt. Juba määratlus näitab, et neid hüvesid ja teenuseid ei pakuta tavaliselt turumehhanismide kaudu. Põllumajanduse pakutavate avalike hüvede näiteks võib olla põllumajandusmaa bioloogiline mitmekesisus, maastikud ja loodusvarad, nagu vesi ja mullad. Lisaks avaldab põllumajandus mõju majanduslikele ja sotsiaalsetele avalikele hüvedele, nagu näiteks entusiastlike ja jõukate maakogukondade areng. Võttes arvesse tohtuid tehnoloogilisi ja tehnilisi muutusi põllumajanduses (sealhulgas maakasutuse intensiivistamine ja äärealade põllumajandusmaade mahajätmine), ei saa avalike hüvede pakkumist tänapäeval enam iseenesestmõistetavana võtta. Tarvis on poliitikameetmeid nendele arengutele vastu seismiseks ning selleks, et vältida näiteks paljude liikide ja elukohtade jätkuvat kadumist, veepuudust, metsatulekahjusid, mulla erosiooni ning inimeste väljarännet maapiirkondade keskustest linnastutesse.

Selles mõttes on põllumajandus- ja maaelu arengu poliitikal oluline potentsiaal aidata kaasa avalike hüvede pakkumisele, mida laiem üldsus üha enam tunnustab.

Temaatiline töörühm 3 „Avalikud hüved ja avalik sekkumine” moodustati 2009. aasta alguses, et käsitleda avalike hüvede küsimust ning uurida, kuidas ELi maaelu arengu poliitika sellele kaasa aitab.

3. töörühm koosnes riiklikest ekspertidest ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatest, seda juhtis Euroopa Komisjon (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat – DG AGRI) ning aluseks võttis töörühm teadlaste analüüsid.

Kokkuvõttev [seminar](#) leidis aset 2010. aasta detsembris. Seminariga sooviti tutvustada töötulemusi suuremale hulgale sidusrühmadele ning selgitada avalike hüvede mõistet laiemale kuulajaskonnale. Sellega näidati ka, et avalike hüvede kontseptuaalne raamistik annab ÜPP ja maaelu arengu teemalistele diskussioonidele ühise lähtealuse.

Tulemused

- Maaelu arengu poliitika ÜPP osana hõlmab tervet rida tõhusaid meetmeid, et edendada keskkonnasäästlike põllumajandussüsteemide ja juhtimistavade kasutuselevõttu ning avalike hüvede pakkumist soodustavaid investeeringuid.

- Osal neist meetmetest, eeskätt põllumajanduslikel keskkonnameetmetel, on positiivne ülekanduv mõju maapiirkonnas toimuvale tegevusele, innustades tööhõivet, turismi ja lisandväärtusega toodete tootmist.
- Maakasutajate oskuste ja teadmiste arendamine, nt keskkonnajuhtimise alased koolitused või nõuanded ressursside säästva kasutamise kohta, on osutunud eriti tõhusaks viisiks käitumist muuta.
- Meetmeid tuleb kavandada hoolikalt, arvestades nende valikul ja rakendamisel kohalikke vajadusi. Meetmete mõjusaks, tõhusaks ja läbipaistvaks rakendamiseks on oluline, et paigas oleks toimiv järelevalve- ja hindamissüsteem.
- Kõige silmapaistvam poliitikameede, mis aitab pakkuda põllumajanduse valdkonnas keskkonناسäästlikke avalikke hüvesid, on põllumajanduslik keskkonnameede, mis edendab keskkonnateenuseid ja keskkonناسäästlikku põllumajandustootmist. Meetme edukus seisneb selle paindlikkuses ja võimaluses, et see töötatakse välja kohalike vajadusi arvestades.

Peamised aruanded

- 3. temaatilise töörühma aruanne – november 2010 [[PDF](#) [en](#)]
- 3. tehnilise töörühma kontseptuaalne raamistik [[PDF](#) [en](#)]
- 3. tehnilise töörühma lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)]
- 3. tehnilise töörühma voldik [[PDF](#) [en](#) [de](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]
- Kokkuvõttev aruanne, olles sisult siiski tehniline, on suunatud üldsusele, eesmärgiga esitada 3. tehnilise töörühma töö tulemusi lühemalt ja kasutajasõbralikumalt [[PDF](#) [en](#)].

Täiendavat teavet artiklite ja juhtumiuuringute näol leiab sellelt [veebilehelt](#).

1.4.4. Rakendusmehhanismid

Euroopa Liidu maaelu arengu poliitikat viivad ellu Euroopa Komisjon ja liikmesriigid ühiselt. Komisjon vastutab nii maaelu arengu programmide heakskiitmise kui ka ühenduse vahendite mõistliku haldamise eest. Liikmesriigid määravad kindlaks riiklikud õiguslikud ja haldusmenetlused, et tagada enda käsutuses olevate ELi eelarvevahendite õige kasutamine.

Poliitika igapäevane rakendamine kuulub riiklike ametiasutuste vastutusalasse. Maaelu arengu programmide rakendamist võib delegeerida ka piirkondlikule või sellest madalamale tasandile. Maaelu arengu poliitika juhtimine ja elluviimine leiavad seega aset eri tasanditel ja on riigiti väga erinevad. Rakendusmehhanisme võib käsitleda rea protsesside ja menetlustena, mis tagavad, et poliitilistest eesmärkidest saavad kohapeal konkreetsed meetmed.

4. temaatiline töörühm moodustati eesmärgiga tagada, et ELi maaelu arengu poliitika rakendamise süsteem oleks võimalikult tõhus ja tulemuslik. Rühma ülesanne on vaadata läbi programmide rakendamisel ELis saadud kogemused ning määrata kindlaks, millised aspektid toimivad hästi, milliseid tuleks parandada ja milliseid konkreetseid parandusi võiks teha.

Rühm uuris programmitöö tsükli eri etappideks ette nähtud mitmesuguseid rakendusmehhanisme läbi kogu rakendusahela (ELi, riigi, piirkonna, allpiirkonna ja abisaaja tasandil):

- strateegiline lähenemine ja eesmärkide kindlaksmääramine;
- programmitöö protsess ja rahalised aspektid;

- rakendusmenetlused ja töökorraldus (sealhulgas konkreetsed aspektid nagu LEADER, järelevalve ja hindamine, kontroll);
- partnerluspõhimõtte toimimine;
- vastastikune täiendavus ja kooskõlastamine teiste ELi poliitikavaldkondadega.

Tulemused

Töörühma teostatud uurimise tulemused ühendati lõpparuandeks, mis sisaldab juhtumiuuringute kokkuvõtet teemade kaupa, tervet rida kõikjal ELis paika pandud positiivseid rakenduspraktikaid ning järeldusi, kus määratletakse kuus võimalikku valdkonda, mille puhul ELi maaelu arengu poliitika rakendamist tuleks parandada, nimelt:

- parem keskendumine poliitilistele eesmärkidele ja tugevam kooskõla läbi rakendusahela etappide;
- vähemate ja lihtsamate meetmete pakkumine ja nende paindlikum kasutamine;
- LEADERi eritingimuste väljatöötamine ja rakendamine;
- rakenduseeskirjade (sealhulgas rakenduste ja kontrolli) parandamine;
- järelevalve ja hindamise kui poliitika kujundamise ja rakendamise abivahendi täiustamine;
- parem kooskõlastamine ja teabevahetus.

Tehnilise töörühma töö tulemusi ja järeldusi arutati 9. detsembril 2011 Brüsselis toimunud Euroopa maaelu arengu võrgustiku seminaril „[ELi maaelu arengu programmide rakendamise parandamine](#)”.

Peamised aruanded

- Lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)]
- Lõpparuanne – kokkuvõte ja järeldused [[PDF](#) [en](#)]
- 4. tehnilise töörühma voldik [[PDF](#) [de](#) [en](#) [es](#) [fr](#) [it](#) [pl](#)]

Täiendavat teavet artiklite ja juhtumiuuringute näol leiate sellelt [veebilehelt](#).

1.4.5. LEADER

LEADER („Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale”, mis tähendab „Seosed maamajanduse ja arengualaste meetmete vahel”) on kohaliku arengu meetod, mis võimaldab kohalikel osalejatel oma piirkonda kujundada, kasutades selle loomuomast arengupotentsiaali. LEADERi lähenemine oli üks neljast maaelu arengu poliitika teljest aastatel 2007–2013. See on Euroopa maaelu arengu võrgustiku analüüsitegevuse nurgakivi. LEADERit käsitleva jaotise leiate [siit](#).

1.5. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks

ELi maaelu arengu poliitikat on pidevalt edasi arendatud, et reageerida maapiirkondades esilekerkivatele probleemidele. Kõige hiljutisem reformiprotsess, mis kaasnes ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) laiema protsessiga, viidi lõpule 2013. aastal, sealjuures kiideti heaks [põhilised õigusaktid aastateks 2014–2020](#). Käesolevas jaotises tutvustatakse ettepanekuid, mis esitati avaliku arutelu käigus ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kujundamiseks pärast 2013. aastat, mida toetas Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat. Samuti esitatakse teavet [maaelu arengu programmitöö kohta aastateks 2014–2020](#).

Enne uue ÜPP esialgsete poliitikasuuniste sätestamist 12. aprillil 2010 algatas põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa volinik Dacian Cioloș tulevase ÜPP teemalise avaliku arutelu, kuhu ta kutsus osalema kõik huvitatud ELi kodanikud ja organisatsioonid. Euroopa Komisjon esitas arutelu käima lükkamiseks järgmised küsimused.

1. Millised peaksid olema tulevase maaelu arengu poliitika eesmärgid?
2. Kuidas saaks poliitikavahendeid tõhustada?
3. Kuidas saaks parandada poliitika juhtimist?

14. aprillil 2010 toimus Euroopa maaelu arengu võrgustiku koordineerimiskomitee erakorraline koosolek, millel kutsuti liikmeid üles algatama ÜPP teemaline avalik arutelu ka oma riikides ja organisatsioonides. Liikmetel paluti saata oma ettepanekud 3. juuniks 2010. Kui soovite lugeda ettepanekuid riikide kaupa ning nende kokkuvõtet, klõpsake [siin](#).

Selle arutelu põhjal avaldas Euroopa Komisjon 18. novembril 2010. a teatise teemal „[Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks](#)”, milles visandatakse tulevase ühise põllumajanduspoliitika valikud.

12. oktoobril 2011 tutvustas komisjon [õigusaktide ettepanekuid](#) aastateks 2014–2020.

Ettepanekute hulgas oli ka määruse eelnõu, mis käsitles maaelu arengu toetusi Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD). See uus ettepanek EAFRD kohta tugineb maaelu arengu poliitikale ÜPP raames ning on tihedalt seotud majanduskasvu strateegiaga „Euroopa 2020”. Konsultatsioonidele ja poliitilisele kokkuleppele Euroopa Komisjoni, ELi liikmesriikide (nõukogus) ja Euroopa Parlamendi vahel järgnes ÜPP reformi nelja [alusmääruse](#) heakskiitmine ja avaldamine detsembris 2013.

Täiendavat taustteavet avaliku arutelu kohta leiate järgmistelt linkidelt.

- Volinik Cioloşe kõne teemal „Euroopa põllumajanduspoliitika tulevik – üleskutse avalikuks aruteluks”, aprill 2010 [[PDF](#) [en](#) [fr](#)]
- Maaelu arengu aspekte käsitlevad küsimused [[PDF](#) [en](#)]
- Euroopa maaelu arengu võrgustiku koordineerimiskomitee ettekanne 2013. aasta järgse ÜPP teemalises avalikul arutelul, aprill 2010 [[PDF](#) [en](#)]
- Kokkuvõte Euroopa maaelu arengu võrgustiku kaudu saadud ettepanekutest (13.07.2010) [[PDF](#) [en](#)]

Täiendavat teavet 2014.–2020. aasta ühise põllumajanduspoliitika reformiprotsessi kohta, sealhulgas laiema ÜPPd käsitleva arutelu kohta leiate [Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi](#) ametlikult veebilehelt.

1.5.1. Maaelu areng aastatel 2014–2020

Portaal [ENRD maaelu arengu värav](#) on sillaks 2007.–2013. aasta ja 2014.–2020. aasta programmiperioodide vahel. See põhineb varasematel kogemustel ja teadmistel, et suunata tulevaste maaelu arengu programmide kavandamist ja rakendamist. Nimetatud allikast pärinev teave on täielikult ära toodud (välja arvatud uudised ja hiljutised sündmused). Kui soovite tutvuda ingliskeelse portaaliga, aitab järgnev juhend liideses orienteeruda [[PDF](#) [en](#)].

- [Ülevaade poliitikast aastatel 2014–2020](#)
 - [Maaelu arengu prioriteedid](#)
 - [Teadmussiire](#)

- [Konkurentsivõime](#)
- [Toidutarneahel](#)
- [Ökosüsteemid](#)
- [Ressursitõhusus](#)
- [Sotsiaalne kaasatus](#)
- [Õigusaktid ja suunised](#)
- [Maaelu arengu programmide kavandamine](#)
- [Maaelu arengu programmide rakendamine](#)
- [Aastatel 2007–2013 saadud teadmised](#)
 - [Programmitöö ja rakendamine](#)
 - [Teadmussiire ja innovatsioon](#)
 - [Maaettevõtlus](#)
 - [Rahastamisvahendid](#)
 - [Toidutarneahel](#)
 - [Keskkond ja kliimamuutused](#)
 - [Sotsiaalne kaasatus](#)
 - [Kogukonna juhitud kohalik areng, LEADER ja riikidevaheline koostöö](#)
 - [Maaelu arengu võrgustumine](#)
 - [Järelevalve ja hindamine](#)
- [Järelevalve ja hindamine](#)
- [Maaelu arengu võrgustumine](#)
- [Kogukonna juhitud kohalik areng](#)
- [Kandidaatriigid ja võimalikud kandidaatriigid](#)

Ülevaade poliitikast aastatel 2014–2020

Strateegia „Euroopa 2020” osutab sellele, et ELi tulevane majanduskasv peaks olema arukas, jätkusuutlik ja kaasav. Selles keskendutakse viiele ambitsioonikale eesmärgile tööhõive, innovatsiooni, hariduse, vaesuse vähendamise ja kliima/energeetika valdkonnas ning püstitatakse konkreetsed [peamised eesmärgid](#).

Kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegia ja ÜPP üldiste eesmärkidega (Euroopa Komisjoni teatis „Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks” [[PDF](#) [eni](#)]) saab Euroopa maaelu arengu poliitikas aastateks 2014–2020 määratleda kolm pikaajalist strateegilist eesmärki:

- põllumajanduse konkurentsivõime parandamine;
- loodusvarade säästev majandamine ja kliimameetmed;
- maapiirkondade tasakaalustatud territoriaalne arendamine.

Maaelu arengu poliitika haldamiseks maaelu arengu programmide kaudu väljendatakse neid laiaulatuslikke eesmärke üksikasjalikumalt **kuue prioriteedi** kaudu, mida [selgitatakse lähemalt allpool](#):

1. [teadmussiirde edendamine põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades;](#)
2. [kõikide põllumajandusvormide konkurentsivõime ja põllumajandusettevõtete elujõulisuse suurendamine;](#)
3. [toidutarneahela korraldamise ja põllumajanduse riskijuhtimise edendamine;](#)
4. [põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide taastamine, säilitamine ja parandamine;](#)

5. [ressursitõhususe edendamine ning põllumajanduses, toiduainetööstuses ja metsandussektoris vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine;](#)
6. [maapiirkondades sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja majanduse arengu edendamine.](#)

Maaelu arengu programmide iga prioriteedi puhul määratletakse omakorda konkreetsed sekkumisvaldkonnad (sihtvaldkonnad). Maaelu arengu programmide prioriteetid ja sihtvaldkonnad võetakse aluseks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ELi maapiirkondadele suunatud toetuste kavandamisel ja määramisel. EAFRD kõrval pakuvad maapiirkondadele täiendavat toetust mitmed ELi fondid: Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Ühtekuuluvusfond ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

Suurema Euroopa lisaväärtuse andmiseks ja koostoime suurendamiseks suunavad kõik **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid** (ESI fondid) 2014.–2020. aastal oma toetused ELi 2020. aasta strateegia peamiste eesmärkide saavutamisele ning neid koordineeritakse **ühise strateegilise raamistiku** (ÜSR) abil.

Ühissätetega struktuurifondide kohta ([vt](#) peamised õigusaktid [Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide](#) kohta – ESI fondid aastateks 2014–2020) koondatakse kõik ESI fondid ühise õigusakti alla, ühtlustades ja lihtsustades eeskirju, kus võimalik ja vajalik. Neis määratletakse 11 temaatilist eesmärki [[PDF](#) ^{en}], mis kajastavad ELi 2020. aasta prioriteete. **Partnerluslepingus** kajastatakse ELi ühist strateegilist lähenemist igale liikmesriigile ja sätestatakse, kuidas nad koordineerivad eri poliitikameetmeid ja kasutavad vastavalt ESI fonde (rohkem teavet partnerluslepingute kohta leiate [siit](#)).

Strateegia „Euroopa 2020”	
Ühine strateegiline raamistik (ÜSR), mis hõlmab Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD), Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Ühtekuuluvusfondi (ÜF) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) ning kajastab ELi 2020. aasta strateegiat ühiste temaatiliste eesmärkide kaudu, millele iga fondi peamised meetmed on suunatud.	
Partnerlusleping Riiklik dokument, milles kajastatakse fondide plaanitud kasutust ELi 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamiseks	
Maaelu arengu poliitika: EAFRD	Muud ESI fondid (ERF, ESF, ÜF, EMKF) Innovatsioon, keskkond ja võitlus kliimamuutuste vastu kui valdkondadeüleised eesmärgid
6 prioriteeti	
1. Teadmussiirde ja innovatsiooni edendamine põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades	4. Põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide taastamine, säilitamine ja parandamine
2. Kõikide põllumajandusvormide konkurentsivõime ja põllumajandusettevõtete elujõulisuse suurendamine	5. Ressursitõhususe edendamine ning põllumajanduses, toiduainetööstuses ja metsandussektoris vähese CO ₂ -heitega majandusele ülemineku toetamine
3. Toidutarneahela korraldamise ja põllumajanduse riskijuhtimise edendamine	6. Sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja majanduse arengu edendamine maapiirkondades
Maaelu arengu programm(id)	

Selles raamistikus jääb maaelu arengu poliitika selgelt eristatavaks ja toimib konkreetse määruse (ELi määrus nr 1305/2013 maaelu arengu toetuste kohta [[PDF](#) ^{en}]) ja ÜPP kui terviku ühiste finants- ja juhtimissätete alusel (ELi määrus nr 1306/2013, mis käsitleb ÜPP nn horisontaalseid küsimusi, nagu rahastamine ja kontroll [[PDF](#) ^{en}]).

(Rohkem teavet 2014.–2020. aasta ÜPP reformiprotsessi kohta leiata jaotisest „[Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks](#)”)

Maaelu arengu prioriteedid

1. Teadmussiire – teadmussiirde ja innovatsiooni edendamine põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades

Pilguheit prioriteedile

Teadmised, oskused ja innovatsioon on säästva arengu asendamatu alusmüür. Maaelu arengule kuulub pikaajaline rekord innovatsiooni ergutamisel.

Teadmussiirde ja innovatsiooni edendamine on 2014.–2020. a programmiperioodi **valdkondadeülene prioriteet**. Liikmesriigid on innovatsiooni edendamiseks välja töötanud teadmussiiret või investeringuid käsitlevad meetmed, mis jäävad programmiperioodiks 2014–2020 kättesaadavaks. [Euroopa innovatsioonipartnerlus „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus”](#) on peamine uus element, mis loodi olemasolevate poliitikameetmete ühendamiseks, partnerite koostöö soodustamiseks ning sildade ehitamiseks teadlaste ja maapiirkondade ettevõtete vahel. Selle prioriteetse teema kohta saab rohkem teavet, kui klõpsate siin [[PDF](#)].

Sekkumisvaldkonnad

1. Innovatsiooni ja teadmusbaasi edendamine maapiirkondades.
2. Teadusuuringute ja innovatsiooni sidemete tugevdamine põllumajanduse ja metsanduse valdkonnas.
3. Elukestva õppe ja kutseõppe edendamine põllumajandus- ja metsandussektoris.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, et paremini mõista, kuidas toetada teadmussiiret ja innovatsiooni maaelu arengu programmide tõhusa koostamise ja rakendamisega.

- Maaelu ülevaade nr 16 „Teadmussiire ja innovatsioon maaelu arengu poliitikas”, (mai 2013) [[PDF](#)]. Väljaandes tutvustatakse olemasolevaid teadmisi innovatsiooni kohta maaelu arengus ning heidetakse pilk tulevastele ülesannetele ja võimalustele. Eesmärk on jagada teadmisi ja aidata edendada teadmiste vahetuse ja innovatsiooni integreerimist tulevasse maaelu arengu poliitikasse.
- [Teadmussiirde ja innovatsiooni värav](#) on abivahend, mis pakub mitmesugust teavet institutsioonide, projektide näidete ja algatuste kohta, mis edendavad teadmussiiret ja innovatsiooni maapiirkondades.
- ENRD töörühm uuris, kuidas maaelu arengu programmides 2014–2020 teadmussiirde ja innovatsiooni prioriteeti edendada, ning töö tulemused on esitatud järgmistes dokumentides.
 - I etapi aruanne [[PDF](#)] ja kokkuvõte [[PDF](#)] selgitavad esimese tööetapi tulemusi (2012. a juulist detsembrini). Lisaks on kaks eraldi lisa:
 - I lisa – Teadmussiiret ja innovatsiooni toetavad näited [[PDF](#)];
 - II lisa – Taustamaterjal [[PDF](#)]

- II etapi aruannetes võetakse kokku teise tööetapi tulemused (2013. a veebruarist juunini).
 - Aruanne innovatsiooni vahendamise kohta [[PDF](#) [en](#)] ja II lisa, mis sisaldab õppematerjale ja teavet innovatsiooni toetavate osalejate kohta [[PDF](#) [en](#)]
 - Aruanne Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühmade kohta [[PDF](#) [en](#)]
- Maaelu ülevaade nr 2 „Loovus ja innovatsioon Euroopa Liidu maaelu arengus” (detsember 2009) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)]. ELi maaelu ülevaate kõnealusel numbris tutvustatakse mitmesugust liiki innovatsiooni ja loovust ELi maapiirkondades.

Ettevalmistus aastateks 2014–2020

Viited allikatele EList ja liikmesriikidest maaelu arengu 2014–2020 prioriteetide programmitöö ja rakendamise toetamiseks.

- [Suunised Euroopa innovatsioonipartnerluse rakendamiseks maaelu arengu programmides \(eelnoõ, juuli 2013\)](#), põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat
- [Euroopa innovatsioonipartnerlus „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus”](#)
- [Seminar „Innovatsiooni kavandamine: kuidas maaelu arengu vahendeid Euroopa innovatsioonipartnerluse rakendamisel kõige tõhusamalt kasutada”](#), Madrid, 26. ja 27. juuni 2013
- [Organisatsiooni Teagasc teadmussiirde konverentsi protokoll ja ettekanded](#), Dublin, 12.–14. juuni 2013
- [Konverents „Euroopa innovatsioonipartnerluse „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus” prioriteetid ja rakendusmehhanismid”](#), Brüssel, 19. november 2012
- [Konverents „Innovatsiooni ja teadusuuringute edendamine ELi põllumajanduses”](#), Brüssel, 7. märts 2012

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Asjakohaseid EAFRD projektidega seotud näiteid (nt nõustamisteenuste, teadmussiirde või innovatsiooni kohta), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide edukast rakendamisest leiate sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida.

2. Konkurentsivõime – kõikide põllumajandusvormide konkurentsivõime ja põllumajandusettevõtete elujõulisuse suurendamine

Pilguheit prioriteedile

Põllumajandusettevõtete sissetulekut ähvardavad mitmesugused jõud, seepärast peaksid kõik põllumajandustootjad püüdma jätkuvalt oma konkurentsivõimet suurendada. Mõnel juhul on tarvis ümberkorraldusi. Arvestades, et ainult 6% põllumajandusettevõtete juhtidest on alla 35 aasta vanused, tuleb noori rohkem julgustada panustama oma energia ja ideed põllumajandussektoris.

Sekkumisvaldkonnad

1. Suurte struktuuriliste muutuste ees seisvate põllumajandusettevõtete (vähese turuosalusega või teatavates sektorites tegutsevad ja turule suunatud või põllumajanduslikku mitmekesistamist vajavad põllumajandusettevõtted) ümberkorralduste lihtsustamine.
2. Ealise koosseisu tasakaalustamise edendamine põllumajandussektoris.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista, kuidas toetada konkurentsivõimet tõhusate maaelu arengu programmide kavandamise ja rakendamisega.

- Maaelu ülevaates nr 5 „ELi põllumajandusettevõtete, põllumajandus- ja toiduainete sektori ning metsandussektori konkurentsivõime suurendamine” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] keskendutakse ELi põllumajanduse, metsanduse ja põllumajandusliku toidutööstuse toetamisele, ühendades konkurentsivõime ja multifunktsionaalsuse.
- [Kohalik toit ja lühike tarneahel](#) – teemat sissejuhatav lehekülg, kust leiata asjakohased viited ELi meetmetele põllumajandustoodete edendamiseks ning koolituste ja projektide näidetele.
- Maaelu ülevaates nr 12 „Kohalik toit ja lühikesed tarneahelad” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] näidatakse, kuidas maaelu arengu programmid aitavad edendada kohalikku toidutootmist ja lühikesi tarneahelaid
- Maaettevõtluse raamatukogust leiata [lühikesi tarneahelaid](#) käsitlevaid materjale ja näiteid projektidest.
- EAFRD toiduteemalises projektibrošüüris [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tuuakse näiteid selle kohta, millist kasu on liikmesriigid saanud toiduga seonduvast maaelu arendamisest ÜPP raames.
- [Noorsoo ja noorte põllumajandusettevõtjate värav](#) pakub asjakohast teavet ja abivahendeid noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele ELi maapiirkondades. ENRD [noorteteemalises algatuses](#) on vaadeldud eeskätt viise, kuidas parandada maaelu arengu programmide toetust noortega seotud projektidele.
- EAFRD projekti brošüüris, mis on pühendatud noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele Euroopa maapiirkondades [[PDF](#) [en](#)], tuuakse näiteid projektide kohta, et näidata, kuidas EAFRD abil saab pakkuda noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele Euroopa maapiirkondades arenemisvõimalusi.

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Asjakohaseid EAFRD projektide näiteid (nt konkurentsivõime, noorte põllumajandustootjate või põllumajandustoodete kvaliteedi kohta), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide edukast rakendamisest leiata sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida.

3. Toidutarneahel – toidutarneahela korraldamise ja põllumajanduse riskijuhtimise edendamine

Pilguheit prioriteedile

Kui põllumajandustootjate positsioon toidutarneahelas on suhteliselt nõrk, võib parem töökorraldus aidata neil oma sissetulekuvõimalusi parandada. Üks viis selleks on kohalikud turud ja lühikesed tarneahelad. Vaja on riskijuhtimisvahendeid, et aidata põllumajandustootjatel paremini hakkama saada ebakindlusega, mida põhjustavad ilmast, loomahaigustest ja turu volatiilsusest tingitud probleemid.

Sekkumisvaldkonnad

1. Esmaste tootjate parem integreerimine toidutarneahelasse kvaliteedikavade abil ning reklaamimise teel kohalikul turul ja lühikeses tarneahelas, tootjarühmade ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide seas.
2. Põllumajandustootjate riskijuhtimise toetamine.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista, kuidas toetada toidutarneahela korraldamist ja riskijuhtimist tõhusate maaelu arengu programmide koostamise ja rakendamisega.

- [Kohalik toit ja lühike tarneahel](#) – teemat sissejuhatav lehekülj, kust leiata asjakohased viited ELi meetmetele, koolitustele ning näidetele projektidest, mis käsitlevad lühikeste tarneahelate soodustamist ja kohalike põllumajandustoodete edendamist.
- Maaelu ülevaates nr 12 „Kohalik toit ja lühikesed tarneahelad” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] näidatakse, kuidas maaelu arengu programmid aitavad edendada kohalikku toidutootmist ja lühikesi tarneahelaid.
- Maaettevõtluse raamatukogust leiata [lühikesi tarneahelaid](#) käsitlevaid materjale ja näiteid projektide kohta.
- [Koordineerimiskomitee seminar rahastamisvahendite teemal](#) korraldati selleks, et parandada maaelu arengu sidusrühmade teadlikkust võimalustest ja kaalutlustest seoses maaelu arengu programmide rahastamisvahendite loomise ja kasutamisega järgmisel programmiperioodil (2014–2020).
- EAFRD toiduteemalises projekti brošüüris [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tuuakse näiteid selle kohta, millist kasu on liikmesriigid saanud toiduga seonduvast maaelu arendamisest ÜPP raames.
- Maaelu ülevaates nr 13 „Maaelu arengu rahastamisvahendid: uued võimalused majanduskriisiga toimetulekuks”, (oktoober 2012) [[PDF](#) [en](#)] tutvustatakse võimalusi, kogemusi ja väljakutseid seoses ELi maaelu arengu poliitika rakendamisega.
- Jaotises, mis on pühendatud [maaelu rahastamisele](#), esitatakse teavet maaelu rahastamise tööühma töö kohta riiklike maaeluvõrgustike maaettevõtluse temaatilise algatuse raames.
- Maaettevõtluse raamatukogu pakub võimalust tutvuda materjalide ja projekti näidetega [kohalike rahastamisvahendite kohta](#).

Ettevalmistus aastateks 2014–2020

Lingid ELi ja liikmesriikide allikatele maaelu arengu 2014–2020 prioriteetide programmitöö ja rakendamise toetamiseks.

- Euroopa Komisjon korraldas [konverentsi kohaliku põllumajanduse ja lühikeste toidutarneahelate teemal](#), et välja selgitada, kuidas väiketalumajapidamiste vajadustele paremini vastata ning kuidas suunata neile ÜPP reformi kontekstis abikavasid.

Näited maaelu arengu programmide rakendamise kohta

Asjakohaseid EAFRD projektide näiteid (nt kohaliku toidu, riskijuhtimise ja loodusõnnetuste kohta), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide edukast rakendamisest leiata sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida.

4. Ökosüsteemid – põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide taastamine, säilitamine ja parandamine

Pilguheit prioriteedile

Surve keskkonnale on jätkuvalt väga laiaulatuslik. Näiteks peetakse heaks ainult 17% ELi elupaikade ja 11% ökosüsteemide seisukorda, mõnes veekogus on toitainete üleküllus (ehkki teiste veekogudega seoses on tehtud edusamme) ning ELi muldadest 45%-l on kvaliteediprobleemid. Vajalikud on lahendused ning tugevdada tuleb põllumajanduse ja metsanduse positiivset keskkonnavalast panust.

Sekkumisvaldkonnad

1. Bioloogilise mitmekesisuse (sh NATURA 2000 piirkondades ja kõrge loodusliku väärtusega põllumajandusaladel) ja Euroopa maastike seisukorra taastamine ja säilitamine.
2. Veemajanduse parandamine.
3. Mulla majandamise parandamine.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista, kuidas edendada ökosüsteeme tõhusate maaelu arengu programmide koostamise ja rakendamisega.

- [Seminari teemal „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks aastatel 2014–2020”](#) korraldas ENRD uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminari tulemusel saadi teavet vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise, meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamise ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.
- Maaelu ülevaates nr 15 „Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames”, (aprill 2013) [[PDF](#) [en](#)] uuritakse, kuidas maaelu arengu poliitika toetab keskkonnateenuste pakkumist ELi maapiirkondades.
- [Keskkonnateenused](#) – viide keskkonnateenuste osutamise töörühma temaatilisele leheküljele. Töörühm määratles keskkonnateenuste osutamiseks vajalikud aspektid ning esitas mitmeid soovitusi tulevaste maaelu arengu programmide (2014–2020) kavandamiseks ja rakendamiseks. [Töörühma aruande kokkuvõte](#) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
- EAFRD projekti brošüüris keskkonnateenuste kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] keskendutakse paljudele eri keskkonnateenustele, mille puhul saab abi osutada EAFRD kaudu, kasutades ELi liikmesriikide maaelu arengu programmidele kättesaadavaid rahalisi toetusi.
- [Avalike hüvede ja avaliku sekkumise](#) jaotises tutvustatakse asjaomase temaatilise töörühma töö tulemusi, uuritakse, kuidas saaks maaelu arengu poliitika aidata kaasa maapiirkondades avalike hüvede pakkumisele põllumajanduse kaudu, sealhulgas põllumajandusmaa mitmekesisus ja loodusvarad, nt vesi ja mullad.
- 4. temaatiline töörühm: ühised lähenemisviisid põllumajanduse keskkonnakaitse kavadele [[PDF](#) [en](#)] – arutelu, mille teema on olemasolevad ühised lähenemisviisid põllumajanduslikele keskkonnalepingutele.
- Brošüür avalike hüvede ja avaliku sekkumise kohta põllumajanduses [[PDF](#) [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] põhineb avalike hüvede temaatilise töörühma töö, mille käigus arutati avalike hüvedega seonduvaid teemasid ja uuriti, kuidas ELi maaelu arengu poliitika sellele kaasa aitab.

- Maaelu ülevaade nr 7 „Avalikud hüved ja maaelu areng”, (märts 2011) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)] on pühendatud ELi põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika rollile avalike hüvede pakkumisel kogu Euroopa maapiirkondades.
- EAFRD projekti brošüüris keskkonnasäästliku majanduskasvu kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tutvustatakse ELi maaelu arengu programmide juhtumiuuringuid, mis selgitavad praktiliste näidete kaudu, kuidas Euroopa maapiirkonnad saavad kasu sellest, kui lähenevad oma arengule keskkonnasäästlikult.
- Uuringus „[Bioloogilise mitmekesisuse ja elupaikade säilitamine ühise põllumajanduspoliitika meetmete kaudu](#)” uuritakse ÜPP osatähtsust bioloogilise mitmekesisuse ja seonduvate ökosüsteemiteenuste säilitamisel põllumajanduse kaudu ning seda, kuidas seda osatähtsust saaks tulevikus suurendada, et aidata saavutada ELi bioloogilise mitmekesisuse eesmärke.

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Asjakohaseid näiteid EAFRD projektide kohta (nt seoses bioloogilise mitmekesisuse, metsade ökosüsteemi või põhjaveega), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide edukast rakendamisest leiate sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida.

5. Ressursitõhusus – ressursitõhususe edendamine ning põllumajanduses, toiduainetööstuses ja metsandussektoris vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine

Pilguheit prioriteedile

Kõigis majandussektorites on nappide ressursside haldamiseks vajalik arukas ja säästev majanduskasv. Põllumajanduses tuleb energiat ja vett tõhusamalt kasutada (põllumajandusettevõtete arvele langeb umbes 24% ELi veekasutusest), vähendada on vaja kasvuhooonegaaside heidet ning siduda süsinikku. Põllumajandus ja teised maapiirkondade sektorid võivad tarnida olulisi toormaterjale biomajanduses kasutamiseks.

Sekkumisvaldkonnad

1. Veekasutuse tõhustamine põllumajanduses.
2. Energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainete töötlemisel.
3. Taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkproduktide ja muu toiduks mitte ettenähtud tooraine biomajandusele tarnimise ja kasutamise hõlbustamine.
4. Põllumajanduse põhjustatud dilämmastikoksiidi ja metaani heite vähendamine.
5. Süsinikdioksiidi sidumise soodustamine põllumajanduses ja metsanduses.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista, kuidas minna üle vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele tõhusate maaelu arengu programmide koostamise ja rakendamisega.

- [Koordineerimiskomitee seminari teemal „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks aastatel 2014–2020”](#) korraldas Euroopa maaelu arengu võrgustik uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminari tulemusel saadi teavet vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise,

meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamise ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.

- [Kliimameetmed](#) – viide ENRD 2010. aastal läbiviidud kontrollimenetlusele, mille eesmärk oli selgitada, kuidas kliimamuutuste teemaga tegeletakse liikmesriigi tasandi maaelu arengu programmides.
- Maaelu ülevaates nr 4 „Maaelu areng ja kliimamuutus”, (mai 2010) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] selgitatakse maaelu arengu poliitika panust ELi kliimamuutuste tegevuskavasse.

Ettevalmistus aastateks 2014–2020

Viited ELi ja liikmesriikide allikatele maaelu arengu 2014–2020 prioriteetide kavandamise ja rakendamise toetamiseks.

- [Uuring OSCAR – optimaalsed strateegiad kliimamuutusi käsitlevateks meetmeteks maapiirkondades](#)

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Asjakohaseid EAFRD projektide näiteid (nt seoses keskkonnamõju, niisutamise või kompostimisega), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide eduka rakendamise kohta leiate sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida.

6. Sotsiaalne kaasatus – sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja majanduse arengu edendamine maapiirkondades

Pilguheit prioriteedile

Umbes 14% ELi elanikkonna puhul, kes on pärit valdavalt maapiirkondadest, on tööhõive määr ELi keskmisest madalam ning mõnes piirkonnas on elaniku kohta arvestatav SKP madal. Palju saab ära teha selleks, et luua mitmekesisem valik kvaliteetseid töökohti ning parandada kohalikku arengut üldiselt, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega kaudu.

Sekkumisvaldkonnad

1. Mitmekesistamise, uute väikeettevõtete ja töökohtade loomise hõlbustamine.
2. Kohaliku arengu edendamine maapiirkondades.
3. IKT-le juurdepääsu, IKT kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista, kuidas toetada sotsiaalset kaasamist tõhusate maaelu arengu programmide koostamise ja rakendamisega.

- Maaelu ülevaates nr 6 „Tööhõive ja sotsiaalne kaasamine” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] keskendutakse tööhõive edendamisele, vaesusega võitlemisele ja elukvaliteedi parandamisele maapiirkondades.
- EAFRD projekti brošüüris „Sotsiaalne kaasamine” [[PDF](#) [en](#)] tuuakse üksjagu näiteid EAFRD kaasrahastatavatest sotsiaalse kaasamise projektidest Euroopa maapiirkondades.

- [Noorsoo ja noorte põllumajandusettevõtjate värav](#) pakub asjakohast teavet ja abivahendeid noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele ELi maapiirkondades. Euroopa maaelu arengu võrgustiku [noorteteemalises algatuses](#) on vaadeldud viise, kuidas parandada maaelu arengu programmide toetust noortega seotud projektidele.
- EAFRD projekti brošüüris noorte põllumajandustootjate ja noorte inimeste kohta Euroopa maapiirkondades [[PDF](#) [en](#)] esitatakse valik näiteid projektidest, et näidata, kuidas EAFRD abil saab pakkuda noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele Euroopa maapiirkondades arenemisvõimalusi.
- [Sotsiaalne põllumajandus](#) on riiklike maaeluvõrgustike ühine temaatiline algatus, mis käivitati selleks, et kindlaks määrata ja analüüsida riiklike/piirkondlike maaelu arengu programmide (2007–2013) võimalusi ja takistusi sotsiaalse põllumajanduse/*green care* rakendamiseks 27 ELi liikmesriigis.
- [Maaettevõtluse sotsiaalsed aspektid](#).
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid [konkreetsete sihtrühmade kaasamise](#) projektide kohta.
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid [sotsiaalteenuste ja sotsiaalse põllumajanduse](#) projektide kohta.
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid [sotsiaalse ettevõtluse](#) projektide kohta.
- Käesolevas jaotises antakse teavet [IKT](#) rakendamise kohta maapiirkondades.
- EAFRD projekti brošüüris info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tuuakse välja, kuidas IKT-d saab kasutada olulise vahendina maapiirkondade potentsiaali vabastamiseks, muutes need atraktiivsemaks paigaks elamiseks, töötamiseks ja külastamiseks.
- Maaelu ülevaates nr 10 „Maaettevõtlus“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] vaadeldakse lähemalt, kuidas ELi põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika aitab maaettevõtlust arendada.

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Asjakohaseid näiteid EAFRD projektide kohta (nt seoses sotsiaalteenuste, võrdsete võimaluste või külade uuendamisega), asjakohaseid juhtumiuuringuid ja lugusid maaelu arengu projektide edukast rakendamisest leiate sellest [Exceli tabelist](#), mille saate alla laadida..

Õigusaktid ja suunised

ELi maaelu arengu poliitika rakendamist aastatel 2014–2020 reguleerivad mitmed õigusaktid, mis kajastavad nii ühise strateegilise lähenemise raamistikku [Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele](#) kui ka reformitud [ühise põllumajanduspoliitika raamistikku](#).

Sellele lisaks toodi Lissaboni lepinguga ja eeskätt Euroopa Liidu toimimise lepinguga [[PDF](#) [en](#)] sisse uued eeskirjad, millega anti Euroopa Komisjonile õigus võtta vastu rakendusakte ja delegeeritud õigusakte, et reguleerida poliitika üksikasjalikumaid aspekte.

Lõpuks koostab Euroopa Komisjon ([tihedas koostöös liikmesriikidega](#)) hulga tehnilisi dokumente, et anda liikmesriikidele ja piirkondadele suuniseid mitmete poliitikaga seotud aspektide kavandamise ja rakendamise etapis (nt tehnilised dokumendid ja mõõtmiskaardid).

Selles jaotises antakse ülevaade paljudest õigusaktide „kihtidest”, mis avaldavad maaelu arengu poliitikale mõju, eeskätt tulevaste maaelu arengu programmide määratlemisele ja rakendamisele. Klõpsake allolevatel ikoonidel, et minna otse maaelu arengu poliitikat aastatel 2014–2020 käsitlevate õigusaktide ja kättesaadavate ELi ja liikmesriikide suunisdokumentide juurde.

ELi määrused aastateks 2014–2020

Jaotises esitatakse viited õigusaktidele, milles käsitletakse EAFRDd ja maaelu arengu 2014–2020 projektide rakendamist.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1310/2013, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antava maaelu arengu toetuse kohta [[PDF](#) ^{en}]. Sellega määratletakse üleminekueeskirjad kahe mitmeaastase programmiperioodi vaheliseks ajaks.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta [[PDF](#) ^{en}]. Tegemist on alusaktiga, milles sätestatakse konkreetsed maaelu arengu programmitöö eeskirjad seoses Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 [[PDF](#) ^{en}]. Ühissätete määrusega kehtestatakse ühised põhieeskirjad kõikidele struktuurivahenditele, sealhulgas EAFRD-le.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta [[PDF](#) ^{en}]. Nn ÜPP horisontaalse määrusega kehtestatakse finantsjuhtimise eeskirjad kahele ÜPP fondile: Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondile (EAGF), millest rahastatakse turumeetmeid ja otsetoetusi, ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondile (EAFRD), millest rahastatakse maaelu arengu toetusi. Määrusesse on koondatud nõuetele vastavust, põllumajandusettevõtete nõustamissüsteeme ning ÜPP seiret ja hindamist käsitlevad eeskirjad.

Abivahendid ja juhenddokumendid

Lingid ENRD asjaomasele tööle ning kättesaadavatele ELi ja liikmesriikide juhenddokumentidele, mis toetavad maaelu arengu programmide ja meetmete ettevalmistamist ja rakendamist.

- Teave [Euroopa innovatsioonipartnerluse „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus”](#) kohta ning juhenddokument Euroopa innovatsioonipartnerluse rakendamiseks maaelu arengu programmides (eelnõu, juuli 2013) [[PDF](#) ^{en}], põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat.
- [ENRD teadmussirde ja innovatsiooni tööühma](#) esimese tööetapi (2012. aasta juulist detsembrini) tulemusi kajastav aruanne [[PDF](#) ^{en}] ja kokkuvõte [[PDF](#) ^{en}].
- ENRD [noorteteemalises algatuses](#) on vaadeldud viise, kuidas parandada maaelu arengu programmide toetust noortega seotud projektidele.
- [Koordineerimiskomitee seminar rahastamisvahendite teemal](#) korraldati selleks, et parandada maaelu arengu sidusrühmade teadlikkust võimalustest ja kaalutlustest seoses

maaelu arengu programmide rahastamisvahendite loomise ja kasutamisega järgmisel programmiperioodil (2014–2020).

- Maaelu ülevaates nr 13 „Maaelu arengu rahastamisvahendid: uued võimalused majanduskriisiga toimetulekuks”, (oktoober 2012) [[PDF](#) [en](#)] tutvustatakse võimalusi, kogemusi ja probleeme seoses ELi maaelu arengu poliitika rakendamisega.
- [Seminari teemal „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks 2014–2020”](#) korraldas Euroopa maaelu arengu võrgustik uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminari tulemusel saadi teavet vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise, meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamist ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.
- Maaelu ülevaates nr 15 „Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames”, (aprill 2013) [[PDF](#) [en](#)] uuritakse, kuidas maaelu arengu poliitika toetab keskkonnateenuste pakkumist ELi maapiirkondades, ning antakse praktilised vahendid uue põlvkonna maaelu arengu programmide väljatöötajatele ja rakendajatele.
- [Keskkonnateenused](#) – link keskkonnateenuste osutamise töörühma temaatilisele leheküljele. Töörühm määratles keskkonnateenuste osutamiseks vajalikud aspektid ning esitas mitmeid soovitusi tulevaste maaelu arengu programmide (2014–2020) kavandamiseks ja rakendamiseks. *Töörühma aruande kokkuvõte* [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- [Uuring OSCAR – optimaalsed strateegiad kliimamuutusi käsitlevateks meetmeteks maapiirkondades.](#)
- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide eksperdirühma koosolek: delegeeritud õigusakt (1. versioon) [[PDF](#) [en](#)] ja rakendusakt (1. versioon) [[PDF](#) [en](#)] juhtimis- ja kontrollisüsteemi kohta.
- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide eksperdirühma koosolek: delegeeritud õigusakt (2. versioon) [[PDF](#) [en](#)] ja rakendusakt (2. versioon) [[PDF](#) [en](#)] rahastamisvahendite kohta.
- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide eksperdirühma koosolek: rühmitamise süsteem ja kliimamuutuste jälgimine ühtekuuluvuspoliitika raames [[PDF](#) [en](#)] (** kõnealune toimik puudutab vaid ühtekuuluvuspoliitikat. Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi käsitlevaid küsimusi arutatakse hilisemas etapis*).

Konkreetseid abivahendeid ja suuniseid kogukonna juhitud kohaliku arengu / LEADERi kohta leiate, kui klõpsate [siin](#).

Konkreetseid abivahendeid ja suuniseid maaelu arengu programmide seire ja hindamise kohta leiate, kui klõpsate [siin](#).

Konkreetseid abivahendeid ja suuniseid maaelu arengu võrgustike kohta leiate, kui klõpsate [siin](#).

Maaelu arengu programmide kavandamine

Riiklike ja piirkondlike maaelu arengu programmide ettevalmistamine on mitmest etapist koosnev protsess, mis hõlmab tervet rida erinevaid osalejaid. Maaelu arengu programmid peavad kajastama riiklikul tasandil kokkulepitud ja partnerluslepingutes sätestatud strateegilisi eesmärke. Need omakorda peavad põhinema ühisel strateegilisel raamistikul, mis kooskõlastab struktuuri- ja investeerimisfondide sekkumist Euroopa tasandil (2014.–2020. aasta poliitikaraamistiku ülevaate leiate, kui klõpsate [siin](#)).

Kogu protsess tugineb majandus- ja sotsiaalpartnerite ning kodanikuühiskonna aktiivsele osalusele, kellega konsulteeritakse nii partnerluslepingute kui ka maaelu arengu programmide

ettevalmistamise ajal. Tulevast [ühtekuuluvuspoliitikat](#) ja [ühist põllumajanduspoliitikat](#) käsitlevate õigusaktide ettepanekute avaldamisega (oktoobris 2011) aastateks 2014–2020 alustas Euroopa Komisjon protsessi, mis lõpeb maaelu arengu programmide 2014–2020 ametliku vastuvõtmisega. Rohkem asjaomaseid õigusakte aastateks 2014–2020 leiate [siin](#).

Maaelu arengu programmide 2014–2020 vastuvõtmiseks kavandatud ajakava			
2011	2012	2013	2014
Euroopa Komisjoni õigusaktide ettepanekute vastuvõtmine aastateks 2014–2020	Euroopa Komisjoni ettepanekute arutamine nõukogus ja Euroopa Parlamendis	- Põhiaktide vastuvõtmine (sealhulgas ühise strateegilise raamistiku ja EAFRD määrused) - Rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide vastuvõtmine	- Partnerluslepingute ja maaelu arengu programmide esitamine* - Partnerluslepingute ja maaelu arengu programmide ametlik vastuvõtmine **
	Mitteametlikud läbirääkimised ja konsultatsioonid partnerluslepingute ja maaelu arengu programmide teemal		Ametlikud läbirääkimised ja konsultatsioonid partnerluslepingute ja maaelu arengu programmide teemal
*Partnerlusleping 4 kuu jooksul põhimääruste vastuvõtmisest, maaelu arengu programm 3 kuu jooksul partnerluslepingu vastuvõtmisest.			
** Partnerluslepingu puhul 4 kuu jooksul ja maaelu arengu programmi puhul 6 kuu jooksul selle ametlikust esitamisest (maaelu arengu programmid kiidetakse heaks alles pärast seda, kui Euroopa Komisjon on partnerluslepingu heaks kiitnud).			
Allikas: kohandatud Euroopa Komisjoni põllumajanduse peadirektoraadi veebilehelt			

Sellises kontekstis toimub maaelu arengu programmide ettevalmistamine ELi liikmesriikides ja piirkondades. Maaelu arengu programmide eduka kavandamise aluseks on strateegilised valikud, mida toetada ja kuidas seda teha, kasutades järgmisi meetodeid: i) põhjalik konteksti analüüs (SWOT-analüüs); ii) vajaduste üksikasjalik hindamine; iii) prioriteetide ja sekkumisvaldkondade määratlemine, asjakohaste meetmete valik ja rahaliste vahendite eraldamine oodatavate tulemuste põhjal.

1. Programmivaldkonna üldine SWOT-analüüs - Põllumajandus- ja toiduainete sektori konkurentsivõime - Keskkond ja kliima - Maapiirkondade sotsiaal-majanduslik olukord	2. Vajaduste üksikasjalik hindamine - Prioriteedi ja sihtvaldkonna kaupa	3. Strateegiline reaktsioon - Asjakohaste prioriteetide / sihtvaldkondade valik - Sihtide seadmine - Meetmete, väljundite ja rahaliste ressursside kavandamine
Konsultatsioon partneritega		
Allikas: põllumajanduse peadirektoraadi töödokument „Strateegilise kavandamise elemendid aastateks 2014–2020”		

Teavet maaelu arengu programmide ettevalmistamise seisuga kohta liikmesriikides leiate **maaelu arengu programmide tulemustabelist** (*ajakohastatud novembris 2013*) [PDF [en](#)].

Maaelu arengu programmide 2014–2020 ettevalmistamine

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle ja teistele abivahenditele strateegilise programmitöö ja ettevalmistuste toetamiseks.

- [Edukat programmitööd käsitleval seminaril](#) vaadeldi Euroopa maaelu arengu võrgustiku töö tulemusi ettevalmistumisel aastateks 2014–2020. Seminaril keskenduti sellele, kuidas kaasata kogutud teadmisi ja kogemusi ning innovatsiooni, keskkonna ja kliimamuutuste alaseid horisontaalseid prioriteete tulevastes maaelu arengu programmidesse. Samuti vaadeldi mitmesuguseid samme, mida tuleb teha programmide paremaks kavandamiseks ja rakendamiseks järgmisel programmiperioodil. Kokkuvõtte seminari tulemustest ja järeldustest leiate dokumendis „Uue maaelu arengu programmi edutegurid“ [PDF [en](#)].
- Seminar teemal „[Maaelu arengu programmide 2014–2020 strateegiline kavandamine ja hindamine](#)“.
- Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi töödokument „[Strateegilise kavandamise elemendid aastateks 2014–2020](#)“ [PDF [en](#)], mis koostati seoses 6. ja 7. detsembril 2012 Brüsselis toimunud ENRD seminariga eduka programmitöö teemal (EAFRD 2014–2020).
- Maaelu arengu programmi maksimaalne ärakasutamine: suunised maaelu arengu programmide 2014–2020 eelhindamiseks – 2012. a augusti eelnõu [PDF [en](#)] – Euroopa hindamisvõrgustiku suunised on mõeldud aitama maaelu arengu programmide korraldusasutusi ja hindajaid maaelu arengu programmide 2014–2020 eelhindamise kavandamisel ja läbiviimisel.
- [Koordineerimiskomitee seminar rahastamisvahendite teemal](#) korraldati selleks, et parandada maaelu arengu sidusrühmade teadlikkust võimalustest ja kaalutlustest seoses maaelu arengu programmide rahastamisvahendite loomise ja kasutamisega järgmisel programmiperioodil (2014–2020).
- [Teadmussiirde ja innovatsiooni](#) töörühm analüüsis, kuidas käesoleva poliitikaraamistiku maaelu arengu programmid teadmussiiret ja innovatsiooni praktiliselt toetavad, ning esitas liikmesriikidele ettepanekuid, kuidas teadmussiiret ja innovatsiooni järgmisel programmiperioodil edendada.
- [Seminar „Innovatsiooni kavandamine: kuidas maaelu arengu vahendeid Euroopa innovatsioonipartnerluse rakendamisel kõige tõhusamalt kasutada](#)“, Madrid, 26. ja 27. juuni 2013.
- [Keskkonnateenused](#) – viide keskkonnateenuste osutamise töörühma temaatilisele leheküljele. Töörühm määratles keskkonnateenuste osutamiseks vajalikud aspektid ning esitas arvukaid soovitusi tulevaste maaelu arengu programmide (2014–2020) kavandamiseks ja rakendamiseks. Töörühma aruande kokkuvõtte [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- Maaelu ülevaates nr 15 „[Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames](#)“, (aprill 2013) [PDF [en](#)] uuritakse, kuidas maaelu arengu poliitika toetab keskkonnateenuste pakkumist ELi maapiirkondades. Samuti pakutakse praktilisi vahendeid maaelu arengu programmide 2014–2020 väljatöötajatele ja rakendajatele.
- [Seminari teemal „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks 2014–2020](#)“ korraldas Euroopa maaelu arengu võrgustik uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminaril saadi teavet

vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise, meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamise ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.

Abivahendid ja juhenddokumendid

ELi ja liikmesriikide olemasolevad tehnilised ja juhenddokumendid ELi partnerluslepingute ja maaelu arengu programmide 2014–2020 ettevalmistamiseks, sealhulgas konsultatsioonideks sidusrühmadega.

- Komisjoni talituste töödokument ühise strateegilise raamistiku fondide partnerluspõhimõtte kohta – Euroopa partnerluse käitumisjuhendi elemendid [[PDF](#) [en](#)].
- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide töörühma koosolek: partnerluslepingu esialgne vorm ja suunised selle sisu kohta (3. versioon) [[PDF](#) [en](#)].
- Euroopa Komisjoni [seisukohavõetus](#) teavitatakse liikmesriike komisjoni talituste seisukohtadest seoses peamiste lahendamist vajavate küsimuste ja rahastamisprioriteetidega aastateks 2014–2020 ning luuakse raamistik komisjoni ja iga liikmesriigi dialoogiks partnerluslepingu ja programmide arendamise teemal.
- Malta riikliku maaeluvõrgustiku [temaatiline algatus](#) maaelu arengu programmide 2014–2020 lahendamist vajavate küsimustega tegelemiseks.
- Prantsusmaa riikliku maaeluvõrgustiku [panus](#) partnerluslepingu (2014–2020) riiklikusse konsultatsiooniprotsessi.

Maaelu arengu programmide rakendamine

ELi maaelu arengu programmide kvaliteedi parandamine on Euroopa maaelu arengu võrgustiku üks olulisi ülesandeid. Käesolevas jaotises esitatakse hulk abivahendeid tulevaste maaelu arengu programmide rakendamise toetamiseks. Siin antakse korrapäraselt ajakohastatud ülevaateid Euroopa maaelu arengu võrgustiku analüüsitegevusest, mille eesmärk on mõista, kuidas poliitika on praktikas toimunud, tuvastada, mis on toimunud hästi ja mida saaks parandada, ning teavitada saadud õppetundidest, et aidata teha otsuseid liikmesriikide ja Euroopa tasandil.

Jaotis sisaldab ka asjaomaseid Euroopa maaelu arengu võrgustiku abivahendeid, sealhulgas kokkuvõtteid rakendamisel saadud õppetundidest aastatel 2007–2013, andmeid EAFRD rahastatud projektide elutsükli kohta ning maaelu arengu programmide rakendamise edulugusid.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku tööle ja maaelu arengu programmide rakendamisega seotud kokkuvõtivatele dokumentidele.

- [Maaelu arengu programmide parema rakendamise teemalise seminari](#) korraldamisel võeti aluseks Euroopa maaelu arengu võrgustiku 4. temaatilise töörühma „ELi maaelu arengu poliitika rakendusmehhanismid” töö tulemused, kus määratleti, mis toimib maaelu arengu programmide rakendamisel hästi ja mida tuleks tulevikus parandada.
- [Rakendusmehhanismide temaatiline töörühm](#) vaatas maaelu arengu programmide rakendamise kogemused ELis läbi, et tuvastada aspektid, mis toimivad hästi, mida võiks parandada ja milliseid konkreetseid parandusi võiks teha. *Lõpparuanne – kokkuvõte ja järelused* [[PDF](#) [en](#)].

- [Keskonnateenused](#) – link keskkonnateenuste osutamise töörühma temaatilisele leheküljele. Töörühm määratles keskkonnateenuste osutamiseks vajalikud aspektid ning esitas mitmeid soovitusi tulevaste maaelu arengu programmide (2014–2020) kavandamiseks ja rakendamiseks. *Kokkuvõte* [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- Maaelu ülevaates nr 15 „Keskonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames”, (aprill 2013) [[PDF](#) [en](#)] uuritakse, kuidas maaelu arengu poliitika toetab keskkonnateenuste pakkumist ELi maapiirkondades. Tegemist on praktilise abivahendiga uue põlvkonna maaelu arengu programmide (2014–2020) väljatöötajatele ja rakendajatele.
- [Koordineerimiskomitee seminari teemal „Keskonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks aastatel 2014–2020”](#) korraldas Euroopa maaelu arengu võrgustik uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminari ettekanded ja tulemused sisaldavad teavet vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise, meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamise ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.
- [Liigituse ja eesmärkide seadmise](#) temaatiline töörühm aitab ELi maapiirkondi täpselt määratleda, mis on eriti oluline ELi maaelu arengu poliitika kavandamisel ja vastastikuse täiendavuse tagamisel teiste arenevatele maapiirkondadele suunatud ELi fondidega.
- [Põllumajanduse ja laiema majanduse temaatiline töörühm](#) analüüsis põllumajanduse ja maapiirkondade laiema majanduse sidemeid, et määratleda ja kirjeldada põllumajanduse ja maapiirkondade majanduse võimalikke koostoimeid ja/või konflikte ELi eri maapiirkondades.
- [Avalike hüvede ja avaliku sekkumise](#) jaotises tutvustatakse asjaomase temaatilise töörühma töö tulemusi, uuritakse, kuidas saaks maaelu arengu poliitika aidata kaasa maapiirkondades avalike hüvede pakkumisele põllumajanduse kaudu, sealhulgas põllumajandusmaa mitmekesisus ja loodusvarad, nt vesi ja mullad.
- ENRD [noorteteemalises algatuses](#) on vaadeldud viise, kuidas parandada maaelu arengu programmide toetust noortega seotud projektidele.

Maaelu arengu programmide rakendamise näited

Jaotises esitatakse näiteid EAFRD projektide, juhtumiuuringute kohta ja lugusid maaelu arengu programmide edukast rakendamisest, mis võivad olla abiks seoses tulevaste maaelu arengu programmide rakendusmeetmetega.

Näiteid maaelu arengu programmide elluviimisest ([rakendusmehhanismide temaatilise töörühma](#) juhtumiuuringutest).

- Üldise põllumajanduslepingu mudel Hispaanias Kataloonias [[PDF](#) [en](#)]
- Riiklikku strateegiakava ja maaelu arengukava ette valmistav konsultatsiooniprotsess Austrias [[PDF](#) [en](#)]
- Integreeritud tarneahela projektid Itaalias Emilia-Romagna piirkonnas [[PDF](#) [en](#)]
- Strateegiline lähenemine ja programmi kavandamine Taanis [[PDF](#) [en](#)]
- Kommunikatsioonistrateegia määratlemine ja rakendamine Prantsusmaal [[PDF](#) [en](#)]
- Taotlemismenetluste parandamine Poolas [[PDF](#) [en](#)]

Aastatel 2007–2013 saadud teadmised

Käesolevasse jaotisesse on kokku koondatud valik olulisi abivahendeid Euroopa maaelu arengu võrgustiku veebilehelt. Ära on toodud viited temaatiliste analüüside tulemustele, edukatest algatustest saadud õppetundidele, juhenddokumentidele, ürituste tulemustele, trükistele, audiovisuaalsele materjalile ja teistele abivahenditele, mida Euroopa maaelu arengu võrgustik on

koostanud või aidanud koostada programmiperioodi 2007–2013 jooksul. Tegemist on uue põlvkonna maaelu arengu programmide (2014–2020) jaoks äärmiselt olulise teabega.

Programmitöö ja rakendamine

- [Eduka programmitöö teemalisel seminaril](#) tehti kokkuvõtteid Euroopa maaelu arengu võrgustiku 2012. aasta seminaride tulemustest. Seminaril keskenduti sellele, kuidas kaasata kogutud teadmisi ja kogemusi ning innovatsiooni, keskkonna ja kliimamuutustega seotud valdkondadeüleseid prioriteete tulevastesse maaelu arengu programmidesse. Samuti vaadeldi mitmesuguseid samme, mida tuleb teha programmide paremaks kavandamiseks ja rakendamiseks järgmisel programmiperioodil.
- [Maaelu arengu programmide parema rakendamise teemalise seminaril](#) korraldamisel võeti aluseks Euroopa maaelu arengu võrgustiku 4. temaatilise töörühma „ELi maaelu arengu poliitika rakendusmehhanismid” töö tulemused, kus määratleti, mis toimib maaelu arengu programmide rakendamisel hästi ja mida tuleks tulevikus parandada.
- [Liigituse ja eesmärkide seadmise temaatiline töörühm](#) aitab ELi maapiirkondadel täpselt määratleda, mis on eriti oluline ELi maaelu arengu poliitika kavandamisel ja vastastikuse täiendavuse tagamisel teiste arenevatele maapiirkondadele suunatud ELi fondidega.
- [Põllumajanduse ja laiema majanduse temaatiline töörühm](#) analüüsis põllumajanduse ja maapiirkondade laiema majanduse sidemeid, et määratleda ja kirjeldada põllumajanduse ja maapiirkondade majanduse võimalikke koostoimeid ja/või konflikte ELi eri maapiirkondades.
- [Rakendusmehhanismide temaatiline töörühm](#) vaatas maaelu arengu programmide rakendamise kogemused ELis läbi, et tuvastada aspektid, mis toimivad hästi, mida võiks parandada ja milliseid konkreetseid parandusi võiks teha.
- [Temaatilistes teabelehtedes](#) antakse selge ülevaade maaelu arengu poliitika toetustest teemade kaupa, tuues välja seosed poliitika prioriteetide, rakendusmeetmete ja tegelike tulemuste vahel.
- [Maaelu arengu programmide teabelehtedes](#) teavitatakse iga ELis rakendatud maaelu arengu programmi üldistest edusammudest.
- [Maaelu arengu poliitika seirenäitajate tabelites](#) esitatakse finants- ja väljundnäitajate abil andmed saavutatud edu kohta, võrreldes neid maaelu arengu programmide jaoks seatud eesmärkidega aastateks 2007–2013.
- [Maaelu arengu programmide projektiandmebaasis](#) esitatakse näiteid edukatest maaelu arengu programmide projektidest kõikjal ELis.

Teadmussiire ja innovatsioon

- Maaelu ülevaade nr 16 „Teadmussiire ja innovatsioon maaelu arengu poliitikas”, (mai 2013) [[PDF](#) [EN](#)]. Väljaandes tutvustatakse olemasolevaid teadmisi innovatsiooni kohta maaelu arengus ning heidetakse pilk tulevastele lähendamist vajavatele küsimustele ja võimalustele. Eesmärk on jagada teadmisi ja aidata edendada teadmiste vahetuse ja innovatsiooni integreerimist tulevasesse maaelu arengu poliitikasse.
- [Teadmussiirde ja innovatsiooni töörühm](#) analüüsis, kuidas 2007.–2013. aasta poliitikaraamistik maaelu arengu programmid teadmussiiret ja innovatsiooni tegelikult toetavad, ning esitas liikmesriikidele ettepanekuid, kuidas teadmussiiret ja innovatsiooni järgmisel programmiperioodil edendada.
- [Teadmussiirde ja innovatsiooni teabekogu](#) on selge struktuuriga andmekogu, mis sisaldab asjakohast teavet projektide, algatuste, institutsioonide ja raamatukogude kohta ning mis

loodi selleks, et hõlbustada ennetavamalt koostööd ja kaasatust, mis toob maakogukonnas kaasa suurema teadmussirde ja innovatsiooni.

- [Näited teadmussirde ja innovatsiooni teemalistest projektidest ja algatustest.](#)
- Maaelu ülevaates nr 2 „Loovus ja innovatsioon ELi maaelu arengus”, (detsember 2009) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hu](#)] tutvustatakse eri liiki innovatsiooni ja loovust ELi maapiirkondades.

Maaettevõtlus

- Euroopa maaelu arengu võrgustiku maaettevõtluse temaatilise algatuse lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)].
- Maaelu ülevaates nr 10 „Maaettevõtlus” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] vaadeldakse lähemalt, kuidas ELi põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika on abiks maaettevõtluse arendamisel.
- Maaelu ülevaates nr 5 „ELi põllumajanduse, põllumajandus- ja toiduainete sektori ning metsandussektori konkurentsivõime suurendamine” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] keskendutakse ELi põllumajanduse, metsanduse ja põllumajandusliku toidutööstuse toetamisele, ühendades konkurentsivõime ja multifunktsionaalsuse.
- [Suunised](#) maapiirkondade ettevõtjate suutlikkuse parandamiseks.
- [Üritused, koolitused ja töörühmad](#) maaettevõtjate suutlikkuse parandamiseks.
- Maaettevõtluse raamatukogust leiate [üldmaterjale](#) ja projektide näiteid.
- Maaelu ülevaates nr 9 „Metsandus ja maaelu areng” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] keskendutakse maaelu arengu poliitika ja maapiirkondade seostele ning antakse ka ülevaade edukatest projektidest ja praktilistest kogemustest.
- EAFRD projekti brošüür metsandusest [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] sisaldab artikleid selle kohta, kuidas EAFRDd saab kasutada ELi mitmepalgelise metsamaa säästvaks arendamiseks.

Rahastamisvahendid

- [Koordineerimiskomitee seminar rahastamisvahendite teemal](#) korraldati selleks, et tõsta maaelu arengu sidusrühmade teadlikkust võimalustest ja kaalutlustest seoses maaelu arengu programmide rahastamisvahendite loomise ja kasutamisega järgmisel programmiperioodil (2014–2020).
- Maaelu ülevaates nr 13 „Maaelu arengu rahastamisvahendid: uued võimalused majanduskriisiga toimetulekuks”, (oktoober 2012) [[PDF](#) [en](#)] tutvustatakse võimalusi, kogemusi ja väljakutseid seoses ELi maaelu arengu poliitika rakendamisega.
- [Maaelu rahastamist](#) käsitlevas jaotises esitatakse teavet maaelu rahastamise töörühma töö kohta riiklike maaeluvõrgustike maaettevõtluse temaatilise algatuse raames.
- Maaettevõtluse raamatukogu pakub materjale ja projektide näiteid seoses [kohalike rahastamisvahenditega](#).

Toidutarneahe

- [Kohalik toit ja lühike tarneahe](#) – teemat sissejuhatav lehekülj, kust leiate asjakohased viited ELi meetmetele põllumajandustoodete edendamiseks ning näidetele koolitustest ja projektidest.
- Maaelu ülevaates nr 12 „Kohalik toit ja lühikesed tarneahead”

[PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] näidatakse, kuidas maaelu arengu programmid aitavad edendada kohalikku toidutootmist ja lühikesi tarneahelaid.

- Maaettevõtluse raamatukogus leiate lühikesi [tarneahelaid](#) käsitlevaid materjale ja näiteid projektidest.
- EAFRD toiduteemalises projektibrošüüris [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tuuakse näiteid selle kohta, millist kasu on liikmesriigid saanud toiduga seonduvast maaelu arendamisest ÜPP raames.

Keskkond ja kliimamuutused

- [Seminari teemal „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteetne kavandamine maaelu arengu programmideks aastatel 2014–2020”](#) korraldas ENRD uueks programmiperioodiks 2014–2020 ettevalmistumise raames. Seminari tulemusel saadi teavet vajaduste tõhusa hindamise ja prioriteetide määratlemise, meetmete valiku, väljatöötamise ja rakendamise ning keskkonnateenuste tõhusa osutamise kohta.
- Maaelu ülevaates nr 15 „Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames”, (aprill 2013) [PDF [en](#)] uuritakse, kuidas maaelu arengu poliitika toetab keskkonnateenuste pakkumist ELi maapiirkondades.
- [Keskkonnateenused](#) – viide keskkonnateenuste osutamise töörühma temaatilisele leheküljele. Töörühm määratles keskkonnateenuste osutamiseks vajalikud aspektid ning esitas mitmeid soovitusi tulevaste maaelu arengu programmide (2014–2020) kavandamiseks ja rakendamiseks. [Töörühma aruande kokkuvõte](#) [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- EAFRD projekti brošüüris keskkonnateenuste kohta [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] keskendutakse paljudele erinevatele keskkonnateenustele, mille puhul saab abi osutada EAFRD kaudu, kasutades ELi liikmesriikide maaelu arengu programmidele kättesaadavaid rahalisi toetusi.
- [Avalike hüvede ja avaliku sekkumise](#) jaotises tutvustatakse asjaomase temaatilise töörühma töö tulemusi, uuritakse, kuidas saaks maaelu arengu poliitika aidata kaasa maapiirkondades avalike hüvede pakkimisele põllumajanduse kaudu, sealhulgas põllumajandusmaa mitmekesisus ja loodusvarad, nt vesi ja mullad.
- 4. temaatiline töörühm: ühised lähenemisviisid põllumajanduslikele kavadele [PDF [en](#)] – arutelu, mille teemaks on olemasolevad ühised lähenemisviisid põllumajanduslikele keskkonnalepingutele.
- Brošüür avalike hüvede ja avaliku sekkumise kohta põllumajanduses [PDF [en](#) [de](#) [fr](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] põhineb avalike hüvede temaatilise töörühma töö, mille käigus arutati avalike hüvedega seonduvaid teemasid ja uuriti, kuidas ELi maaelu arengu poliitika sellele kaasa aitab.
- Maaelu ülevaade nr 7 „Avalikud hüved ja maaelu areng”, (märts 2011) [PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] on pühendatud ELi põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika osatähtsusele avalike hüvede pakkimisel maapiirkondades üle Euroopa.
- EAFRD projekti brošüüris keskkonnasäästliku majanduskasvu kohta [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tutvustatakse ELi maaelu arengu programmide juhtumiuuringuid, mis selgitavad praktiliste näidete kaudu, kuidas Euroopa maapiirkonnad saavad kasu sellest, kui lähenevad oma arengule keskkonnasäästlikult.
- [Kliimamuutused / kliimameetmed](#) – link Euroopa maaelu arengu võrgustiku 2010. aastal läbiviidud kontrollimenetlusele, mille eesmärk oli selgitada, kuidas kliimamuutuste küsimusega tegeletakse liikmesriigi tasandi maaelu arengu programmides.
- Maaelu ülevaates nr 4 „Maaelu areng ja kliimamuutus”, (mai 2010) [PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)] selgitatakse maaelu arengu poliitika panust ELi kliimamuutuste tegevuskavasse.

Sotsiaalne kaasatus ja majanduslik areng maapiirkondades

- [Noorsoo ja noorte põllumajandustootjate värv](#) pakub asjakohast teavet ja abivahendeid noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele ELi maapiirkondades. ENRD [noorteteemalise algatuse](#) on vaadeldud viise, kuidas parandada maaelu arengu programmide toetust noortega seotud projektidele.
- EAFRD projekti brošüüris „Sotsiaalne kaasamine” [[PDF](#) [en](#)] tuuakse välja rida näiteid EAFRD kaasrahastatavatest sotsiaalse kaasamise projektidest Euroopa maapiirkondades.
- EAFRD projekti brošüüris noorte põllumajandustootjate ja noorte inimeste kohta Euroopa maapiirkondades [[PDF](#) [en](#)] tuuakse näiteid projektidest, et näidata, kuidas EAFRD abil saab pakkuda noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele Euroopa maapiirkondades arenemisvõimalusi.
- Maaelu ülevaates nr 6 „Tööhõive ja sotsiaalne kaasamine” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] keskendutakse tööhõive edendamisele, vaesusega võitlemisele ja elukvaliteedi parandamisele maapiirkondades.
- [Sotsiaalne põllumajandus](#) on riiklike maaeluvõrgustike ühine temaatiline algatus, mis käivitati selleks, et kindlaks määrata ja analüüsida riiklike/piirkondlike maaelu arengu programmide (2007–2013) võimalusi ja takistusi sotsiaalse põllumajanduse /green care rakendamiseks EL 27s.
- ENRD seminaril, mis käsitles [elatuspõllumajandust ELis](#), hinnati elatuspõllumajanduse olukorda ja sellele suunatud poliitikameetmeid kõikjal ELis.
- [Maaettevõtluse sotsiaalsed aspektid](#).
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid projektidest [konkreetsete sihtrühmade kaasamise kohta](#).
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid projektidest [sotsiaaltenuste ja sotsiaalse põllumajanduse kohta](#).
- Maaettevõtluse värava raamatukogu sisaldab materjale ja näiteid projektidest [sotsiaalse ettevõtluse](#) kohta.
- Käesolevas jaotises antakse teavet [IKT](#) rakendamise kohta maapiirkondades.
- EAFRD projekti brošüüris info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kohta (IKT) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] tuuakse välja, kuidas IKTd saab kasutada olulise vahendina maapiirkondade potentsiaali vabastamiseks, muutes need atraktiivsemaks paigaks elamiseks, töötamiseks ja külastamiseks.

Kogukonna juhitud kohalik areng, LEADER ja riikidevaheline koostöö

- Kolmas [LEADERi 2013. aasta üritus „Tulevikusildade ehitamine”](#) korraldati selleks, et toetada kogukonna juhitud kohaliku arengu (EAFRD raames tuntud LEADERi nime all) eduka programmitöö protsessi riiklikul ja kohalikul tasandil.
- Teave põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi ja ENRD lepinguosaliste 10. Euroopa piirkondade ja linnade nädala (avatud uste päevad) raames korraldatud [kogukonna juhitud kohalikku arengut käsitleva seminari](#) kohta. Eesmärk oli algatada arutelusid kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamise, kavandamise, rakendamise ja haldamise üle, et aidata aru saada, kuidas võrgustikke saab kasutada osalejate mobiliseerimiseks, ning reklaamida laialdaselt riikidevahelise koostöö lisaväärtust kohalike territooriumide tasandil.
- Euroopa maaelu arengu võrgustik korraldas [kogukonna juhitud kohalikku arengut käsitleva seminari](#) eesmärgiga vahetada teavet ja ideid seoses tulevase programmiperioodiga ning

- kindlaks määrata sidusrühmade vajadused selles kontekstis ja võrgustike võimaliku rolli ettevalmistusetapis.
- Et uurida LEADERi rakendamist ELis ja teha kindlaks head tavad, mida saaks arendada soovitud LEADERi paremaks rakendamiseks, soovib [4. töörühm „Paremad kohaliku arengu strateegiad”](#) analüüsida kohaliku arengu strateegiate kaht põhiaspekti: nende loomist ja rakendamist.
 - LEADERi abivahendite osana pakutakse [kohalike tegevusrühmade](#) jaotises praktilist ja kasulikku teavet mitmete kohaliku tegevusrühma asutamisega seotud aspektide kohta.
 - Jaotises [strateegia kavandamisest ja rakendamisest](#) antakse juhtnööre kohaliku arengu strateegiate kavandamiseks ja rakendamiseks.
 - Maaelu ülevaates nr 11 „LEADER ja koostöö”, (aprill 2012) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [es](#) [it](#) [pl](#)] keskendutakse LEADERi lähenemise kahe põhielemendi – kohaliku arengu strateegiate ja koostöö – vastastikule seosele.
 - EAFRD projekti brošüüris LEADERi kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)] selgitatakse ja rõhutatakse LEADERi lisaväärtust.
 - EAFRD projekti brošüüris teiste ELi fondide kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)] selgitatakse, kuidas EAFRD saab kõrvuti teiste ELi rahastamisallikatega maapiirkondades tegutseda.
 - [Riikidevahelise koostöö erimõistete loetelu](#).
 - [Liikmesriikide vahelise koostöö eeskirjad ja menetlused](#) – teave kohalikele tegevusrühmadele ja teistele kohaliku tegevusrühma tüüpi osalejatele riikidevahelises koostöös.
 - Jaotises [riikidevahelise koostöö rakendamise](#) kohta antakse teavet riikidevahelise koostöö projektide haldamise ühiste aspektide kohta.
 - Informatiivsed jaotised seirest ja hindamisest kui järelmeetmete osast, mis on vajalik riikidevaheliste projektide paremaks rakendamiseks.
 - [Riikidevahelise koostöö praktilised vahendid](#).

Maaelu arengu võrgustumine

Võrgustumine praktikas: kogemused ja saadud õppetunnid

- [Koordineerimiskomitee korraldatud seminar, mis toimus 17. septembril 2012 Brüsselis ning oli pühendatud võrgustumise tulevikule maapiirkondades](#), ning selle tulemused [[PDF](#) [en](#)] pakkusid teavet Euroopa maaelu arengu võrgustumise tuleviku kohta.
- Maaelu ülevaates nr 14 „Võrgustikud ja võrgustumine maaelu arengu poliitikas”, (detsember 2012) [[PDF](#) [en](#)] näidatakse, et koostöövõrgustikud on tõhus viis maakogukondade kohaliku elanikkonna teavitamiseks, innustamiseks ja julgustamiseks.
- [Koostöövõrgustikud maaelu arengu poliitika vahendina](#) arengu ergutamiseks ja uute ideede jagamiseks, et aidata maaelu arengu poliitikat rakendada.
- [Euroopa maaelu arengu võrgustikust saadud õppetunnid](#) – ENRD mõned verstapostid ja saavutused aastatel 2008–2012.
- [Riiklikest maaeluvõrgustikest saadud õppetunnid](#) – aastatel 2007–2013 riiklike maaeluvõrgustike kogemustest saadud olulised ja vajalikud õppetunnid, mida saab kasutada tulevasel programmiperioodil 2014–2020.
- [Riiklikud maaeluvõrgustikud – lähenemisviiside mitmekesisus](#) pakub praktilisi kogemusi ja õppimisvõimalusi seoses võimaluste rohkusega riiklike maaeluvõrgustike lähenemisel maapiirkondade võrgustumisele.
- Riiklikest maaeluvõrgustikest õpitu ühe osana esitatakse dokumendis [„Ühise arusaama kujundamine ühistest poliitikameetmetest”](#) näiteid riiklikes maaeluvõrgustikes kasutatud

meetoditest ja tehnikatest rühmade, organisatsioonide ja üksikisikute kokkutoomiseks, et kujundada sidusrühmade seas ühine arusaam poliitikast nii vertikaalselt kui ka horisontaalselt.

- [Õpitu kasutamine](#) – viited programmiperioodil 2007–2013 Euroopa maaelu arengu võrgustiku, riiklike maaeluvõrgustike ja teiste koostöövõrgustike osas omandatud kogemustele ja õppetundidele, mida saab kasutada tulevasel programmiperioodil 2014–2020.
- [Sidusrühmade tõhus kaasamine](#) – näited riiklikes maaeluvõrgustikes kasutatavatest meetoditest ja tehnikatest olemasolevate ja potentsiaalsete sidusrühmade kaasamiseks maaelu arengu programmi neis aspektides, mis on nende jaoks kõige asjakohasemad.
- [Tavade ja kogemuste vahetamise hõlbustamine](#) – kogum teistele sidusrühmadele suunatud kasulikke õppevahendeid, mida on juba praktikas kohaldatud ja asjakohaselt esitatud, et teha need laiemale üldsusele kättesaadavaks.
- [Toetus koostööks ja ühismeetmeteks](#) – edulood sellest, kuidas riiklikud maaeluvõrgustikud on aidanud inimestel, rühmal ja organisatsioonidel leida potentsiaalseid partnereid, töötada välja ideid ning teha koostööd ühisprojektide läbiviimiseks.
- [Maaeluvõrgustike suutlikkuse suurendamine](#) on ENRD korraldatud seminar, mille eesmärk on aidata suurendada riiklike ja piirkondlike võrgustike suutlikkust ja anda riikliku maaeluvõrgustiku asutamise algusetappides osalejatele väärtuslik võimalus kohtuda teiste ELi maaelu arengus osalejatega.

Enesehindamise vahendid riiklikele maaeluvõrgustikele

- Riiklike maaeluvõrgustike olemasolevad enesehindamiseks kasutatavad vahendid – kogum praktilisi enesehindamisvahendeid, mida riiklikud maaeluvõrgustikud juba kasutavad.
- Juhendid arvamusküsitluste, küsimustike ja tagasisidevormide koostamiseks – üldised juhenddokumendid riiklikele maaeluvõrgustikele arvamusküsitluste ettevalmistamiseks, mille eesmärk on koguda ja hinnata sidusrühmade ja mitmesugustes koostöövõrgustikes osalejate seisukohti ja arvamusi.
- Vaadates riiklike maaeluvõrgustike enesehindamisest kaugemale – jaotis sisaldab neile riiklikele maaeluvõrgustikele suunatud kasulikke innustusallikaid, meetodikat ja õppetunde, kes on huvitatud riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise protsessiga võrreldes rohkem süvitsi minemisest.
- Riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise profiilid – valitud riiklike maaeluvõrgustike üldine lähenemisviis enesehindamisele.
- Võimalikud vahendid riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise toetamiseks – juhenddokumendid valitsusväliste organisatsioonide ja sotsiaalsete muutuste võrgustike tegevuse enesehindamiseks, mis sisaldavad praktilisi näiteid ja nõuandeid, mis võivad olla asjakohased ka riiklike maaeluvõrgustike enesehindamisel.
- Praktilised vahendid riiklike maaeluvõrgustike enesehindamiseks – praktilised vahendid, mida riiklikud maaeluvõrgustikud kasutavad või võivad kasutada oma võrgustiku töö seireks ja hindamiseks.

Seire ja hindamine

Seire ja hindamine on maaelu arengu programmide kavandamise, väljatöötamise ja rakendamise olulised osad. **Hindamine** on oluline maapiirkondade vajaduste õigeks kindlaksmääramiseks ning sellel on oma roll tulevase programmi strateegia määratlemisel ja parimate meetmete valikul maaelu arengu programmide jaoks. Hindamine võimaldab ka mõista poliitika mõju ja tõhustab

rakendamist. **Seire** on oluline programmide pidevaks hindamiseks ning seire käigus saadud andmeid kasutatakse õigeaegsete kohanduste tegemiseks programmi rakendamisel. Seire ja hindamine on eriti asjakohased majanduskriisi ajal, kui vajadus avalike vahendite tõhusaks ja tulemuslikuks kasutamiseks on kasvanud.

Programmiperioodil 2014–2020 luuakse kogu ÜPP jaoks esmakordselt ühine seire- ja hindamisraamistik. Varasematele kogemustele toetudes teeb Euroopa Komisjon ettepaneku muuta riiklike maaelu arengu programmide seire ja hindamise protsess sujuvamaks. Eesmärk on pakkuda usaldusväärseid ja õigeaegseid andmeid, mis võimaldavad riiklike maaelu programmide asjakohast hindamist, järelhindamist ja paremat rakendamist.

Täiendavat teavet maaelu arengu programmide ja ELi maaelu arengu poliitika seire ja hindamise kohta leiate [Euroopa maaelu arengu hindamisvõrgustiku](#) veebilehelt ja 2013. aasta järgse ÜPP seirele ja hindamisele pühendatud [Euroopa Komisjoni veebilehe jaotisest](#).

ENRD koostab [maaelu arengu programmide seiretabelid](#), kus antakse ülevaade ELi maaelu arengu programmide (2007–2013) edenemisest avaliku sektori kulude ja väljundnäitajate abil.

Riiklike maaeluvõrgustike hindamine ja enesehindamine

Valik viiteid ENRD tööle seoses riiklike maaeluvõrgustike hindamise ja enesehindamisega.

- [Riiklike maaeluvõrgustike olemasolevad enesehindamiseks kasutatavad vahendid](#) – kogum praktilisi enesehindamisvahendeid, mida riiklikud maaeluvõrgustikud juba kasutavad.
- [Riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise profiilid](#) – valitud riiklike maaeluvõrgustike üldine lähenemisviis enesehindamisele.
- [Juhendid arvamusküsitluste, küsimustike ja tagasisidevormide koostamiseks](#) – üldised juhenddokumendid riiklikele maaeluvõrgustikele arvamusküsitluste ettevalmistamiseks, mille eesmärk on koguda ja hinnata sidusrühmade ja mitmesugustes koostöövõrgustikes osalejate seisukohti ja arvamusi.
- [Vaadates riiklike maaeluvõrgustike enesehindamisest kaugemale](#) – jaotis sisaldab neile riiklikele maaeluvõrgustikele suunatud kasulikke innustusallikaid, meetodikat ja õppetunde, kes on huvitatud riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise protsessiga võrreldes rohkem süvitsi minemisest.
- [Võimalikud vahendid riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise toetamiseks](#) – juhenddokumendid valitsusväliste organisatsioonide ja sotsiaalsete muutuste võrgustike tegevuse enesehindamiseks, mis sisaldavad praktilisi näiteid ja nõuandeid, mis võivad olla asjakohased ka riiklike maaeluvõrgustike enesehindamisel.

Riikidevahelise koostöö hindamine

Viited Euroopa hindamisvõrgustiku ja ENRD asjakohasele tööle seoses LEADERi ja riikidevahelise koostöö hindamisega.

- Informatiivsed jaotised [seire](#) ja [hindamise](#) rolli kohta järelmeetmete osana, mis on vajalik riikidevaheliste projektide paremaks rakendamiseks [PDF [en](#)].

Maaelu arengu võrgustumine

Võrgustikke ja võrgustumist tunnustatakse ja kasutatakse laialdaselt oluliste vahenditena säästva maaelu arengu toetamiseks ja edendamiseks. Võrgustumine on osutunud kasulikuks vahendiks sidusrühmade kaasatuse suurendamisel maaelu arengu programmi rakendamise eri etappides. Maaelu arengu programmide kavandamisetapis kasutatakse seda sageli selleks, et tuua kõik huvitatud osapooled kokku asjakohaste poliitiliste ettepanekute arutamiseks. Poliitikameetmete rakendamise etapis toetab see mitmesuguste maaelu arengu sidusrühmade tööd, luues võimalusi ideede, teabe ja teadmiste vahetamiseks. Kui maaelu arengu programmidega on juba kaugemale jõutud, on koostöövõrgustikel oluline osatähtsus heade tavade levitamisel ja maaelu arengu poliitika paremaks muutmisel.

Võrgustumise eesmärk on edendada koostöövõrkude tähtsat rolli programmiperioodil 2014–2020 koostöövõrgustike asutamise teel maaelu arengu valdkonnas nii Euroopa kui ka riigi tasandil.

ELi tasandi koostöövõrgustikud toovad – Euroopa maaelu arengu võrgustiku kaudu – kokku maaelu arengu valdkonnas tegevad riiklikud maaeluvõrgustikud, organisatsioonid ja haldusasutused, et

- suurendada kõigi sidusrühmade kaasatust poliitikameetmete rakendamisel;
- parandada maaelu arengu programmide kvaliteeti ja toetada nende hindamist;
- teavitada laiemat üldsust maaelu arengu poliitika pakutavatest hüvedest ning
- edendada innovatsiooni põllumajanduse, toiduainete tootmise ja metsanduse valdkonnas ning maapiirkondades.

Euroopa innovatsioonipartnerluse võrgustik ja selle [teeninduspunkt](#) toetavad [Euroopa põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkuse innovatsioonipartnerlust](#) ja tööühmade, nõuandetalituste ja teadlaste koostöövõrgustike asutamist. [Siit](#) leiab rohkem teavet võrgustumise kui maaelu arengu poliitikavahendi kohta aastatel 2014–2020.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited ENRD asjaomasele tööle, milles võrgustumist peetakse ELi ja riigi tasandi kogemuste põhjal maaelu arengu poliitikavahendiks.

- Maaelu ülevaates nr 14 „Võrgustikud ja võrgustumine maaelu arengu poliitikas” [[PDF](#) [en](#)] tutvustatakse kogemusi koostöövõrgustikest ja nende rolli tõhusa vahendina maakogukondade kohaliku elanikkonna teavitamiseks, innustamiseks ja julgustamiseks.
- [Euroopa maaelu arengu võrgustikust saadud õppetunnid](#) – ENRD mõned versta-postid ja saavutused aastatel 2008–2012.
- [Riiklikest maaeluvõrgustikest saadud õppetunnid](#) – aastatel 2007–2013 riiklike maaeluvõrgustike kogemustest saadud olulised ja kasulikud õppetunnid, mida saab kasutada tulevases programmiperioodil 2014–2020.
- [Riiklikud maaeluvõrgustikud – lähenemisviiside mitmekesisus](#) pakub praktilisi kogemusi ja õppimisvõimalusi seoses võimaluste rohkusega riiklike maaeluvõrgustike lähenemisel maapiirkondade võrgustumisele.
- [Võrgustikud maaelu arengu poliitika vahendina](#) arengu ergutamiseks ja uute ideede jagamiseks, et aidata maaelu arengu poliitikat rakendada.
- [Maaeluvõrgustike suutlikkuse suurendamine](#) on ENRD korraldatud seminar, mille eesmärk on aidata suurendada riiklike ja piirkondlike võrgustike suutlikkust ja anda riikliku maaeluvõrgustiku asutamise algusetappides osalejatele väärtuslik võimalus kohtuda teiste ELi maaelu arengus osalejatega.

- [Riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise profiilid](#) – valitud riiklike maaeluvõrgustike üldine lähenemisviis enesehindamisele.
- [Võimalikud vahendid riiklike maaeluvõrgustike enesehindamise toetamiseks](#) – juhenddokumendid valitsusväliste organisatsioonide ja sotsiaalsete muutuste võrgustike tegevuse enesehindamiseks, mis sisaldavad praktilisi näiteid ja nõuandeid, mis võivad olla asjakohased ka riiklike maaeluvõrgustike enesehindamisel.
- [Võrgustumise põhimõtted ja praktika](#) – abivahendid ja täiendav lugemismaterjal riiklike maaeluvõrgustike asutamise ja töö taustast ja põhiprobleemidest.
- [Riiklike maaeluvõrgustike praktilised vahendid](#) – veebipõhine abivahend, mille eesmärk on anda teavet ja juhiseid võrgustiku tugiüksustele, korraldusasutustele ja teistele asjaomastele riiklike maaeluvõrgustiku sidusrühmadele EAFRD rahastatud maaeluvõrgustike tugevdamiseks ja edendamiseks.
- [Juhendid arvamusküsitluste, küsimustike ja tagasisidevormide koostamiseks](#) – üldised juhenddokumendid riiklikele maaeluvõrgustikele arvamusküsitluste ettevalmistamiseks, mille eesmärk on koguda ja hinnata sidusrühmade ja mitmesugustes koostöövõrgustikes osalejate seisukohti ja arvamusi.

Võrgustumise lisaväärtus: näited aastatest 2007–2013

Siiit leiate näiteid koostöövõrgustike tegevuse, asjaomaste juhtumiuuringute ning edukate koostöövõrgustike kohta.

- Ühiste poliitikameetmete kohta ühise arusaama kujundamine – näited riiklikes maaeluvõrgustikes kasutatud meetodite ja tehnikate kohta rühmade, organisatsioonide ja üksikisikute kokkutoomiseks, et kujundada sidusrühmade seas ühine arusaam poliitikast nii vertikaalselt kui ka horisontaalselt.
- Sidusrühmade tõhus kaasatus – näited riiklikes maaeluvõrgustikes kasutatavate meetodite ja tehnikate kohta olemasolevate ja potentsiaalsete sidusrühmade kaasamiseks maaelu arengu programmi neis aspektides, mis on nende jaoks kõige asjakohasemad.
- Toetus koostöök ja ühismeetmeteks – edulood sellest, kuidas riiklikud maaeluvõrgustikud on aidanud inimestel, rühmal ja organisatsioonidel leida potentsiaalseid partnereid, töötada välja ideid ning teha koostööd ühisprojektide läbiviimiseks.
- Tavade ja kogemuste vahetamise hõlbustamine – kogum teistele sidusrühmadele suunatud kasulikke õppevahendeid, mida on juba praktikas kohaldatud ja asjakohaselt esitatud, et teha need laiemale üldsusele kättesaadavaks.
- Kogemuste ja oskusteadmiste vahetamine – koostöövõrgustike tavad, millega võimaldatakse ja hõlbustatakse üksikisikutel, rühmal ja organisatsioonidel jagada oma teadmisi ja eksperditeadmisi nii näost näkku kohtumiste kui ka mitmete kaugteel kasutatavate vahendite kaudu.
- Toetus koostöök ja ühismeetmeteks – lood sellest, kuidas riiklikud maaeluvõrgustikud on aidanud inimestel, rühmal ja organisatsioonidel leida potentsiaalsed partnerid, töötada välja ideid ning teha koostööd ühisprojektide läbiviimisel.

Ettevalmistus aastateks 2014–2020

Siit lehelt leiate kasulikke töövahendeid ja abivahendeid seoses võrgustumisega programmiperioodil 2014–2020.

- Euroopa Komisjoni ettekanne 12. septembril 2013 Poolas Gdanskis korraldatud riiklike maaeluvõrgustike 19. kohtumisel. Ettekandes esitati esialgsed suunised võrgustumiseks programmiperioodil 2014–2020 [[PDF](#) [en](#)].

Kogukonna juhitud kohalik areng

Alates 1991. aastast, millal Euroopa Komisjon **LEADERi** lähenemisviisi ühenduse algatusena käivitas, on see arenenud maaelu arengu põhiliseks poliitikavahendiks, mis on äratanud suurt huvi nii ELis kui ka väljaspool ELi, mitte ainult maa-, vaid ka linnapiirkondades ja rannikualadel. Uueks programmiperioodiks on tehtud ettepanek kasutada kogukonna juhitud kohalikku arengut kodanike kaasamiseks kohalikul tasandil, et lahendada sotsiaalseid, keskkonnavalaseid ja majanduslikke probleeme. Oodatakse, et kogukonna juhitud kohalik areng hõlbustab integreeritud lähenemisviiside kasutamist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (ERDF, ESF, EMKF ja EAFRD) puhul. Liikmesriigid peavad oma partnerluslepingus täpsustama, kuidas nad kavatsevad kogukonna juhitud kohalikku arengut toetada, ja näitama, millistes programmides ja piirkondades seda saab kasutada. Kogukonna juhitud kohalik areng on ERDFi, ESFi ja EMKFi jaoks vabatahtlik ning EAFRD jaoks kohustuslik vahend. Nii hallatakse LEADERi põhikomponente, milleks on kohalikud tegevusrühmad, kohaliku arengu strateegiad ning geograafiline ja rahvastikuline ulatus.

Uus kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviis võimaldab LEADERi tüüpi toetusi teiste ELi fondide toetustega paremini kooskõlastada ning tugevdada maa-, linna- ja kalanduspiirkondade sidemeid. Üksikasjalikumat teavet kogukonna juhitud kohaliku arengu kohta leiate ENRD veebilehe [vastavast jaotisest](#).

Kui soovite kogukonna juhitud kohaliku arengu kohta rohkem teada saada, valige alljärgneva teabe hulgast.

Aastatel 2007–2013 saadud õppetunnid

Viited Euroopa maaelu arengu võrgustiku asjaomasele tööle, mis aitavad paremini mõista LEADERi ja kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi maaelu arengule.

- Maaelu ülevaates nr 11 „LEADER ja koostöö” [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#) [hr](#)] keskendutakse LEADERi lähenemise kahe põhielemendi – kohaliku arengu strateegiad ja koostöö – vastastikule seosele.
- LEADERi „[alt-üles](#)” lähenemisviisi rakendamise tööühm loodi eesmärgiga koostada loetelu LEADERi rakendusmudelitest, määratleda peamised raskused ja head tavad LEADERi rakendamisel ning mõelda võimalike lahenduste üle.
- LEADERi [innovatiivse / eksperimentaalse loomuse säilitamise tööühm](#) analüüsis küsimusi seoses LEADERi innovatsiooni ulatuse määratlemisega ning heade tavade näiteid uuenduslike projektide ja innovatsiooni toetuskavade abikõlblikkuskriteeriumide väljatöötamisel ja rakendamisel.
- LEADERi [koostöömeetme rakendamise tööühm](#) analüüsis LEADERi riikidevahelise koostöö elementi.
- [Parema kohaliku arengu strateegiate tööühm](#) loodi selleks, et analüüsida kohaliku arengu strateegiate kahte põhiaspekti: määratlemist ja rakendamist.

- Kolmas [LEADERi 2013. aasta üritus „Tulevikusildade ehitamine”](#) korraldati selleks, et toetada kogukonna juhitud kohaliku arengu eduka programmitöö protsessi riiklikul ja kohalikul tasandil.
- LEADERi [raamatukogu](#) – teave ja dokumentatsioon LEADER II, LEADER+ ning 2007.–2013. aasta LEADERi programmi kohta.
- Kohalike [tegevusrühmade andmebaas](#) – abivahend kõikidele registreeritud kohalikele tegevusrühmadele, mis sisaldab nende eesmärgi ja kontaktandmeid programmiperioodi 2007–2013 lõpus.
- [Riikidevahelise koostöö juhend](#) – lingid teabele, mis on mõeldud huvitatud kohalike tegevusrühmade toetamiseks riikidevahelise koostöö projektide ettevalmistamisel ja rakendamisel.
- [Liikmesriikide vahelise koostöö eeskirjad ja menetlused](#) – teave kohalikele tegevusrühmadele ja teistele kohaliku tegevusrühma tüüpi osalejatele, kes on huvitatud riikidevahelise koostöö projektide loomisest.
- LEADERi praktiliste vahendite osana pakub [kohalike tegevusrühmade](#) jaotis praktilist ja kasulikku teavet kohaliku tegevusrühma asutamise eri aspektide kohta.
- LEADERi praktiliste juhiste jaotises [strateegia kavandamise ja rakendamise](#) kohta antakse juhtnööre kohaliku arengu strateegiate kavandamiseks ja rakendamiseks.
- [Kogukonna juhitud kohalik areng ENRD veebilehe jaotises „Teemad”](#).
- Video: [LEADERiga edasi – LEADERi lähenemine maaelu arengule](#).
- Video: [LEADERi põhimõtted](#).

Näited LEADERi rakendamisest

Järgnevalt leiate näiteid LEADERi ja riikidevahelise koostöö projektidest, asjakohastest juhtumiuuringutest ja lugusid maaelu arengu programmide edukast rakendamisest.

- EAFRD projekti brošüüris LEADERi kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)] selgitatakse ja rõhutatakse LEADERi lisaväärtust, tuues näiteid konkreetsetest EAFRD-i rahastatud projektidest.
- Teabelehtede seerias „Parimad LEADERi tavad kohaliku arengu strateegiateks kõikjal ELis” tuuakse asjakohaseid näiteid tavade kohta, mida korraldusasutused ja kohalikud tegevusrühmad on kasutanud LEADERi lähenemisviisi rakendamisel aastatel 2007–2013. Seeria eesmärk on juhtida tähelepanu sellele, mis kohaliku arengu strateegiate kavandamis- ja elluviimisetapis hästi toimib. Üksikasjalikku teavet leiate, kui klõpsate teabelehe lingil.
 - Kohaliku tegevusrühma mitmeastmeline valikumenetlus (Soome) [[PDF](#) [en](#)]
 - Mitmeetapiline projekti rakendamise ja pideva seire kava (Ühendkuningriik) [[PDF](#) [en](#)]
 - Selged eeskirjad ja meetodid, et tagada paljude sektorite kaasamine kohalikesse strateegiatesse (Kreeka) [[PDF](#) [en](#)]
 - Kohaliku arengu strateegia eesmärkide mõõdetavamaks muutmine, et kasutada LEADERi lisaväärtust (Iirimaa) [[PDF](#) [en](#)]
 - Praktiline kontrollnimekiri kohalikele tegevusrühmadele, kes valmistavad ette oma kohaliku arengu strateegiat (Rootsi) [[PDF](#) [en](#)]
 - Kohalike tegevusrühmade sõltumatuse ja objektiivse otsustusprotsessi toetamine (Soome) [[PDF](#) [en](#)]
 - Kohalike tegevusrühmade vaheline hindamisprotsess (Soome) [[PDF](#) [en](#)]
 - LEADERi piirkondliku hõngu tugevdamine (Prantsusmaa) [[PDF](#) [en](#)]

- Ettevõtja sotsiaalse vastutuse integreerimine LEADERi projektidesse (Hispaania) [[PDF](#) [en](#)]
- Kohaliku arengu strateegia integreerimine laiemasse territoriaalsesse planeerimisse (Hispaania) [[PDF](#) [en](#)]
- LEADERi parem seire ja hindamine (Itaalia) [[PDF](#) [en](#)]
- Osalusmeetodite kasutamine kvaliteetsete kohaliku arengu strateegiate kavandamisel (Itaalia) [[PDF](#) [en](#)]

Inspireerivad elulised [näited LEADERi ja riikidevahelise koostöö projektide kohta, mida on toetatud 2007.–2013. aasta maaelu arengu programmides.](#)

Ettevalmistus aastateks 2014–2020

Kasulik teave kogukonna juhitud kohaliku arengu programmitöö ja rakendamise ettevalmistuste kohta maapiirkondades ja mujal.

- Teave [ELi ühtekuuluvuspoliitika kohta aastatel 2014–2020.](#)
- [Algatused, mis on seotud kogukonna juhitud kohaliku arengu rakendamisega](#), sealhulgas mujal kui maapiirkondades.
- [Seminariid kogukonna juhitud kohaliku arengu teemal](#), mille korraldasid põllumajanduse peadirektoraat ja ENRD lepinguosalisel 10. Euroopa piirkondade ja linnade nädala (avatud uste päevad) raames. Eesmärk oli algatada arutelusid kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamise, kavandamise, rakendamise ja haldamise üle, et aidata aru saada, kuidas võrgustikke saab kasutada osalejate mobiliseerimiseks, ning reklaamida laialdaselt riikidevahelise koostöö lisaväärtust kohalike territooriumide tasandil.
- Kogukonna juhitud kohalikku arengut tutvustavates teabelehtedes [[PDF](#) [en](#)] (regionaalarengu peadirektoraat) tõstetakse esile tulevase lähenemisviisi olulisi elemente.
- Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi, merenduse ja kalanduse peadirektoraadi ning regionaalarengu peadirektoraadi koostatud ühiste juhustega, mis käsitlevad kogukonna juhitud kohalikku arengut ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide [[PDF](#) [en](#)] (29. aprill 2013), peamine eesmärk on aidata liikmesriikide asutustel luua tingimused kogukonna juhitud kohaliku arengu tõhusaks kasutamiseks oma partnerluslepingutes ning selle lisamiseks oma kavadesse.
- 6. veebruaril 2013 korraldatud seminaril, mis käsitles [kogukonna juhitud kohalikku arengut ja ESI fonde aastatel 2014–2020](#), anti juhiseid ja nõuandeid kogukonna juhitud kohaliku arengu programmitöö aspektide kohta 2014.–2020. aasta ühises strateegiaaamistikus.
- Euroopa maaelu arengu võrgustik korraldas [kogukonna juhitud kohalikku arengut käsitleva seminari](#) eesmärgiga vahetada teavet ja ideid tulevase programmiperioodi kohta ning kindlaks määrata sidusrühmade vajadused selles kontekstis ja võrgustike võimalik roll ettevalmistusetapis.
- Teave [riiklike maaeluvõrgustike temaatilise algatuse kohta seoses kogukonna juhitud kohaliku arenguga](#), mis toimib eeskätt riiklike maaeluvõrgustike teabevahetuse foorumina.
- Seminar „[LEADERi / kogukonna juhitud kohaliku arengu rahastamine: võimalused ja asjakohased tavad](#)” korraldati 12. novembril 2013 osana ENRD tegevusest 2014.–2020. aasta programmiperioodi ettevalmistuste toetamisel. Seminaril anti ülevaade LEADERi / kogukonna juhitud kohaliku arengu konkreetsete probleemide kohta seoses rahastamisega ning määrati kindlaks nii tõhusad mehhanismid LEADERi / kogukonna juhitud kohaliku

arengu rahastamiseks kui ka viisid, kuidas neid integreerida asjaomastesse poliitika eesmärkide saavutamise mehhanismidesse.

Kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid

Jaotises esitatakse valitud teave ELi kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide kohta, alates viimastest liitumisuudistest kuni ürituste ja võrgustumise algatusteni, mis kujundavad maaelu arengu poliitika tulevikku. Praegu on ELi ametlikke kandidaatriike viis: Island, Montenegro, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Serbia ja Türgi, lisaks kolm potentsiaalset kandidaatriiki: Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo*. Üldteavet nende riikide kohta või nende ELiga liitumise protsessi kohta leiate [laienemise peadirektoraadi veebilehelt](#).

[IPARDi](#) (põllumajanduse ja maaelu arendamise ühinemiseelne rahastamisvahend) kaudu aidatakse kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel rakendada ühise põllumajanduspoliitika õigusakte ja teha jätkusuutlikke kohandusi kandidaatriigi põllumajandussektoris ja maapiirkondades.

Riikide profiilid

Viited üksikasjalikule teabele riikide kohta Euroopa (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi) veebilehelt:

- Kandidaatriikide profiilid:
 - [endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik](#);
 - [Island](#);
 - [Montenegro](#);
 - [Serbia](#);
 - [Türgi](#).
- Potentsiaalsete kandidaatriikide profiilid:
 - [Albaania](#);
 - [Bosnia ja Hertsegoviina](#);
 - [Kosovo](#)*

**Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.*

Maaelu arengu koostöövõrgustikud

Olemasolevad allikad ja teave tekkivate riiklike maaeluvõrgustike kohta ning muude maaelu koostöövõrgustike kogemuste kohta kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides.

- Seminar teemal „Riiklike maaeluvõrgustike loomine ja arendamine kandidaatriikides” peeti 11. novembril 2010 Brüsselis. Kõiki seminari ettekandeid saab alla laadida [ENRD veebilehelt](#).
- Kodanikuühenduste liit, mis kannab nime [maaelu arengu võrgustik endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis](#), loodi 2010. aasta märtsis Skopjes riiklikul tasandil korraldatud liikumisena, mille eesmärk oli saada vabariigi maapiirkondade häälekandjaks. Võrgustik on ka [ELARDi](#) liige.
- [Serbia maaelu arengu toetamise võrgustik](#)

Üritused

Valik üritusi, mis aitavad kujundada maaelu arengu poliitikat ja suurendada suutlikkust.

- [IPA KONVERENTS 2013 – ühinemiseelse abi rahastamisvahend \(2014–2020\)](#)
- Seminar teemal „LEADER ühinemiseelsetes ja -järgsetes programmides”
- Seminar teemal „IPA II / IPARDi maaelu arengu meetmed 2014–2020”
- Seminar teemal „IPARD: saadud õppetunnid ja väljavaated järgmiseks programmiperioodiks”
- Paljude riikide osalusel toimunud seminar teemal „IPA maaelu areng (IPARD) pärast 2013. aastat”
- Seminar teemal „IPARDi meetmed – maaturism”
- Seminar teemal „IPARDi programm (meetmed ja rakendused)”
- [IPARDi teemaline piirkondlik seminar](#)
- Seminar „IPARDi programmitöö peamised põhimõtted”
- Seminar „IPARDi programmi seire ja hindamine”
- Esimene piirkondliku võrgustumise seminar seoses ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) ja spetsiaalse töörühma projektiga „Kagu-Euroopa kandidaatriikide põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika tõhustamine”, 15. ja 16. september 2012, Vodice, Horvaatia
- Teine piirkondliku võrgustumise seminar seoses ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) ja spetsiaalse töörühma projektiga „Kagu-Euroopa kandidaatriikide põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika tõhustamine”, 22.–24. mai 2013, Bar, Montenegro
- Esimesed riiklike koostöövõrgustike seminarid seoses FAO ja spetsiaalse töörühma projektiga „Kagu-Euroopa kandidaatriikide põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika tõhustamine”, mis piirkonnas edukalt läbi viidi, toimusid 7.–15. veebruaril 2013 Albaanias, Montenegros ning Bosnias ja Hertsegoviinas.
- Teised riiklike koostöövõrgustike seminarid seoses FAO ja spetsiaalse töörühma projektiga „Kagu-Euroopa kandidaatriikide põllumajandus- ja maaelu arengu poliitika tõhustamine” toimusid 1.–7. septembril 2013 Serbias, Makedoonias ja Kosovos*.
- Üritus „Prepare Gathering 2013” [[PDF](#) [EN](#)] toimus 4.–7. septembril 2013 Bosnias ja Hertsegoviinas
- Põllumajanduspoliitika foorum 2013 „Kagu-Euroopa põllumajanduse ja maaelu arengu uued väljavaated – säästva tuleviku suunas” 15.–18. oktoobril 2013 Kosovos* Pristinas.

Algatused ja projektid

Teave algatuste ja projektide kohta, mis toetavad maaelu arengu poliitikat ja tegevust

- Töönime all „LEADERi algatus Serbias” tuntakse ELi rahastatavat projekti, mille ametlik nimetus on „Suutlikkuse suurendamine LEADERi algatuse kasutuselevõtuks ja rakendamiseks Serbia Vabariigis”. Projekti oluline tulemus oli LEADERi rakendamise käsiraamat, milles esitatakse praktilisi suuniseid LEADERi lähenemise kasutuselevõtuks Serbias.
- „Euroopa kodanikud” („Gradjani za Europu”) on Bosnia ja Hertsegoviina valitsusväliste organisatsioonide algatus. Algatuses osalejad tegutsevad kolmes põhivaldkonnas, sealhulgas Bosnia ja Hertsegoviina maapiirkondade ja põllumajanduse arendamise valdkonnas, ning aitavad kaasa kodanikuühiskonna rolli tugevdamisele Euroopa integratsiooniprotsessis.

Juhised ja tehniline abi

Valitud allikad ja dokumendid, mis pakuvad juhiseid ühinemisprotsessiks eelkõige maaelu arengu valdkonnas.

- Brošüüris „IPA – ELi laienemisabi uus suund” [[PDF](#) [en](#)] antakse lühiülevaade selle kohta, mis on ühinemiseelse abi rahastamisvahend, miks see loodi, kuidas see toimib ja kuidas see toob kasu nii ELile kui ka riikidele, kes praegu soovivad ELiga liituda.

1.6. Maaelu arengust teavitamine

Teabevahetus on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) rakendamiseks olulise tähtsusega, aidates ELi liikmesriikidel maaelu arengu poliitikat edendada.

Iga ELi maaelu arengu programm peab sisaldama teabevahetuse tegevuskava. See on eluliselt tähtis tagamaks, et abisaajad teaksid ja mõistaksid, kuidas olemasolevaid fonde kasutada, ning et Euroopa kodanikud saaksid teavet ELi maaelu arengu poliitikast saadava konkreetse kasu kohta.

Läheneviisi teabevahetusele

EAFRDst teavitamisel tuleks kasutada Euroopa Komisjoni üldist lähenemist teavitamisele, mille aluseks on kolm peamist põhimõtet.

1. Üldsuse kuulamine – arvamuste ja murede arvessevõtmine; teabevahetus ei ole ühesuunaline tegevus, vaid dialoog. See ei tähenda mitte üksnes ELi kodanike teavitamist, vaid ka seda, et kodanikud avaldavad oma arvamust, nii et Euroopa Komisjon mõistaks nende seisukohti ja muresid.
2. Selgitamine, kuidas poliitikameetmed, programmid ja projektid mõjutavad inimeste igapäevaelu, tehes seda nii, et inimesed seda mõistaksid ja võtaksid selle suhtes seisukoha (kui soovime, et kodanikud jälgiksid poliitilisi arenguid Euroopa tasandil).
3. Kontakteezumine kohalike inimestega – pöördumine inimeste poole riigi või kohalikul tasandil nende eelistatuma meediakanali kaudu.

EAFRD teabevahetustegevus nii Euroopa kui ka riigi tasandil peab olema kooskõlas Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi (DG AGRI) üldise teabevahetusstrateegiaga. Komisjoni ametisse nimetamisega 2010. aastal loodi uus strateegia (kooskõlas teabevahetuse eesmärkidega aastatel 2010–2015) peamiselt seoses ühise põllumajanduspoliitika reformiga (ÜPP) ja uue kavandamisepiga (2014–2020). Eri liikmesriikidest konkreetsete näidete ja edulugude leidmine ja kogumine mitmesugustel teemadel on oluline nii abisaajate kui ka laiemal üldsuse tõhusaks teavitamiseks.

Projektide näited – levitamine

ENRD levitab kõikjal Euroopas rakendatavate maaelu arengu programmide asjakohaste projektide näiteid, kasutades selleks mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas

- [EAFRD projektide brošüürid](#), maaelu arengu programmide eriteemaliste projektide lugude kogumik kuues keeles
- [maaelu arengu programmide projektandmebaas](#) koondab näiteid projektidest kõigest 27st ELi liikmesriigist lühikesse nn postkaardiformaati.

Riiklike maaeluvõrgustike temaatiline algatus

ENRD on käivitanud riiklike maaeluvõrgustike temaatilise algatuse, et edendada parimate tavade vahetust samal kombel, nagu liikmesriigid teavitavad oma maaelu arengukavadest ja EAFRDst üldiselt. Lisaks sellele on algatuste eesmärk esitleda laiemale üldsusele saavutusi ja ülesandeid, mis on seotud maaelu arengu poliitika rakendamisega kohalikul tasandil, kasutades selleks laialdast

valikut EAFRD rahastatud tooteid, töövahendeid, trükiseid ja kampaaniaid, mis on kättesaadavad kõikjal Euroopas.

Kõnealune algatus on andnud järgmised konkreetset tulemusi.

- 28. juunil 2011 riiklike maaeluvõrgustike 12. kohtumise korraldamine, mis oli pühendatud teabevahetusele. [Klõpsake siin.](#)
- Konverentsi „Kodanike teavitamine maaelu arengust” korraldamine 17. ja 18. novembril Milanos, millele aitas kaasa Itaalia riiklik maaeluvõrgustik. [Klõpsake siin.](#)
- Maaelu arengu teabevahetuseksperptide võrgustiku loomine liikmesriigi tasandil.
- Riiklike maaeluvõrgustike ühisosalemine [rahvusvahelisel „rohelistel” nädalal Berliinis](#) ja [Pariisi rahvusvahelisel põllumajandusnäitusel](#).
- [ENRD teabevahetust käsitleva brošüüri](#) avaldamine, kus näidatakse, miks teabevahetus on oluline vahend maaelu arengu programmide jõupingutuste suunamiseks uute ülesannete lahendamisele, ning julgustatakse EAFRD võimalusi rohkem ära kasutama.

[Maaelu arengust teavitav võrguressurs](#) sisaldab näiteid EAFRD rahastatud teavitamis- ja reklaamivahenditest, mida kasutatakse liikmesriigi ja ELi tasandil maaelu arengu programmide edendamiseks ja tõhustamiseks.

Teabevahetusvahendid ja reklaammaterjalid on olulised põhisõnumite edastamiseks nii maaelu arengu sidusrühmadele kui ka üldsusele. Nad suurendavad teadlikkust eesmärkidest, prioriteetidest, rahastamisvõimalustest ja näidetest EAFRD toetatavate projektide kohta kõikjal ELis. Kõik materjalid sellel [veebilehel](#) pärinevad riiklikelt maaeluvõrgustikelt, korraldusasutustelt, kohalikelt tegevusrühmadelt jne ning materjale lisatakse korrapäraselt juurde. Iga teabevahetustoote juurde kuulub lühike andmemapp, mis sisaldab teavet toote nimetuse, maksumuse, tootja, avaldamiskuupäeva jms kohta, sealhulgas lühikokkuvõtte sisust ja kavandatud sihtrühmast.

2. Riik

Kõik liikmesriigid on välja töötanud riiklikud maaelu arengu strateegiad ja maaelu arengu programmid kogu riigi või piirkonna jaoks. ENRD kodulehe interaktiivne ELi kaart võimaldab teil leida mitmesugust teavet iga liikmesriigi kohta:

- *Maaelu arengu programmitöö teave (MAP teave)*
Nendel lehekülgedel esitatakse ülevaade maaelu korralduse kohta igas riigis, kokkuvõtte maaelu arengupoliitika eesmärkidest, asjaomased dokumendid ja seotud organisatsioonid.

Austria	MAP teave
Belgia	MAP teave
Bulgaaria	MAP teave
Horvaatia	MAP teave
Küpros	MAP teave
Tšehhi Vabariik	MAP teave
Taani	MAP teave
Eesti	MAP teave
Soome	MAP teave
Prantsusmaa	MAP teave
Saksamaa	MAP teave

Kreeka	MAP teave
Ungari	MAP teave
Iirimaa	MAP teave
Itaalia	MAP teave
Läti	MAP teave
Leedu	MAP teave
Luksemburg	MAP teave
Malta	MAP teave
Holland	MAP teave
Poola	MAP teave
Portugal	MAP teave
Rumeenia	MAP teave
Slovakkia	MAP teave
Sloveenia	MAP teave
Hispaania	MAP teave
Rootsi	MAP teave
Ühendkuningriik	MAP teave
Martinique, Guadeloupe, Guyane, Réunion (Prantsusmaa)	MAP teave
Kanaarid (Hispaania)	MAP teave
Assoorid, Madeira (Portugal)	MAP teave

Riiklikud maaeluvõrgustikud

Nendel veebilehtedel esitatakse teave kõikide riikide maaeluvõrgustike kohta: võrgustikus osalejad, võrgustiku ülesehitus, riikliku maaeluvõrgustiku tegevus, peamised prioriteedid ja koostöö teiste riikide võrgustikega.

Riiklik ametiasutus

Kõikide EL liikmesriikide põllumajandusministeeriumide kontaktandmed on kättesaadavad [siin](#).

Korraldusasutus

Liikmesriigid nimetavad korraldusasutuse, kes võib olla avalik-õiguslik asutus või eraorganisatsioon, kelle ülesandeks on maaelu arengukavade haldamine riiklikul või piirkondlikul tasandil. Üksikasjalikud kontaktandmed kõikide korraldusasutuste kohta on kättesaadavad [siin](#).

Makseasutus

Makseasutused on liikmesriikide asutused või üksused, kes kontrollivad taotluse rahastamiskõlblikkust ja teostavad abi eraldamise menetluse järelevalvet ning samuti tagavad väljamaksete vastavuse ühenduse reeglitele. Riikide makseasutuste loetelu on avaldatud [siin](#).

Kohalike tegevusrühmade andmebaas

Kohalikud tegevusrühmad tagavad [LEADER-lähendamise](#) rakendamise. Nende ülesanne on kohalike strateegiate väljatöötamine, sidusrühmade võrgustumise toetamine ning konkreetsete LEADER projektide hindamine ja heakskiitmine. See [andmebaas](#) annab ülevaate registreeritud kohalike tegevusrühmade kohta programmitöö perioodi 2007–2013 lõpul, kaasa arvatud nende täpsed kontaktandmed.

Maaelu arengu programmitöö teabelehed

Maaelu arengu programmitöö täitmist kajastavad teabelehed esitavad lühiülevaate kõikide maaelu arengu programmide rakendamisel saavutatud edusammude kohta kogu ELis, pakkudes ajakohastatud teavet programmide rahalise rakendamise kohta (avaliku sektori kantud kulude kogusumma); maaelu arengu programmitöö üldiste saavutuste kohta väljundite kaudu (kokkuvõtlik teave kõige tähtsamate meetmete kohta), võrdluse programmiperioodiks 2007–2013 seatud sihtmärkidega. Teave esitatakse riikliku ja piirkondliku tasandi kohta. Avaldatakse ka kokkuvõtte EL 27 kohta.

Maaelu arengu programmide projektid

See allalaaditav andmebaas selgitab, kuidas EAFRD vahendeid kasutatakse praktikas, esitades iga ELi riigi erinevat tüüpi projektide kohta üksikasjalikke näiteid, kaasa arvatud projektide rahastamine, ning kajastades kõiki maaelu arengu programmitöö telgi.

Osas „Riik” pakutakse täiendavat teavet ELiga liituda soovivate riikide kohta. Üksikasjalikuma teabe ametlike ja potentsiaalsete kandidaatriikide kohta leiate [sellelt lehelt](#).

3. Teemad

Euroopa maaelu arendamisega seotud probleemid on sama mitmekesised ja keerulised nagu meie maapiirkonnad, hõlmates omavahel põimunud sotsiaal-majanduslikud, rahalised, keskkonnaga seotud ja tehnilised küsimused. Maapiirkondadele on praegusel ajal olulised paljud tähtsad teemad, mille hulka kuuluvad nii kliimamuutus kui ka maaettevõtlus, nii sotsiaalne kaasamine kui ka innovatsioon, ning millele keskenduvad ka Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) analüüsid. Siinkohal kutsume teid süvenema nendesse teemadesse, keskendudes maaelu poliitika kujundamisele, arendamisele ja elluviimisele avaldatavatele mõjudele. Erinevate valdkondadega tutvumiseks klõpsake allpool osutatud linkidel:

- [Põllumajandus](#)
- [Keskond](#)
- [Ettevõtlus](#)
- [Noorsugu ja noored põllumajandustootjad](#)
- [Metsandus](#)
- [IKT](#)
- [Maa- ja linnaelu seosed](#)
- [Sotsiaalsed aspektid](#)
- [Teadmussiire ja innovatsioon](#)

3.1. Põllumajandus

Põllumajandus on ENRD peamine valdkond. Eriti suurt tähelepanu pööratakse teadusuuringutele, mis käsitlevad väiketalusid, elatuspõllumajandusettevõtteid, mägiapiirkondade majapidamisi, kohalikku toitu ja lühikesi tarneahelaid.

Väiketalud

Väikesed põllumajandusettevõtted on alati olnud ELi põllumajanduse nurgakivi. Nad mängivad olulist osa nii tootmises kui ka maaelu elujõulisuse alalhoidmises. Väiketalud säilitavad kohalikke

maakogukondi ja pakuvad tähtsaid sotsiaalseid, kultuurilisi ja keskkonnateenuseid (avalikud hüved), samuti loovad nad lisaväärtust, eriti kohalike eriomaste toodete vormis. Järelikult on olemasolev olukord ja struktuurimuutuste mõju nende kestmajäämisele ELi maapiirkondade jaoks äärmiselt tähtis. Kaks viimast laienemist 2004. ja 2007. aastal tõid ELi juurde miljoneid väikeseid talusid ja elatuspõllumajandusettevõtteid. Nende lõimumine turgudega on madal ja konkurentsivõime küsitav. Teisest küljest asustavad nad maapiirkondi, sageli kõige haavatavamaid ja vähem soodsaid alasid.

Kõrgetasemeline konverents „Euroopa Liidu väiketalumajapidamiste olukord ja tulevik” – toimus 8. ja 9. juulil 2011 Krakovis, Poolas. Konverentsi korraldasid Krakovi Põllumajandusülikool, Varssavis asuva Poola Teaduste Akadeemia maaelu ja põllumajanduse arendamise instituut, Malopolska põllumajanduslike nõustamisteenistuste assotsiatsioon, Brwinówi (esindus Krakovis) põllumajanduslik nõustamiskeskus ja Euroopa Parlamendi liikme Czesław Siekierski büroo. Kohtumist loetakse 2010. aasta oktoobris Sibius, Rumeenias korraldatud ENRD elatuspõllumajandusettevõtetele pühendatud seminari jätkuürituseks. Konverentsi kokkuvõtet on võimalik alla laadida siit [[PDF](#) [en](#)].

ENRD riikliku maaeluvõrgustiku ühine lühikeste tarneahelate teemaline algatus on eriti oluline väikeste põllumajandusettevõtete jaoks. Täiendav teave selle algatuse kohta on ära toodud allpool.

Elatuspõllumajandusettevõtted

Arutelud väiketalude teemal on omandanud erilise tähtsuse seoses kahe viimase laienemisega 2004. ja 2007. aastal, mis suurendasid elatustalupidajate arvu rohkem kui kolm korda, tõstes selle EL 27s 11 miljonini. Kasvatav huvi kõnealuse valdkonna vastu kinnitab asjaolu, et 13.–15. oktoobril 2010 Sibius, Rumeenias toimunud seminarist teemal „Elatuspõllumajandusettevõtted. ELis: praegune olukord ja tulevikuväljavaated” võttis osa 140 inimest. Arutelude eesmärk oli suurendada arusaamist elatuspõllumajandusettevõtete olemusest, elatustalupidajate vajadustest ja võimalustest ning elatuspõllumajandusettevõtete vastastikusest toimest ühiskonna ja keskkonnaga.

Seminariks koostati põhjalik ELi elatuspõllumajandusettevõtteid käsitlev taustadokument, mida saab alla laadida [PDF-vormingus](#): [en](#) [fr](#) [de](#) [ro](#) [pl](#) [bg](#).

Täiendava teabe saamiseks elatuspõllumajandusettevõtteid käsitleva seminari kohta [klõpsake siin](#).

Mägipiirkondade talupidamine

Mägised maapiirkonnad seisavad silmitsi eriliste väljakutsetega ja neil on teiste maapiirkondadega võrreldes erilised vajadused. Need alad on ELi põllumajandusliku poliitika kontekstis hõlmatud [vähem soodsate piirkondade](#) määratlusega, sest neid iseloomustab üldiselt lühike kasvuperiood (suure kõrguse tõttu) või järsud nõlvad madalamal kõrgusel või mõlema kombinatsioon. Sellised tingimused seavad nende piirkondade põllumajanduse ja maapiirkondade majanduse ette tõsised lahendamist vajavad ülesanded. EL on välja töötanud spetsiaalsed põllumajanduslikele mägiapiirkondadele suunatud vahendid, mis hõlmavad ka maaelu arengu poliitilised meetmed.

ENRD kontaktpunkt vaatas põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi juhitud laiema läbivaatamisprotsessi osana läbi maaelu arengu programmi kaudu antava toetuse kättesaadavuse mägiapiirkondadele ja mägi-alade põllumajandusettevõttele. Läbivaatamise tulemused esitati järgmistes aruannetes:

- komisjoni töödokument „Maksimaalne jõudlus” [[PDF](#) [en](#)];

- ENRD mägi alade põllumajandusettevõtluse uurimise töödokument [[PDF](#) [en](#)].

Tehtud on ettepanek uute eritoetuste vormide kehtestamiseks mägi alade jaoks [järgmiseks ELi maaelu arengu poliitika perioodiks \(2014–2020\)](#).

Ettepanekus käsitletakse võimalust lisada maaelu arengu programmidele spetsiaalsed mägi aladele mõeldud allprogrammid. Tutvuge uute ettepanekutega [siin](#).

Täiendava teabe ELi mägi alade ja maaelu arengu kohta leiate siit:

- [Euromontana](#) (ENRD liige) edendab elu mägi aladel, lõimitud ja jätkusuutlikku arengut ja elukvaliteeti mägi piirkondades.
- Euroopa Keskkonnaamet on ette valmistanud kasuliku teabe ELi mägi alade ökosüsteemide maakorraldusvajaduste kohta. Vaadake vastavat aruannet [siin](#).
- Sirvige [maaelu arengu programmide projektandmebaasi](#) mägi aladega seotud projektide leidmiseks.

Kohalik toit ja lühikesed tarneahelad

Toidu tähtsat rolli ELi maaelu arengus on rõhutanud Euroopa Komisjon oma [poliitilises ülevaates põllumajandustoodete edendamise kohta](#). 2011. aastal esitati selle poliitika ajakohastamiseks ettepanekud, millega juhiti tähelepanu asjaolule, et täielikku väärtustamist vajaks „Euroopa väga mitmekesine kulinaarne kultuuripärand”. Partnerlussuhetel põhinevad lähenemisviisid kohaliku toidu turgude tugevdamiseks on osutunud mõjusateks maaelu arengu hoobadeks. Kõnealuste kohaliku toidu projektide tulemused võivad aidata säilitada maapiirkondade majanduse tuumelemente jätkusuutlikul viisil. Näiteks saavad kohaliku toidu projektides osalevad ettevõtted ühiselt töötades leida uusi viise oma toodete müügi suurendamiseks ja uut tüüpi klientide ligimeelitamiseks. Kohalike põllumajanduslike, turismi ja toidutarne sektorite vahel on võimalik luua tugevamad seosed.

Lisaks sellele vähendab kohalike toidutoodete tarbimine maapiirkondades toidu transportimist. Sel viisil on võimalik luua majanduslikku, keskkonnavalast ja sotsiaalset kasu, nagu kokkuhoid transpordikuludelt, heite vähendamine, maapiirkondade teede väiksem kulumine ja lagunemine, liiklusummikute vähendamine ja sellega seonduv liiklusohutuse paranemine. Mitmesugust kasu saavad lühikestest tarneahelatest ka maapiirkondade ettevõtted. Näiteks vähendades tooraine tootja ja lõppkliendi vahelises tarneahelas osalevate ettevõtete arvu, on võimalik suurendada lõpphinna osa, mille saavad osalejad. Väiksem lülide arv pakub võimalusi ka kliendi kulude kokkuhoiuks ja muudab teabe hankimise toorainete päritolu kohta igaühele lihtsamaks. Otsene müük (esmatootjalt lõppkliendile) on kõige lühem tarneahel. EAFRD toetusvahendite kogumisse kuuluvad finantsmeetmed pakuvad võimalusi lühikeste tarneahelate loomise soodustamiseks. Vahendid on seotud põllumajandus- ja toiduainete sektoriga ja neid on võimalik kohaldada ka teistele maapiirkonna ettevõtetele.

Täiendavat teavet leiate siit:

- huvitava uuringu lühikeste tarneahelate kohta on avaldanud Itaalia riiklik maaeluvõrgustik [[PDF](#) [en](#)];
- tutvuge kohaliku toidu ja lühikese tarneahela meetmete kohta näidete saamiseks ENRD brošüüri EAFRD toetatavate toiduprojektide kohta [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

3.2. Keskkond

ÜPP teine maaelu arenguga seotud sammas sisaldab väga olulisi keskkonnahoiu sätteid, mis aitavad täita elurikkuse, kasvuhoonegaaside heite, pinnase ja vee kvaliteedi ja maastikukaitsega seotud ülesandeid.

Just **EAFRD määruse 2. telje** eesmärk on keskkonda ja maapiirkondi paremaks muuta, kehtestada meetmed loodusvarade kaitsmiseks ja suurendamiseks, samuti säilitada Euroopa maapiirkondades kõrge väärtusega põllumajandus- ja metsandussüsteeme ning kultuurmaastikke. Keskkonnaseisundi parandamise tähtsust ELi maaelu arengu poliitika kaudu kajastavad kaks asjaolu:

- 2. telje puhul on miinimumrahastamise määraks esitatud 25% (võrreldes 10%ga 1. ja 3. telje puhul);
- põllumajanduse keskkonnakaitse meede (M214) on ainus kohustuslik meede ja seetõttu kohaldatakse seda ELi kõigi 88 maaelu arengu programmi raames.

Kliimamuutus

Kliimamuutus loob käesoleval ajal Euroopa põllumajandus-, metsandus- ja maaelu sektorile nii ohte kui ka võimalusi. Täiendava teabe saamiseks kliimamuutuse ja põllumajanduse kohta klõpsake [siin](#). Maaelu arengu programmid pakuvad piirkondlikul ja riiklikul tasandil olulist toetust üheaegselt kliimamuutuse põhjuste ja tagajärgede ohjamiseks. Enne ÜPP „tervisekontrolli” ja Euroopa majanduse elavdamise 2008. aasta kava nägid esialgsed programmitöö perioodiks 2007–2013 koostatud maaelu arengu programmid ette ulatusliku valiku meetmeid, mis toetasid otseselt ja kaudselt kliimameetmete kolme peamise mõõtmega – leevendamine, kohandamine ja taastuenergia – seotud tegevusi.

Täiendavate rahaliste vahendite eraldamine kliimameetmete jaoks tulenevalt ÜPP „tervisekontrollist” ja Euroopa majanduse elavdamise kavast ning sellele järgnev maaelu arengu programmide muutmine aitab ka edaspidi kaasa Euroopa põllumajandustegevusest tulenevate kasvuhoonegaaside heite vähendamisele. Eelarve hoogustab Euroopa maaelu suutlikkuse tõstmist, et toime tulla kliimamuutuse mõjudega. ENRD viis 2010. aastal läbi sõelumise, et saada ülevaade kliimamuutuse probleemi käsitlemisest maaelu arengu programmides liikmesriikide tasandil. Kõnealuse sõelumise tulemuste lühikokkuvõtted kõikide liikmesriikide kohta on avaldatud koos EL 27 liikmesriikide koondaruandega käesoleva [kodulehe](#) allosas.

Selle [lingi](#) all saate vaadata videot kliimamuutuse leevendamise meetmete rakendamise kohta Euroopa maapiirkondades.

Keskkonnateenused

Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) keskkonnateenuste osutamise töörühm, mis alustas tööd 2011. aasta detsembris ja lõpetas 2013. aasta kevadel, tegi kindlaks keskkonnateenuste osutamise maksimeerimise seisukohast kriitilised aspektid ja pakkus välja mitmeid soovitusi järgmise põlvkonna maaelu arengukavade (2014–2020) väljatöötamiseks ja rakendamiseks. Soovitused lähtuvad igapäevaste kogemuste, erinevate rakendamisviiside ja edutegurite, samuti paikkondade külastuste ja keskkonnavalaste sidusrühmadega kogu ELis peetud arvukate arutelude järelduste põhjal kogutud andmetest (47 näidet 15 liikmesriigist).

ENRD kodulehelt leiata terve rea dokumente asjaomaste tulemuste kohta:

- töörühma keskkonnateenuste osutamist käsitleva lõpparuande kommenteeritud kokkuvõtte [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)];
- töörühma keskkonnateenuste osutamist käsitlev lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)];
- näited keskkonnateenuste osutamise toetamise kohta maaelu arengu programmide raames [[PDF](#) [en](#)];
- töörühma töö sisu ja eesmärgid selgitav taustadokument [[PDF](#) [en](#)];
- korralduskomitee seminari „Keskkonna- ja kliimameetmete kvaliteedi kujundamine maaelu arengu programmide 2014–2020 kaudu“ [koduleht](#);
- ELi maaelu ülevaade „Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames“ (aprill 2013) [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)];
- EAFRD projektide brošüür „Keskkonnateenused“ [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].

ENRD käivitas otseselt keskkonnateenustega seotud ulatusliku algatusena kolmanda temaatilise töörühma „Avalikud hüved ja riiklik sekkumine“. Rohkem teavet leiate käesoleva dokumendi osast „[Poliitika elluviimine](#)“.

Aprillis 2011 korraldas neljas temaatiline töörühma seminari ekspertidele, kellel on põllumajanduse keskkonnavalase tegevuse alaste kollektiivsete lähenemisviiside kavandamisega ning nende rakendamisprobleemidega seotud konkreetset kogemust [[PDF](#) [en](#)].

ENRD kontaktpunkt koostas ka ettekande „ÜPP meetme „põllumajanduse keskkonnamaksed“ olukord Euroopa Liidus“ ja esitas selle Cedia sügiskonverentsil 2010, mis toimus Brüsselis 30. septembrist 1. oktoobrini [[PDF](#) [en](#)].

Teavet maaelu arengu programmide kõikide meetmete rakendamise edusammude kohta, kaasa arvatud keskkonnateenustega seotud meetmed, võib leida kodulehe jaotises [Maaelu arengu poliitika arvudes](#).

Arvukaid näiteid keskkonnateenuste osutamisega seotud projektide kohta võib leida ENRD [projektiandmebaasist](#).

3.4. Ettevõtlus

Maaettevõtlus

Ettevõtluse edendamine ja tugevdamine on üks olulisemaid lähenemisviise maakogukondade majanduslikele probleemidele ning sellele pööratakse tõsiselt tähelepanu seoses suure majandusliku langusega paljudes ELi liikmesriikides. Veebipõhised vahendid võimaldavad teil leida teavet paljude maaettevõtlusega seotud teemade kohta. Te leiate valiku materjale, mis hõlmavad maaettevõtluse paljusid aspekte, kaasa arvatud mitmesugused dokumendid (aruanded, konsultatsioonidokumendid, teabematerjalid, suunised, voldikud ja muud selle valdkonnaga seonduvad dokumendid), erinevate sidusrühmade lähenemisviisid, vaatenurgad ja tegevus:

- [Maaettevõtluse raamatukogu](#) sisaldab arvukalt dokumente ja väljaandeid maaettevõtluse teemal.
- [Suutlikkuse tõstmise vahendid](#) pakuvad toetust maaettevõtete loomiseks ja arendamiseks.
- Lingi alt [Maaeluvõrgustike ühistegevus](#) leiate teavet maaettevõtlusega seotud ühistegevuse kohta konkreetsetes piirkondades, kus maaeluvõrgustikud on väljendanud ühiseid huve.

- Saate tutvuda ka liikmesriikide rakendatud erinevate [koostööprojektide näidetega](#).

Maaelu rahastamine

Piiratud juurdepääs rahalisele toetusele, kaasa arvatud laenuvõimalustele ja riskikapitalile, kujutab endast üht olulisemat takistust maaettevõtlusele ja maaettevõtluse arendamisele kogu Euroopa Liidus. Maaettevõtluse „finantstõrjutust” on viimaste aastate dokumentides põhjalikult käsitletud ja selle põhjustajaks peetakse üldmajanduslike ja maaelule omaste asjaolude kombinatsiooni.

ENRD maaelu rahastamise rakkerühm (RFTF) moodustati 2011. aasta aprillis Bad Schandaus Saksamaal korraldatud 11. riiklike maaeluvõrgustike kohtumisel (edasiste üksikasjadega tutvumiseks klõpsake [siin](#)). RFTF on riiklike maaeluvõrgustike ühismeede, mis loodi riiklike maaeluvõrgustike maaettevõtluse temaatilise algatuse raames. Temaatilise algatuse üldine eesmärk on elujõuliste strateegiate ja meetmete määramine ja edendamine, et reageerida maapiirkondades toimuvatele majanduslikele muutustele. RFTF viis 2011. aasta maist juunini läbi ulatusliku uuringu olemasolevate maaelu finantsinstrumentide kohta, mille tulemusi esitleti 29. juunil 2011 Brüsselis toimunud seminaril. RFTFi ajakohastatud andmed edenemise kohta (vahearuanne) ja edasine tegevuskava esitati 13. riiklike maaeluvõrgustike kohtumisel Haagis, Hollandis 10. novembril 2011. Täiendav teave kohtumise kohta on kättesaadav [siin](#).

ENRD maaettevõtluse temaatilise algatuse lõpparuanne [[PDF](#) [en](#)], mis käsitleb maaelu finantsküsimusi, keskendub mikro-, väike- ja keskmiste ettevõtjate juurdepääsule maaelu rahastamisele. Lõpparuande järeldusi, samuti kehtivate ja tulevaste rahastamise korraldamise mehhanismide kohta tehtud seadusandlike ettepanekutega seotud arutelude tulemusi esitleti 14. riiklike maaeluvõrgustike kohtumisel 2. veebruaril 2012 Thessalonikis, Kreekas. Täiendav teave kohtumise kohta on kättesaadav [siin](#).

Läti riiklik maaeluvõrgustik korraldas ENRD kontaktpunkti toetusel 28. juunil 2012 Riias, Lätis seminari teemal „Maapiirkonna mikroettevõtjate juurdepääsu hõlbustamine rahastamisele”. Seminari peamine eesmärk oli tuua kokku erinevad sidusrühmad, keda huvitas eriti juurdepääs laenuvõimalustele maapiirkondades. Seminar pakkus kordumatut võimalust arutada finantskorralduse praegu kehtivate ja tulevikus välja töötavate eeskirjade täiustamise viise. Täiendav teave kohtumise kohta on kättesaadav [siin](#).

[Koordinaatsioonikomitee seminar](#) finantskorralduse teemal 26. oktoobril 2012 seadis eesmärgiks tõsta maaelu arengukavadega seotud sidusrühmade teadlikkust finantskorralduse töövahendite loomise ja kasutamise võimaluste osas, et rikastada EAFRD Euroopa maapiirkondade arendamise potentsiaali. Ettekanded ja arutelud toetusid erinevate ELi fondide / erineva poliitika raames saadud kogemustele ja rõhutasid kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi finantsinstrumentide kasutamise koordineerijatelt saadud õppetundide suurt tähtsust. Seminaril pakuti ka kõige uuemat teavet finantsalaste õigusaktide sätete kohta ühise strateegilise raamistiku kontekstis, kaasa arvatud määruste muudatused ja nende tulevikus avalduvad mõjud. Täiendav teave seminari kohta on kättesaadav [siin](#).

Te leiate veel rohkem huvipakkuvaid arutelusid maaelu rahaliste küsimuste kohta 13. ELi maaelu ülevaates „Maaelu arengu finantsinstrumentid: uued võimalused majanduskriisi ületamiseks”, mis on kättesaadav [siin](#).

Täiendav taustateave ja lingid maaelu finantsteemade kohta on esitatud [siin](#).

3.5. Noorsugu ja noored põllumajandustootjad

Demograafiline muutus ja maaelanikkonna kahanemine on tähtsad teemad enamikus ELi liikmesriikides ja mõjutavad tugevalt paljude maapiirkondade majandustulemusi. Seetõttu on noorte inimeste maapiirkondades püsijäämise toetamine ELi maaelu arengu poliitika esmatähtis eesmärk.

Noorte põllumajandustootjate, kelle osakaal ELi aktiivsete põllumajandusettevõtjate seas on vaid 6%, elujõulisuse säilitamine maapiirkondades on äärmiselt oluline. ELi toetus noortele põllumajandustootjatele hõlmab selleks ettenähtud meetet noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetamiseks, mida rahastab Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD). See toetus aitab lahendada erilisi probleeme, millega puutuvad kokku noored inimesed, kes üritavad alustada tegevust põllumajandussektoris, ergutades neid asuma elama ja töötama maapiirkondades, looma uusi töövõimalusi ja edendama teenuste arendamist, mis võivad suurendada üldist sotsiaalset ja majanduslikku elujõulisust maapiirkondades.

Paljud ELi liikmesriigid pakuvad arvukalt muid toetusmeetmeid maapiirkondade noorte inimeste tegevuse soodustamiseks. Need meetmed hõlmavad koolitust, teenuste loomist ja parema teaberingluse toetamist. Selles [kodulehe jaotises](#) esitatakse asjakohast teavet ja materjale toetuste kohta, mida pakutakse ELi maapiirkondade noortele põllumajandustootjatele ja noortele inimestele:

- [Noorte raamatukogu](#) annab ülevaate kogu Euroopa paljude erinevate institutsioonide ja organisatsioonide projektide ja algatuste kohta, eesmärgiga täiustada maapiirkondade noortele inimestele mõeldud teabevoogu.
- [Noorte põllumajandustootjate raamatukogu](#) annab konkreetset teavet arvukate institutsioonide ja organisatsioonide kohta, samuti algatuste ja projektide kohta, mille raames pakutakse toetust Euroopa noortele põllumajandustootjatele.
- Alates 2012. aastast otsitakse ENRD [noorsoo ja noorte põllumajandustootjate temaatilise algatuse](#) raames kõige otstarbekamaid viise, mis võimaldaksid maapiirkondade noortel ja noortel talupidajatel EAFRD toetusest kasu saada.

3.6. Metsandus

Metsad ja muud metsaga kaetud alad hõlmavad üle 40% ELi pindalast. Need pakuvad elatist miljonitele töötajatele, ettevõtjatele ja metsaomanikele. Metsandusspetsialistid on koos põllumajandustootjatega ELi peamised maakorraldajad, andes olulise panuse majanduskasvu suurendamisse, töökohtade loomisse ja heaolu tagamisse, eriti maapiirkondades. Kokkuvõtlikult öeldes kasutatakse metsi mitmel otstarbel: majanduslikul, keskkonnavalaselt ja sotsiaalsel eesmärgil; need on ka taastuenergia allikaks ja aitavad võidelda kliimamuutusega.

Riiklike maaelu arendamise võrgustike metsandusega seotud algatus

Riiklike maaeluvõrgustike metsandusega seotud algatus käivitati detsembris 2009. Eesmärk oli luua riiklike maaeluvõrgustike ühine töökeskkond asjakohaste kogemuste ja tavade vahetuse edendamiseks, et parandada metsandusmeetmete rakendamist ELi maaelu arengu poliitika 2007–2013 raames. Algatuse peamine sisu ja eeldatud tulemused lepiti kokku töörühma esimesel kohtumisel Brüsselis (detsembris 2009), kus esialgne viiest riiklikust võrgustikust koosnev asutajarühm pani aluse edasisele koostööle. Sellest alates on huvi algatuse vastu kasvanud ning hõlmab nüüdseks kokku kümnet riiklikku maaeluvõrgustikku.

Algatuse raames teostatud analüüsi osana toetas ENRD kontaktpunkt taustadokumendi [PDF [en](#)] ettevalmistamist valitud liikmesriikide maaelu arengukavade 2007–2013 metsandusega seotud meetmete rakendamise läbivaatamiseks. Riiklikud maaeluvõrgustikud aitasid riikide kohta teavet koguda ja läbi vaadata. Riiklikud maaeluvõrgustikud piiritlesid ka kolm peamist huvivaldkonda, mille raames määratleda ja käivitada ühistegevus. Need esitati koos konkreetsete ühistegevuse liikide ettepanekutega 10. riiklike maaeluvõrgustike kohtumisel (Edinburghis septembris 2010) [PDF [en](#)]. Kokkuvõtlik teabeleht ühistegevuse kohta metsanduse algatuse raames on allalaadimiseks kättesaadav [PDF [en](#)].

Eriküsimused ja ühistegevused

Üheks tähelepanu keskmes olevaks teemaks on tavade vahetamine seoses metsa biomassi kasutamisega energia tootmiseks (eriti kütmiseks) kohalikul tasandil. Selle valdkonna tegevust juhib Soome riiklik maaeluvõrgustik ja vastava sisuga seminar toimus 25.–27. septembril 2011 Punkaharjus (Soome). Täiendav teave on kättesaadav [siin](#).

Veel on tähelepanu all metsade mitmefunktsionaalne roll, nimelt metsade kasutamisega seotud avalikud hüved ja teenused. See teema käivitati õppekäiguga, mille korraldas Hispaania riiklik maaeluvõrgustik oktoobris 2010. Külastuse peamiseks sihiks olid *dehesa* tammemetsad Lõuna-Hispaanias (Andaluusia), kus osalejad tutvusid metsade teatud võimalustega majanduse mitmekesistamiseks.

Õppeviisi tulemuste põhjal [PDF [en](#)] toimus riikidevaheline seminar teemal „Keskkonnaga seotud avalike hüvede haldamine”, mille korraldas Valloonia riiklik maaeluvõrgustik Namuris, Belgias, 18. ja 19. novembril 2010. Täiendava teabe seminaride, ühistegevuse ja õppeviiside kohta leiate [siin](#).

Seoses erametsanduse korraldamise toetamisega on määratletud ja läbi arutatud suur hulk võimalikke tegevuse liike (vt näiteks Itaalia riikliku maaeluvõrgustiku ühistegevuse ettepanek [PDF [en](#)] andmete kättesaadavuse parandamiseks metsandussektoris). Teemaatilise algatuse kehtimisajal siiski konkreetset tegevust ei alustatud.

ÜRO rahvusvahelise metsade aasta puhul korraldas Itaalia riiklik maaeluvõrgustik ENRD toetusel 2011. aasta juunis riikidevahelise kongressi metsaressursside praeguse ja tulevase rolli kohta maapiirkondade sotsiaal-majanduslikus arendamises. Rohkem teavet kongressi tulemuste kohta leiate ametlikult kodulehelt [RomaForest2011](#) või kohtumise kokkuvõttest [PDF [en](#)].

Täiendavat teavet metsanduse kohta pakuvad:

- ELi maaelu ülevaade, mis käsitleb *metsanduse ja maaelu arengut* (november 2011) [PDF [en](#) [fr](#) [es](#) [de](#) [it](#) [pl](#)].
- EAFRD metsanduse alaste projektide brošüüris avaldatakse mitu artiklit EAFRD kasutamise võimaluste kohta ELi erinevate mitmekesiste metsamaa ressursside jätkusuutlikuks arendamiseks [PDF [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)].
- [Maaettevõtlike osa](#) sisaldab eraldi jaotist metsanduse kohta, millest teil on võimalik leida muud asjaomast teavet poliitilise tausta, metsandusprojektide ja teiste kasulike veebiallikate kohta.
- Tutvuge ka [maaelu arengu programmide projektiandmebaasi](#) teabega metsandussektoris teostatud projektide kohta.

3.7. IKT

Programmitöö perioodil 2007–2013 pöörati maaelu arengu poliitika raames erist tähelepanu info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale (IKT). EAFRD toetab IKT ettevõtete ja teenuste arendamist, oskuste suurendamist ja lairiba kasutuselevõtmist maapiirkondades erinevatel viisidel, näiteks on investeerimine nii riist- kui ka tarkvarasse rahastamiskõlblik kõikide programmide raames.

IKT arendamise tähtsusele Euroopa maapiirkondades pühendati ENRD seminar „IKT ja maapiirkonnad: teadmusühiskonna rajamine rohujuure tasandil”, mis toimus Brüsselis 10. veebruaril 2011. Täiendava teabe leidmiseks palun klõpsake [siin](#).

Sellelt [lingilt](#) saate alla laadida ENRD brošüüri, milles tuuakse mitmesuguseid näiteid EAFRD toetatud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) projektide kohta.

[Maaelu arengu programmide projektiandmebaas](#) pakub näiteid maaelu arengu programmide raames rakendatud ja EAFRD kaudu rahastatud IKT projektide kohta. Täiendava teabe leidmiseks palun klõpsake [siin](#).

ENRD on koostanud esitluse, mis lühidalt selgitab maaelu arengu poliitika võimaliku sekkumise kontseptuaalset raamistikku ja valdkondi, et toetada IKT arendamist maapiirkondades. Ettekande leiata [siin](#) [[PDF](#) [eni](#)].

Faktileht „ÜPP „tervisekontrolli” ja Euroopa majanduse elavdamise kava ülevaade – maaelu arengu programmide muutmine” kajastab maaelu arengukavadesse ja Euroopa majandusliku elavdamise kavasse pärast ÜPP „tervisekontrolli” viidud muudatusi ja rõhutab lairiba taristusse investeerimise tähtsust. Faktileht on kättesaadav [siin](#).

3.8. Maa- ja linnaelu seosed

Euroopa Komisjoni 2010. aasta teatise, mis käsitleb ühtse põllumajanduspoliitika (ÜPP) tulevikku pärast 2013. aastat (võimalik alla laadida [siin](#)) märgitakse, et ÜPP prioriteediks on panustada „kogu ELi maapiirkondade tasakaalustatud territoriaalsesse arengusse, andes kohalikele inimestele võimalusi, suurendades arengupotentsiaali ja parandades kohalike tingimusi ning sidemeid maa- ja linnapiirkondade vahel”.

Tasakaalustatud territoriaalse arendamisega seostatud maaelu arengu lähenemisviiside puhul võib kasulikuks osutada järgmiste põhieeldustega arvestamine:

- linnapiirkonnad on maapiirkondade ettevõtete jaoks tähtsad turud ja teenuskeskused;
- Euroopa maapiirkonnad on linnade elanike seas populaarsed;
- linna ja suurlinna ümbrisevatele maapiirkondadele võib mõju avaldada linnaalade arendamisest, vaba aja tõmbekeskuste tegevusest ja pendelrändest tulenev keskkonnasurve.

Lõimitud poliitika lähenemisviisid võivad anda piirkondlikul mõõtskaalal positiivseid tulemusi, kui võetakse arvesse ja lahendatakse linnaelu-maaelu suhete erinevad pingekohad. Selle tulemusel on võimalik jõuda jätkusuutlike lähenemisviisideni piirkondlikule arengule, mis arvestavad nõuetekohaselt ja tasakaalustatult nii maaelu kui ka linnaelu olukorda. Täiendav teave linnaelu-maaelu seoste kohta on kättesaadav [siin](#).

3.9. Sotsiaalsed aspektid

Sotsiaalne põllumajandus

Viimastel aastatel on üha rohkem maaelust huvitatud sidusrühmi pööranud tähelepanu sotsiaalsele põllumajandusele ja EL 27 liikmesriikidest võib leida arvukalt näiteid sellise tegevuse kohta. See huvi tuleneb põllumajanduslike ja maaelu ressurside potentsiaalse rolli kasvavast mõistmisest inimeste sotsiaalse, füüsilise ja vaimse heaolu suurendamisel. Samal ajal pakub sotsiaalne põllumajandus talupidajatele uue võimaluse alternatiivsete teenuste pakkumiseks, et laiendada ja mitmekesistada oma tegevust ning mitmetahulist rolli ühiskonnas. Selline põllumajandusliku ja sotsiaalse tegevuse vaheline lõimumine võib anda talupidajatele uusi sissetulekuallikaid ja tõsta põllumajanduse mainet üldsuse silmis.

Riiklike maaeluvõrgustike sotsiaalse põllumajanduse temaatiline ühisalgatus käivitati detsembris 2009 pärast seda, kui Itaalia maaeluvõrgustik tegi teatavatele maaeluvõrgustikele ettepaneku koostööks, et ühiselt määratleda ja analüüsida võimalusi ja takistusi, mis toodi välja riiklikes/piirkondlikes maaelu arengu programmides 2007–2013 seoses sotsiaalse põllumajanduse rakendamise EL 27 loodushoiutegevuses. Sotsiaalse põllumajanduse temaatilise algatuse konkreetne eesmärk oli „...maaelu arengu programmide rakendamise täiustamine sotsiaalse põllumajanduse toetamiseks ja sisendite andmiseks tulevaste programmitöö perioodide kavandamiseks riiklikul ja Euroopa tasandil”. Algatuses osales kokku seitse riiklikku maaeluvõrgustikku – täpsemalt Austria, Belgia Flandria osa, Soome, Iirimaa, Itaalia, Rootsi ja Ühendkuningriik – kes hakkasid koguma teavet sotsiaalse põllumajandusega seotud tegevuse kohta oma riikides.

Esimese sedalaadi koostöö tulemusi tutvustati [PDF [en](#)] 2010. aasta märtsis 8. riiklike maaeluvõrgustike kohtumisel Roomas (25. ja 26. märts 2010). Osalenud riiklikud maaeluvõrgustikud kinnitasid ka tööprogrammi ülevaadet dokumendi ettevalmistamiseks (mille juurde kuulub kogum asjaomaseid juhtumiuuringuid) 2010. aasta lõpuks. Ülevaadet dokumendi ja juhtumiuuringute järeldusi esitleti kahel tähtsal sotsiaalse põllumajanduse teemalisel konverentsil 2010. aastal:

- 5. Euroopa teaduse ja tehnika alase koostöö (COST) konverents „Green Care põllumajanduses”, mis toimus 24.–26. augustini 2010 Witzenhausenis, Saksamaal
- „[Maaelu arengu ja sotsiaalse põllumajanduse seostamine](#)”, mille korraldas flaami maaeluvõrgustik 30. septembril ja 1. oktoobril 2010 Mechelenis, Belgias.

Ülevaadet dokumendi lõpliku versiooni saab alla laadida siin [PDF [en](#)] ja kõik kuuest liikmesriigist kogutud 17 juhtumiuuringut siin [PDF [en](#)].

Lisaks esitatakse järgmises [videos](#) konkreetseid sotsiaalse põllumajandustegevuse näiteid Ühendkuningriigist.

Ka [maaelu arengu programmide projektiandmebaasis](#) leiab teavet ELis läbi viidud projektide kohta, mis on seotud sotsiaalse põllumajandusega ning puudutavad küsimusi nagu ebasoodsas olukorras isikud, haridus, vähekindlustatud isikud, sotsiaalsed teenused, sotsiaalne tõrjutus ja kaasatus.

Sotsiaalne kaasatus ja maapiirkondade vaesus

Umbes 14% ELi peamiselt maapiirkondade elanikkonnast kannatab tööhõivemäärade tõttu, mis moodustavad alla poole ELi keskmisest näitajast, ning mõnes piirkonnas on SKP elaniku kohta madal. Seda arvestades pakub ELi maaelu arengu poliitika olulisi vahendeid, mis aitavad liikmesriikidel

suurendada maapiirkondade tööhõivet, lahendada maapiirkondade vaesuse probleemi, tegeleda sotsiaalse tõrjutusega ja tõsta maapiirkondade elukvaliteeti. Neid eesmärke kajastab ELi kasvustrateegia „[Euroopa 2020](#)”.

ELi strateegia „Euroopa 2020” rõhutab toetuskavade tähtsust, mis aitavad kõrvaldada tööturu ja sotsiaalse kaasamise tõkkeid, eriti kõige haavatavamate rühmade, näiteks naiste, noorte inimeste, vanemate töötajate, etniliste vähemusrühmade ja puuetega inimeste puhul. Need kavad näevad muu hulgas ette hariduse ja elukestva õppe võimaluste, nüüdisaegse transpordi ja IKT taristute rajamise toetamist, lisaks juurdepääsu parandamist olulistele teenustele. Maaelu arengukavad täidavad tähtsat osa kaasavama ühiskonna ülesehitamisel ja maapiirkondade muutmisel paremaks elupaigaks.

Täiendava teabe saamiseks ELi maaelu arengu, tööhõive ja sotsiaalse kaasamise kohta tutvuge [ELi maaelu ülevaate 6. väljaandega](#) ENRD kodulehel.

3.10. Teadmussiire ja innovatsioon

Teadustegevus, teadmussiire ja innovatsioon on maaelu arengu olulised edasiviijad ning nende osakaalu kavatsetakse suurendada, sest tegemist on [strateegia „Euroopa 2020”](#) tuumikuga, mille sihtmärkideks on arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv. Horisont 2020 saab esmatähtsaks vahendiks teedrajava algatuse [Innovatiivne liit](#) rakendamisel.

Programmitöö perioodil 2014–2020 saab teadmussiirdest ja innovatsioonist maaelu arengu poliitika läbiv prioriteet. Seda prioriteetset valdkonda toetav oluline poliitikavahend on [Euroopa innovatsioonipartnerlus „Põllumajanduslik tootlikkus ja jätkusuutlikkus”](#) (EIP-AGRI). Partnerluse eesmärk on siduda olemasolevad poliitikavahendid omavahel, soodustada partneritevahelist koostööd ja luua sidemed teadlaste ja maapiirkondade ettevõtjate vahel.

Selle jaotise sisu toetab aktiivsemate sidemete arendamist maaelu arengu kogukondade liikmetega, kes on seotud teadustegevuse ja innovatsiooniga või on sellest huvitatud – olgu tegemist teadustegevuse uuendajate, teadurite, rahastajate või lõppkasutajatega. Pakutakse teavet nii teadustegevusele ja innovatsiooniprojektidele keskendunud ELi organite kui ka asjaomaste uuringute, trükiste jms kohta.

Organisatsioonid

Mitmed [institutsioonid ja organisatsioonid](#) on kaasatud ELi maaelu arengu toetamisega seotud uuendustegevusse. See hõlmab Euroopa Komisjoni asjaomased asutused ja teenused, samuti sõltumatud mittetulundusorganisatsioonid ja erasektori. [ENRD koduleht](#) pakub täiendavat teavet mitmete selliste institutsioonide ja organisatsioonide rolli ja ülesannete kohta.

Põllumajandus

[Siit](#) leiate institutsioonidele ja organisatsioonidele, samuti projektidele ja algatustele viitavad lingid, mis on seotud põllumajanduse, konkurentsivõime ja maapiirkondade majanduse, toidutarneahelate ning riskijuhtimise üldisemate teemadega. Rubriik sisaldab artikleid, teadusuuringuid, aruandeid jms, mis süvendavad innovatsioonialaseid teadmisi ja arusaamu. Te leiate teavet [projektide ja algatuste](#), samuti [uuringute, artiklite ja seonduva teadustegevuse](#) kohta.

Keskkond

[Siit](#) leiate institutsioonidele ja organisatsioonidele, samuti keskkonnaga ja maaelu arenguga, kliimamuutusega, ressursitõhususega ja ökosüsteemide haldamisega seotud projektidele ja algatustele viitavad lingid. Siin pakutakse huvitatud isikutele asjakohaseid dokumente ja ajakohastatud teavet, sealhulgas kõige värskemaid teadusuuringuid, aruandeid ja akadeemilisi artikleid. Te leiate teabe [projektide ja algatuste](#), samuti [uuringute, artiklite, ja seonduva teadustegevuse](#) kohta.

Sotsiaalne innovatsioon

[Siit](#) leiate laialdast teavet projektide, algatuste, samuti muu sotsiaalse innovatsiooni kohta.

Muud asjaomased allikad

[Siit](#) leiate linke teadmussirde ja innovatsiooni valdkonna põhidokumentidele ja üldisele teabele, mis ei ole sektori- või teemapõhine. Teave hõlmab [projekte, algatusi, poliitikadokumente, uuringuid, artikleid](#), samuti [audiovisuaalset materjali](#).

4. LEADER

Programm LEADER („Liaison Entre Action de Developpement de l'Economie Rurale“, mis tähendab „Seosed maamajanduse ja arengualaste meetmete vahel“) on kohaliku arengu meetod, mis võimaldab kohalikel osalejatel kujundada oma piirkonda, kasutades selle loomuomast arengupotentsiaali. LEADERi lähenemine oli üks maaelu arengu poliitika neljast teljest aastatel 2007–2013. Selles osas leiate kõik, mida teil on vaja teada programmi LEADER kohta:

- [LEADERi vahendite kogum](#)
- [Kohalike tegevusrühmade andmebaasid](#)
- [LEADERi analüüsid](#)
- [LEADERi raamatukogu](#)
- [LEADERi üritused](#)
- [Riikidevaheline koostöö](#)

4.1. LEADERi vahendite kogum

[LEADERi vahendite kogum](#) on esmajärjekorras suunatud ELi kohaliku tasandi maaelu arengu praktilistele teostajatele. Selle eesmärk on selgitada LEADERi „alt-üles“ meetodit konkreetsete ja praktiliste vahendite, nagu tekstid, illustratsioonid, intervjuud, esitlused ja juhtumiprojektid, kaudu, mis on dokumenteeritud meetodi rohkem kui 20 aastat väldanud rakendamise käigus. Algaja saab vahendite kogumit kasutada käsiraamatuna ja kogenum maaelu arendaja võrdlusmaterjalina. Veebis saate tutvuda järgmiste osadega:

- [LEADERi lähenemisviis](#)
 - [Mida LEADER endast kujutab?](#)
 - [Mille poolest on LEADER eriline?](#)
- [LEADERi rakendamise täiustamine programmi tasandil](#)
 - [Sissejuhatus](#)
 - [1. Selgitused](#)
 - [2. Kommunikatsiooni täiustamine LEADERi raames](#)
 - [3. Koordinatsioonirühma kasutamine](#)
 - [4. Kohalike lahenduste arendamine](#)
 - [5. Üksteiselt õppimine](#)
 - [6. Uuendatud LEADER](#)
 - [7. Innovaatilised töövahendid ja meetodid](#)
 - [8. Õppimine mineviku põhjal: pilk tulevikku](#)
- [Strateegia kujundamine ja rakendamine](#)
 - [Strateegia kujundamine](#)
 - [Strateegia rakendamine](#)
- [Kohalik tegevusrühm](#)
 - [Kuidas moodustada kohalikku tegevusrühma?](#)
 - [Mis on kohaliku tegevusrühma põhioõud?](#)
 - [Milline on kohaliku tegevusrühma ülesehitus?](#)
 - [Mis on nõukogu ja liikmete kohustused?](#)

4.2. Kohalike tegevusrühmade andmebaasid

Kohalikud tegevusrühmad on LEADERi lähenemisviisi rakendamise alustugi. Nende ülesannete hulka kuulub kohalike strateegiate väljatöötamine, sidusrühmade võrgustumise toetamine ning

konkreetsete LEADERi projektide hindamine ja heakskiitmine. ENRD koduleht esitab üksikasjaliku teabe programmitöö perioodil 2007–2013 tegutsenud kohalike registreeritud tegevusrühmade kohta:

- [Kohalike tegevusrühmade tabel](#)
- Kohalike tegevusrühmade kaart [PDF

4.3. LEADERi analüüsid

2009. aasta novembris loodi kolm LEADERi töörühma eesmärgiga uurida LEADERi programmi rakendamist kogu ELis, leida hea tava näiteid, mida on võimalik edasi arendada soovitusteks ning LEADERi programmi rakendamise täiustamiseks. Rühmad esitasid aruanded LEADERi allkomiteele ja toetasid oma tulemustega teisi ELi maaelu arengu poliitika rakendamise ja täiustamisega seotud ENRD meetmeid. Kolm töörühma moodustati riiklike maaeluvõrgustike, kohalike tegevusrühmade, korraldusasutuste ja vabaühenduste esindajatest ning nende eesotsas olid erinevad riiklikud maaeluvõrgustikud või organisatsioonid. 2011. aasta mais loodud paremate kohaliku arengu strateegiate töörühm analüüsis kohaliku arengu strateegiate kahte põhiaspekti – planeerimist ja rakendamist.

Klõpsake asjaomase töörühma allpool näidatud linki täiendava veebipõhise teabe saamiseks rühma mandaadi, töö ja edenemise kohta:

- [FG1 – programmi LEADER „alt-üles” lähenemisviisi rakendamine](#)
- [FG2 – programmi LEADER innovaatilise/eksperimentaalse olemuse säilitamine](#)
- [FG3 – koostöömeetme rakendamine programmi LEADER raames](#)
- [FG4 – paremad kohaliku arengu strateegiad](#)

4.4. LEADERi raamatukogu

Programmi LEADER ajalugu on pikk ja programm on välja kujunenud 20 aasta jooksul. LEADER võeti esmakordselt kasutusele katsealgatusena 1991. aastal ja see kasvas peamiseks meetodiliseks lähenemisviisiks Euroopa maaelu arengu programmitöö perioodi 2007–2013 ajal. Täiendava teabe LEADER II, LEADER + ja praegu käimasoleva programmi LEADER kohta leiate allpool osutatud dokumentidest:

LEADER 2007–2013

- Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi korraldusasutustele mõeldud käsiraamat maaelu arengukavade 2007–2013 LEADERi telje rakendamise kohta
[PDF
- Üldsunniste „LEADERi lähenemine” faktiliht
[PDF
- Euroopa kontrollikoja eriaruanne LEADERi meetme rakendamise kohta programmitöö perioodil 2007–2013

LEADER +

Ühenduse algatusega LEADER+ seotud teave ja dokumendid (2000–2006).

- [LEADER+](#)
- [LEADER+ hindamisaruanne](#)
- [LEADER+ arhiiv/raamatukogu](#)

LEADER II

Ühenduse algatusega LEADER II seotud teave ja dokumendid (1994–1999).

- [LEADER II](#)

4.5. LEADERi üritused

Üritused

LEADERi raames toimunud üritused leiata [ENRD ürituste kalendrist](#).

Teavet toimunud ürituste kohta leiata nende linkide alt:

- [Koostöö 2014–2020: parema maaelu tuleviku ülesehitamine – maaelu arengu võrgustikutöö konverents](#)
- [LEADERi üritus 2013. aastal: „Ehitame silla tulevikku”](#)
- [LEADERi üritus 2012. aastal: „Kohalikud arengustrateegiad ja koostöö”](#)
- [Uus kohalike tegevusrühmade üritus](#)
- Konverents „LEADER pärast 2013. aastat” Koszecinis, Poolas [[PDF](#) [en](#)]
- Esimene Euroopa kohalike toodete turg [[PDF](#) [en](#)]
- [ELi maaelu koostöölaad 2010, Edinburgh, Šotimaa, Ühendkuningriik](#)

LEADERi trükised

- ENRD trükised
 - 11. väljaanne – LEADER ja koostöö (aprill 2012) [[PDF](#) [en](#)]
 - EAFRD brošüür näidetega teiste ELi fondidega seotud projektide kohta: [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#)]
 - EAFRD LEADER brošüür: [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#) [it](#) [es](#) [pl](#) [ee](#)]
- Muud trükised
 - Prantsusmaa: „Riikidevaheline koostöö – lisaväärtus territooriumide jaoks”, Auvergne [[PDF](#) [fr](#)]
 - Ühendkuningriik: „Ühine maaelu arengu poliitika”, Carnegie UK Trust Rural Programme [[PDF](#) [en](#)]
 - Ühendkuningriik: „Projektide lühikirjeldused”, Northumberland Uplands LAG [[PDF](#) [en](#)]
 - Ühendkuningriik: „Maaelu areng ja LEADERi lähenemisviis Ühendkuningriigis ja Iirimaa” [[PDF](#) [en](#)]

LEADERi pildid

- ENRD pildid
 - [LEADERi uute kohalike koostöörühmade seminar](#)
 - [Konverents „LEADER pärast 2013. aastat”, Koszecin, Poola](#)
- Muud pildid
 - [Prantsusmaa: „Esimene „Euroopa kohalike toodete turg””](#)
 - [Leedu: „Kultuurilise ja kulinaarse pärandi projekt „Panemuniai blossom””](#)
 - [Riikidevaheline kohalike koostöörühmade mess 25. ja 26. mail 2012](#)

LEADERi videod

- ENRD videod
 - [„LEADER edaspidi” – LEADERi lähenemisviis maaelu arengule 2012](#)

- [Video LEADERi 7 põhiomaduse kohta](#)
- [LEADERi üritus 2012. aastal: „Kohalikud arengustrateegiad ja koostöö”](#)
- Muud videod
 - [Soome: LEADERi projekt „Hämmasta mind! LEADER riikidevaheline noorteseiklus”](#)
 - [Leedu: „Strateegia rakendamine Kasiadoryse kohalikes tegevusrühmades” \(Leedus\)](#)
 - [Ühendkuningriik: projektid „Toit filmis”: \[Fishy Business\]\(#\) ja \[Butterfingers\]\(#\)](#)
 - [Värskete toodete kohaliku müügi edendamine](#)
 - [Portugal: projekt „Odelouca põllumajandusettevõtted” \(Quinta de Odelouca\)](#)
 - [Prantsusmaa: Auvergne – riikidevaheline koostöö – lisaväärtus territooriumide jaoks](#)
 - [Holland, Flevoland: dokumentaalfilm kolme LEADERi projekti kohta](#)

4.6. Riikidevaheline koostöö

Riikidevaheline ja territooriumidevaheline koostöö on muutunud maaelu sidusrühmade jaoks üha tähtsamaks. Programmide LEADER II (1994–1999) ja LEADER+ (2000–2006) käigus kogutud olulised kogemused näitasid, et koostöö on tõhus mehhanism, mis aitab ühiselt välja töötada uusi lahendusi maapiirkondade ühistele probleemidele. Riikidevaheline koostöö on midagi enam kui ainult võrgustikutöö. See innustab ja toetab kohalikke tegevusrühmi läbi viima ühistegevusi koos teise LEADERi rühmaga, või samaladset lähenemisviisi rakendava rühmaga muus piirkonnas, liikmesriigis või isegi kolmandas riigis. Riikidevahelise koostöö üldine eesmärk on aidata maaelus osalejatel paikkondade potentsiaali paremaks muuta.

Riikidevahelise koostöö juhend

Programmi LEADER [riikidevahelise koostöö juhend](#) on mõeldud tõhusaks koostöövahendiks, mille kujundamisel lähtuti programmitöö perioodi 2007–2013 vajadustest. Selle eesmärk on selgitada, mis on koostöö ja millist kasu see pakub ning anda üldised samsammulised suunised riikidevahelise koostöö tegemiseks:

- [Riikidevahelise koostöö ülevaade](#) selgitab riikidevahelise koostöö aluspõhimõtteid ja kirjeldab tõhusa riikidevahelise koostöö paljusid eeliseid.
- Jaotises [riikidevahelise koostöö kavandamine](#) pakutakse samsammulist juhendit riikidevahelise koostöö planeerimise keerulisemate aspektide jaoks.
- Jaotises [riikidevahelise koostöö rakendamine](#) leiate ülevaate riikidevaheliste koostööprojektide haldamise ühisaspektide kohta rakendamise etapis.
- Jaotises [riikidevahelise koostöö jätkutegevus](#) antakse juhend riikidevahelise koostöö järelevalveks ja hindamiseks, samuti nõuandeid projektide tulemuste avalikustamise kohta.

Muu asjakohane teave

- Haldusjuhend abiks liikmesriikidele ja kohalikele tegevusrühmadele koostöömeetme rakendamiseks maaelu arengukavade 2007–2013 LEADERi telje raames [[PDF](#) [bg](#) [cz](#) [de](#) [dk](#) [ee](#) [el](#) [en](#) [es](#) [fi](#) [fr](#) [hu](#) [it](#) [lt](#) [lv](#) [mt](#) [nl](#) [pl](#) [pt](#) [ro](#) [se](#) [si](#) [sk](#)].
- Riikidevahelise koostöö projektid leiate ENRD [maaelu arengu programmide projektiandmebaasist](#).
- Euroopa Komisjonile teatatud riikidevahelise koostöö projektide allalaaditav loetelu [[PDF](#) [en](#)].
- Üksikasjalikku teavet riikidevahelise koostöö jaoks leiate liikmesriike käsitlevate [eeskirjade ja menetluste](#) jaotisest.

5. Võrgustikud ja võrgustumine

Võrgustikuna toob ENRD kokku mitmesugused maaelu arengus osalejad, keda ühendab jagatud pühendumine maaelu arengu toetamisele ja edasiviimisele. Kasutage seda jaotist, et tutvuda riiklike maaeluvõrgustikega, mis ühendavad riiklikke ametiasutusi ja kohalikke organisatsioone, saada teavet aktiivselt maaelu arenguga tegelevate Euroopa organisatsioonide kohta ning mõista ENRD rolli ühistegevuse võtete täiustamisel.

Klõpsake selle jaotisega tutvumiseks allpool osutatud linkidel:

- [Teave riiklike maaeluvõrgustike kohta](#)
- [Riiklike maaeluvõrgustike klastrid](#)
- [Euroopa Liidu organisatsioonid](#)
- [Euroopa kalanduspiirkondade võrgustik](#)
- [Euroopa hindamisvõrgustik](#)
- [Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise vahendite kogum](#)
- [Võrgustikutöö lisaväärtus](#)
- [Riikliku maaeluvõrgustiku vahendite kogum](#)

5.1. Teave riiklike maaeluvõrgustike kohta

Riiklikud maaeluvõrgustikud toovad kokku erinevad maaelust huvitatud sidusrühmad, et edendada suhtlemist ja teabevahetust piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil. Riiklikud maaeluvõrgustikud kujutavad endast liikmesriikide tasandil tähtsat ühenduslüli riiklike ametiasutuste ja maaelu arenguga seotud organisatsioonide vahel (kaasa arvatud kohalikud tegevusrühmad). Nende ülesehitus ja korraldus võib erineda, kuid igal juhul on nende peamine roll maaelu arengu poliitika rakendamise ja hindamise toetamine. Riiklikud maaeluvõrgustikud toovad kokku mitmesugused maaelust huvitatud sidusrühmad, et edendada suhtlemist ja teabevahetust piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil. Võrgustikud korraldavad ka kohtumisi, pakuvad kommunikatsioonivahendeid ja neil on tähtis roll heade tavade jagamisel.

Klõpsake sellel ELI kaardil mis tahes riigil, et juurde pääseda veebipõhisele teabele kõikide liikmesriikide riiklike maaeluvõrgustike kohta:

Austria	Riiklik maaeluvõrgustik
Belgia	Riiklik maaeluvõrgustik
Bulgaaria	Riiklik maaeluvõrgustik
Horvaatia	Riiklik maaeluvõrgustik
Küpros	Riiklik maaeluvõrgustik
Tšehhi Vabariik	Riiklik maaeluvõrgustik
Taani	Riiklik maaeluvõrgustik
Eesti	Riiklik maaeluvõrgustik
Soome	Riiklik maaeluvõrgustik
Prantsusmaa	Riiklik maaeluvõrgustik
Saksamaa	Riiklik maaeluvõrgustik
Kreeka	Riiklik maaeluvõrgustik
Ungari	Riiklik maaeluvõrgustik
Iirimaa	Riiklik maaeluvõrgustik
Itaalia	Riiklik maaeluvõrgustik
Läti	Riiklik maaeluvõrgustik

Leedu	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Luksemburg	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Malta	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Holland	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Poola	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Portugal	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Rumeenia	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Slovakkia	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Sloveenia	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Hispaania	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Rootsi	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Ühendkuningriik	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Martinique, Guadeloupe, Guyane, Réunion (Prantsusmaa)	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Kanaari saared (Hispaania)	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>
Assoorid, Madeira (Portugal)	<i>Riiklik maaeluvõrgustik</i>

5.2. Riiklike maaeluvõrgustike klastrid

Kõikide liikmesriikide riiklikud maaeluvõrgustikud osalevad regulaarselt Euroopa tasandil korraldatavatel kohtumistel ja üritustel, et jagada kogemusi ja teavet. Üha sagedamini moodustavad võrgustikud ka geograafilisi ja temaatilisi klastreid tegevuse arendamiseks, laialdasema koostöö edendamiseks ning tehnilise vahetuse ja dialoogi tugevdamiseks võrgustike vahel.

Riikliku maaeluvõrgustiku temaatilised algatused

Riikliku maaeluvõrgustiku temaatilised algatused toovad kokku riiklikud maaeluvõrgustikud, keda ühendab huvi maaelu arengu poliitika ja programmide rakendamise vastu konkreetses valdkonnas. Selliste algatuste peamine eesmärk on jagada programmi rakendamisega seotud teadmisi ja asjaomaseid kogemusi võrgustikus osalejate seas. Esmatähtsaks peetakse teemasid, millel on Euroopa mõõde ja mis võivad pakkuda huvi laiematele sidusrühmadele ENRD raames. Riiklike maaeluvõrgustike esindajad ja liikmesriikide eksperdid vahetavad teavet ning kohtuvad seminaridel, et ENRD kontaktpunkti toetusel välja töötada ühised tööplaanid ja tegevused. Täiendavat teavet varasemate ja käimasolevate temaatiliste algatuste kohta leiab eri valdkondade alt:

- [Noorsoo ja noorte põllumajandustootjate värv](#)
- [Kogukonna juhitud kohalik areng](#)
- [Metsandus](#)
- [Sotsiaalne põllumajandus](#)
- [Kohalik toit ja lühikesed tarneahelad](#)
- [Maaelu rahastamine](#)
- [Maaettevõtluse värv](#)

Geograafilised teadmiste vahetamise klastrid

Makropiirkondlike teadmiste vahetamise klastrite edendamine on ENRD algatus, mille eesmärk on suurendada riiklikes maaeluvõrgustikes temaatiliste eelisvaldkondade ja tegevusliikidega seotud mitmekesisust, tehnilist ja haldussuutlikkust, teenuste valikut ja vastastikuse toime tasandeid. Makropiirkonnad on selgepiirilised geograafilised piirkonnad, mille moodustavad – täielikult või osaliselt – kaks või mitu liikmesriiki. Riiklike maaeluvõrgustike makropiirkondlike klastrite loomise hoogustamise üldine eesmärk on:

- ulatuslikumate kontaktide loomine ja aktiivsema teadmiste vahetamise soodustamine võrgustike vahel;
- võrgustike ühiste makropiirkondlike huvide arendamine, kaasa arvatud seostamine ELi makropiirkondliku poliitika ja muude strateegiatega;
- riiklike maaeluvõrgustike ühistegevuste – ja riikidevahelise kohalike tegevusrühmade koostöö – hoogustamine makropiirkondlikul tasandil;
- naabrusvõrgustikevahelise üksteiselt õppimise positiivse kultuuri süvendamine.

Makropiirkondlike riiklike maaeluvõrgustike teadmiste vahetamise klastrite kontseptsioon võeti kasutusele ja arutati läbi 13. riiklike maaeluvõrgustike kohtumise ajal, mis toimus Hollandis 10. novembril 2011. Täiendava teabe saamiseks klõpsake [siin](#). Loodud on kaks riiklike maaeluvõrgustike teadmiste vahetamise klastrit, Põhja- ja Baltimaade klaster ja Vahemere klaster.

Põhja- ja Baltimaade klaster

Põhja- ja Baltimaade klaster koosneb Taani, Rootsi, Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksamaa riiklikest maaeluvõrgustikest. Tegemist on aktiivse, järjepidevalt (kaks korda aastas) kohtumisi korraldava klastriga, mis kavandab oma ühistegevused ja mängib üha aktiivsemat rolli seoses ELi Läänemere piirkonna strateegia (ELLSMS) maaelu arengu komponentidega.

Täiendava teabe leidmiseks Põhja- ja Baltimaade riiklike maaeluvõrgustike klatri kohta klõpsake [siin](#).

Põhja- ja Baltimaade riikliku maaeluvõrgustiku klatri tegevuse käigus on saadud järgmised olulise tähtsusega õppetunnid:

- võrgustike ühistegevus ja koostöö on eelduste kohaselt tõhusam – samuti õpitakse üksteise kogemustest – seal, kus jagatakse ühist ajalugu, ühist identiteeti, ühist kultuuri, ühiseid väljakutseid jms;
- võrgustike vahelisi kontakte suurendavad märkimisväärselt regulaarselt (kaks korda aastas) toimuvad kohtumised, millel keskendutakse konkreetsetele makropiirkondlikele teemadele, nagu näiteks piirkondlike ühisürituste ühine planeerimine. Regulaarseid kohtumisi on lihtsam korraldada, kui reisida pole vaja kaugele;
- samuti on hõlpsam kaasata teisi sidusrühmi (näiteks korraldusasutused, kohalikud tegevusrühmad, projektiarendajad, kalandusvõrgustikud ja kalanduse kohalikud tegevusrühmad) sisulisse dialoogi, kui kohtumised on seotud konkreetse makropiirkondliku tegevuskavaga;
- heanaaberlikkuse tähtsust ei tohiks alahinnata. Kolme Balti riigi võrgustikud rõhutasid eriti usalduse tähtsust oma vanematest liikmesriikidest naabrite kogemuste ja arvamuse suhtes. See oli eriti tähtis võrgustike rajamise ja väljakujundamise varastes etappides, kuid usalduse säilimist eeldati ka võrgustike arenemise ja küpsemise ajal;

- piirkondlik koostöö aitab toetada, ette valmistada, arendada ja ellu viia ühiseid visioone, mille mõju ulatub üle riikide ja organisatsioonide piiride.

Vahemere klaster

Vahemere klaster koosneb Itaalia, Kreeka, Prantsusmaa, Hispaania, Portugali, Küprose ja Malta riiklikest maaeluvõrgustikest. Nende liikmesriikide [esimene kohtumine](#) toimus Thessalonikis 1. veebruaril 2012 eesmärgiga jagada kogemusi maaelu arengu programmi 1. telje meetmete 123, 132 ja 133 rakendamise kohta ning vahetada mõtteid riikide kogemuste ja ELi edaspidiste programmide kohta.

[Teine kohtumine](#) toimus 17. oktoobril 2012 Nikosias. Ka sellel kohtumisel pühendati oluline osa ajast teadmiste ja kogemuste jagamisele toidu lühikeste tarneahelate kohta.

5.3. Euroopa Liidu organisatsioonid

ENRD eesmärk on aktiivselt kaasata asjaomaseid võrgustikke ja muuta neile juurdepääs võimalikult laialdaseks, asetades erilise rõhu ennetavate ühenduste rajamisele, mis võimaldavad vahetada teavet ENRD ja teiste asjaomaste võrgustike vahel ELi maaelu arengu poliitika edendamise mõju ja tõhususega seotud tegevuse ja tulemuste kohta.

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi maaelu arengu nõuanderühm

Maaelu arengu nõuanderühma lõi põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat, et kokku tuua ELi tasandil asutatud eri organisatsioonide esindajad, kellel on ELi maaelu arenguga seotud sotsiaalsed, majanduslikud ja/või keskkonnahuvid. Nõuanderühma kaudu saab Euroopa Komisjon teavet erinevate organisatsioonide maaelu arenguga seotud seisukohtadest. Komisjon saab rühmaga konsulteerida kõikide maaelu arengu strateegiatega seotud küsimuste üle.

Nõuanderühma eesistuja võib teha ettepanekuid tema pädevuse piiresse jäävate teemadega seotud konsultatsioonide läbiviimiseks.

Komisjoni jaoks ei ole rühma arvamused siduvad, kuid komisjon suhtub neisse väga tõsiselt ja teatab rühma liikmetele, milliseid meetmeid ta on nende arvamusest lähtudes võtnud. Nõuanderühm võib komisjoni nõusolekul luua töörühmi oma töö hõlbustamiseks. Nõuanderühmas on esindatud järgmised huvivaldkonnad:

- põllumajandustootjad, kooperatiivid ja muud põllumajandusorganisatsioonid;
- kaubandusettevõtjad;
- tööstus;
- töötajad;
- tarbijad;
- keskkonnakaitsjad;
- muud maaelust huvitatud sidusrühmade organisatsioonid.

Üksikasjalik teave osalevate organisatsioonide kohta on kättesaadav [veebis](#).

ENRD koordinatsioonikomiteesse kuuluvad Euroopa organisatsioonid

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi maaelu arengu nõuanderühma liikmete seast on ENRD koordinatsioonikomitee töös osalema valitud järgmised ELi organisatsioonid:

- [Euroopa Regioonide Assamblee \(AER\)](#)
- [Euroopa linnukaitse organisatsioon \(Birdlife Europe\)](#)
- [Euroopa kohalike ja piirkondlike omavalitsuste nõukogu \(CCRE/CEMR\)](#)
- [Euroopa Metsaomanike Liit \(CEFP\)](#)
- [Euroopa noorte põllumajandustootjate nõukogu \(CEJA\)](#)
- [Professionaalsete põllumajandusorganisatsioonide komitee \(COPA\) ja Euroopa Liidu põllumajanduskoostöö keskkomitee \(COGECA\) – koos viidatud kui COPA-COGECA](#)
- [Euroopa toidu-, põllumajandus- ja turismisektori kaubandusühistute liit \(EFFAT\)](#)
- [Euroopa maaelu arengu LEADER-ühendus \(ELARD\)](#)
- [Euroopa maaomanike organisatsioon \(ELO\)](#)
- [Euroopa mägiste piirkondade ühendus \(EUROMONTANA\)](#)
- [Maaelu arengu partnerluse \(PREPARE\) võrgustik](#)
- [Rahvusvaheline maaelu-keskkonna-arengu ühendus \(RED\)](#)

5.4. Euroopa kalanduspiirkondade võrgustik

Euroopa kalandusfondi (EFF) 4. prioriteetne telg pakub toetust kalanduse valdkonna jätkusuutlikuks arendamiseks. Eriti toetatakse majandusliku mitmekesistamise edendamise meetmeid (turism, toidutootmine, taastuenergia jms) ja kalandustegevuse vähenemisest mõjutatud piirkondade elukvaliteedi paremaks muutmist. Tähtsaks uuenduseks EFFi 4. telje rakendamisel on rõhu asetamine LEADER-tüüpi lähenemisviisile, mis ergutab keskendumat konkreetsetele aladele ja püüab innustada kõikide sektorite (avalik sektor, erasektor ja kodanikuühiskond) kohalikke osalejaid ühiselt tegutsema „kalanduse kohalike tegevusrühmadena“, et kujundada ja rakendada lõimitud kohalikke arengustrateegiaid.

Kahekümne ühes liikmesriigis rakendatakse EFFi prioriteetset 4. telge ja eeldatakse, et kogu ELis luuakse vähemalt 250 kalanduse kohalikku tegevusrühma. Neid rühmi õhutati üksteiselt õppima piirkondadevahelise ja riikidevahelise koostöö kaudu.

Avaliku sektori investeeringud kokku (EFF + muud avaliku sektori toetused) 4. telje raames ajavahemikus 2007–2013 moodustasid 826,6 miljonit eurot. Euroopa Komisjon asutas FARNETi tugiüksuse abi osutamiseks ELi meetmete rakendamisel kalanduse valdkonna jätkusuutlikuks arendamiseks, erilise rõhuasetusega EFFi 4. teljele.

Tugiüksus tegutseb kalanduspiirkondade vahelise võrgustikutöö platvormina ning toetab ja suunab kohalikke tegevusrühmi kohalike lahenduste väljatöötamisele seoses Euroopa kalanduspiirkondade ees seisvate probleemidega ning nende lahenduste rakendamisele.

Klõpsake [siin](#) täiendava teabe leidmiseks Euroopa kalanduspiirkondade võrgustiku (FARNET) kohta.

5.5. Euroopa hindamisvõrgustik

Euroopa Maaelu arengu hindamisvõrgustik tegutseb Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi vastutusalas.

Hindamisvõrgustiku eesmärk on suurendada hindamise kui maaelu arengu poliitika kavandamise ja rakendamise täiustamise vahendi kasulikkust, aidates kindlaks teha häid tavasid ja tõsta suutlikkust maaelu arengukavade hindamise raames kuni 2013. aastani.

Võrgustik on avatud kõikidele, kes tegelevad maaelu arengukavade ja meetmete hindamisega ELis. See hõlmab maaelu arengu hindajaid, programmijuhte, poliitikakujundajaid, akadeemilisi ringkondi ja teadureid ning muid eksperte. Te saate alla laadida esitlusvoldiku PD-vormingus [[PDF](#) [en](#) [fr](#) [de](#)].

5.6. Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise vahendite kogum

Need vahendid võimaldavad kasutajatel jälgida saavutatud edu ja hinnata riiklike maaeluvõrgustike tavapärase võrgustikutöö tulemuslikkust, kasutades mitmesuguseid erinevaid lähenemisviise, tehnilisi ja praktilisi „töövahendeid“.

Enesehindamine ei ole kohustus. See on võrgustiku juhtide ja võrgustiku liikmete vabatahtlik tegevus selgitamaks välja, kas nende võrgustik töötab täies ulatuses ja toimib eesmärgipäraselt. Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamine keskendub peamiselt meetmele ning annab hinnangu võrgustikutöö väljunditele ja tulemustele. Selline hindamine erineb hindamisest, mille peab nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaselt läbi viima sõltumatu hindaja, et anda ametlik hinnang sekkumiste toimele, lähtudes nende tulemustest, mõjudest ja vajadustest, mida nad peavad rahuldama. Hindamise käigus uuritakse vahendite kasutamise ulatust; programmitöö toimet ja tõhusust, sotsiaal-majanduslikku ja keskkonnamõju, samuti panustamist ühenduse prioriteetsete eesmärkide täitmisele.

Enesehindamise vahendite kogum hõlmab viit erinevat jaotist:

- [Märkused riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise kohta](#): riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise vahendite kogumi ülesehituse, sisu ja eesmärgi lühikirjeldus.
- [Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise profiilid](#): lähenemisviiside näited, mida teatavad riiklikud maaeluvõrgustikud kasutavad enesehindamiseks (koos oluliste tõendavate dokumentidega).
- [Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise praktilised vahendid](#): praktilised näited ja soovitusel riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise olemasolevate ja potentsiaalsete vahendite kohta.
- [Riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise edasiarendamine](#): potentsiaalsed võimalused keerulisema lähenemisviisi kohaldamiseks riikliku maaeluvõrgustiku tegevuse hindamiseks.
- Võrgustike tugiüksuste koolitusprogramm: koolitusprogrammi käivitamine võrdväärsete partnerite vahetus- ja õppimisprotsessi algatamiseks.

5.7. Võrgustikutöö lisaväärtus

Võrgustikutöö väärtus maaelu arengu poliitika jaoks on leidnud laialdast tunnustust üha rohkem kinnistuva seisukoha kaudu, et maaeluvõrgustikud kaasavad tõhusalt sidusrühmi ja edendavad maaelu arengukavade rakendamist.

Riiklike maaeluvõrgustike ühistegevus

Riiklikud maaeluvõrgustikud on koondanud oma vahendid sellise veebipõhise vahendi arendamiseks, mis kajastab võrgustikutöö kaudu maaelu arengu poliitikale antavat lisaväärtust käsitlevate teadmiste hetkeseisust. ENRD ühise meetodika ettepaneku keskmeks on: a) ühine võrgustikustatistika; ja b) võrgustiku edulood. Selle lähenemisviisi eesmärk on selgitada, mida riiklikud maaeluvõrgustikud teevad ja kuidas mõistavad nende tegevuse suhtelist edu võrgustiku tugiüksuste juhid. Lisaks võimaldab [riikliku maaeluvõrgustiku enesehindamise vahendite kogum](#) riiklikel maaeluvõrgustikel esitada ja vahetada teavet mitmete erinevate lähenemisviiside, võtete ja praktiliste vahendite kohta, mida kasutati täitmise järelevalveks ja võrgustikutöö tegevuse tulemuslikkuse hindamiseks.

Ühise võrgustikustatistika algatus

Ühise võrgustikustatistika algatus käivitati ülevaate saamiseks riiklike maaeluvõrgustike väljundite ja nende kasutatud väljundi kvantitatiivsete näitajate kohta. Aprillis 2012 saadi osalevatelt riiklikelt maaeluvõrgustikelt esimene kogum andmeid. Algatus keskendus neljale võrgustikutöö kuuest põhielemendist: sidusrühmade tõhus kaasamine võrgustiku suhtluse kaudu, asjaomaste kogemuste ja oskusteabe vahetamine, suutlikkuse tõstmine ja koolitus ning koostöö ja ühistegevuse toetamine. Need kvantitatiivsed tulemused näitavad sidusrühmade kaasatuse kõrget taset ja riiklike maaeluvõrgustike saavutatud arengut.

Täiendav teave allalaadimiseks:

- Ühise võrgustikustatistika koondaruanne (2013) [[PDF en](#)]
- Ühise statistikaanalüüsi (2012) tulemuste kokkuvõte [[PDF en](#)]
- Ühise statistiliste andmete kogumise ülevaade [[PDF en](#)]

Riiklike maaeluvõrgustike kaardistamise aruanne

Need dokumendid annavad ülevaate riiklike maaeluvõrgustike kaardistamisest, mille abil koguti riigipõhist teavet kõikide ELi liikmesriikide kohta. Aruanded käsitlevad riiklike maaeluvõrgustike ülesehituse erinevaid tüüpe ja püüavad määratleda võrgustike klastreid nende tegevuse või kohaldatavate meetodite ja tövahendite põhjal.

Täiendav teave allalaadimiseks:

- 2013. aasta riiklike maaeluvõrgustike kaardistamise tulemused: lõplik koondaruanne [[PDF en](#)]
- 2011. aasta riiklike maaeluvõrgustike kaardistamise tulemused: lõplik koondaruanne [[PDF en](#)]

Riiklike maaeluvõrgustike programme käsitlev töödokument

[Euroopa hindamisvõrgustiku](#) koostatud töödokumendi eesmärk on toetada hindamisega seotud teabevahetust, uurida võrgustike hindamisega seotud probleeme ja anda ülevaade kasutatud lähenemisviisidest. Töödokument põhineb nelja riikliku maaeluvõrgustiku kogemustel. Klõpsake selle allalaadimiseks siin [[PDF en](#)].

Kirjanduse ülevaade

Ülevaade esitab teaduskirjanduse alusel koostatud kokkuvõtte võrgustikutöö lisaväärtuse määratlusest. Dokumendis selgitatakse, kuidas võrgustikud ja võrgustikutöö lisavad väärtust, millised on kõnealuse lisaväärtuse arendamise ja mõistmise takistused ja kuidas võrgustikutööst saadud kasu tõhusamalt mõõta. Klõpsake kirjanduse ülevaate allalaadimiseks siin [[PDF en](#)].

Võrgustikutöö lisaväärtus – võrgustike kogemused

Võrgustikutöö lisaväärtuse olemuse põhjalikumaks selgitamiseks pakuvad riiklikud maaeluvõrgustikud arvukalt näiteid enda tehtud töö kohta. Näited on esitatud „Võrgustikutöö lisaväärtuse lugude” vormis, mis ühendavad hea tava näited, edulood, asjaomased kogemused ja juhtumiuuringud. Need lood on jaotatud kategooriatesse tüübi ja tehtud võrgustikutöö põhielementide alusel:

- [Sidusrühmade tõhus kaasamine](#)
- [Ühise arusaama kujundamine poliitikast](#)
- [Tavade ja kogemuste vahetamise soodustamine](#)
- [Kogemuste ja oskusteabe vahetamine](#)

- [Suutlikkuse tõstmine ja koolitus](#)
- [Koostöö ja ühistegevuse toetamine](#)

Juhtumiuuringud

- Maaeluvõrgustikud Ühendkuningriigis [[PDF](#) [en](#)]
- Ungari ja Poola kahepoolne koostöö [[PDF](#) [en](#)]
- Läänemere maade „alt-üles” võrgustikutöö [[PDF](#) [en](#)]
- Belgia Valloonia piirkonna enesehindamisprotsess [[PDF](#) [en](#)]
- Soome maaelu innovatsioonilaager [[PDF](#) [en](#)]
- Noorte teabetuuriga Taani [[PDF](#) [en](#)]
- Teemaatilised seminarid Šotimaal [[PDF](#) [en](#)]
- Edukate projektide tunnustamine Eestis [[PDF](#) [en](#)]

5.8. Riikliku maaeluvõrgustiku vahendite kogum

Selle veebipõhise ressursi eesmärk on rahuldada võrgustiku tugiüksuste, korraldusasutuste ja muude seonduvate riiklike maaeluvõrgustike sidusrühmade teabevajadused, et tugevdada ja suurendada EAFRD rahastatavaid maaeluvõrgustikke.

Võrgustikutöö põhimõtted ja tavad

Riikliku maaeluvõrgustiku vahendite kogumi selles osas käsitletakse võrgustikutöö põhimõtteid ja tavasid. Te leiata selgitava teksti, infokastid ja materjalide lingid ning täiendava taustateabe ja olulised märkused nii 2007.–2013. aasta kui ka eelseisval 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil nõutavate EAFRD rahastatud maaeluvõrgustike loomise ja nendega töötamise kohta. Klõpsake täiendava veebipõhise teabe saamiseks soovitud lingil.

- [Võrgustikuga seotud mõisted ja mitmekesisus](#)
Võrgustikest ja võrgustikutööst räägitakse meie töö- ja eraelus palju. Aga mida täpselt võrgustikud teevad ja mida võrgustikutöö tähendab maaelu arengu ja maaelu arengu poliitika jaoks? Järgmistes alljaotistes antakse sissejuhatav ülevaade eesmärgiga selgitada teatud olulisi põhikontseptsioone, mis on seotud võrgustike kasutamisega maaelu arengu poliitika töövahendina.
 - [Maaeluvõrgustikud ja võrgustumine](#)
 - [Võrgustikud kui maaelu arengu poliitika töövahend](#)
 - [Maaeluvõrgustike lisaväärtuse tõendid](#)
 - [Riiklikud maaeluvõrgustikud – lähenemisviiside mitmekesisus](#)
- [Võrgustiku loomine](#)
Riikliku maaeluvõrgustiku loomist tuleb põhjalikult kavandada ja parim lähenemisviis on samsammuline. Järgmistes alljaotistes antakse sissejuhatav ülevaade peamistest kontseptsioonidest, olulistest strateegilistest otsustest ja jooksvatest korralduslikest küsimustest:
 - [Teatud kontseptsioonide selgitus: võrgustiku tugiüksused, riiklikud maaeluvõrgustikud ja võrgustikutöö](#)
 - [Ülesehitus ja tööalane korraldus](#)
 - [Strateegilise raamistiku ja sekkumisloogika arendamine](#)
 - [Eelarved ja rahastamine](#)
 - [Võrgustiku juhtimine ja tegevusmandaat](#)
 - [Sidusrühmade osalemine ja esindamine](#)

Tuginemine saadud õppetundidele

Programmitöö perioodil 2007–2013 kujunes välja Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) ja riiklike maaeluvõrgustike märkimisväärne mitmekesisus ja süvenesid kogemused ning saadaval on palju tähtsaid ja kasulikke õpetusi, millele saab toetuda eelseisval programmitöö perioodil 2014–2020. Ka muudelt võrgustikelt – olenemata sellest, kas neid rahastab EL või mitte, võib õppida palju asjakohast.

Järgmistes alljaotistes esitatakse teave saadud õppetundide kohta:

- [ENRD-lt saadud teadmised](#)
- [Riiklikelt maaeluvõrgustikelt saadud teadmised](#)
- [Muudelt võrgustikelt saadud teadmised](#)

Kasulikuks võivad osutada ka viited programmi LEADER+ raames teostatud võrgustikutöö kaudu saadud kogemustele ja varem omandatud teadmistele [[PDF](#)].

Ettevalmistused tulevikuks

Maaeluvõrgustikutöö kogemus on olnud positiivne. Sellest on saanud kasulik teabe, ideede ja kontaktide allikas. See on toetanud arvukaid vahetusi, koostööd ja teadmiste arengut nii riiklikul kui ka ELi tasandil. See on hõlbustanud uue dialoogi edendamist poliitika parema rakendamise teemal – ja ergutanud kasutama poliitika kaasavamalt rakendamist. Ja seda kõike suhteliselt väikeste kulutustega.

Siiski selgus programmitöö perioodi 2007–2013 jooksul, et püsivate ühenduste loomiseks administratsioonide, organisatsioonide ja üksikosalajate vahel on vaja aega. Osalejate kaasamine dialoogide uutesse vormidesse nõuab pühendunud inimesi, hästi sobivaid kommunikatsioonivahendeid ja tõhusat organisatsioonilist struktuuri. Seetõttu on vaja alates Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD), Euroopa maaelu arengu hindamisvõrgustiku ja riiklike maaeluvõrgustike loomisest 2008. aastal saavutatud edasiminekut jätkata ja ühtlustada, et võimalikult ulatuslikult ära kasutada võrgustikutöö kui maaelu arengu poliitika töövahendi võimalused.

Lisaks sellele areneb maaelu arengu poliitika üha rohkem tulemustele orienteeritud poliitikaks, mille raames pööratakse suuremat tähelepanu ühistele ELi eesmärkidele ja jagatud sihtmärkidele. Tulevased maaelu arengukavad tuleb ellu viia konkreetsetes valdkondades, nagu kõikide põllumajandusliikide konkurentsivõime, põllumajandusettevõtete elujõulisus, toidutarneahela korralduse ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, ökosüsteemide tervendamine, kaitsmine ja tugevdamine, vee ja energia tõhus kasutamine, üleminek madala süsinikusaldusega kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele, sotsiaalse kaasamise edendamine, vaesuse vähendamine ja majanduse arendamine maapiirkondades. Arengukavad peavad soodustama ja innovatsiooni ja teadmussiiret nendes valdkondades. Mõned loetletud aladest on ENRD ja riiklike maaeluvõrgustike jaoks täiesti uued.

Need ambitsioonikad ootused nõuavad rohkem kui kunagi varem poliitikas osalejate vahelist head kommunikatsiooni ja koordineerimist kõikidel tasanditel, samuti suutlikkust saavutatud tulemusi näidata. Seepärast jääb võrgustikutöö väga tähtsaks funktsiooniks ja selle rolli maaelu arengu poliitika töövahendina tuleks nii laiendada kui ka tugevdada.

Täiendavat teavet leiate lingi alt [Võrgustikutöö väljavaated aastatel 2014–2020](#).

Võrgustiku tugiüksuse koolitusprogramm

Alates 2007. aasta kevadest, kui EAFRD rahastatud riiklikud maaeluvõrgustikud alustasid tegevust, on saadud suurel hulgal teadmisi ja praktilisi kogemusi. Teada on palju võrgustike edulugusid – ja ka üksikuid luhtumisi. Kaalukad õppetunnid on saadud võrgustikutöö kasutamise kohta maaelu arengu poliitika vahendina ja neid tuleks arvesse võtta, et tugevdada võrgustike juhtimist ja tegevust programmitöö perioodil 2014–2020.

Seetõttu korraldas ENRD kontaktpunkt ajavahemikus jaanuarist juunini 2013 võrgustiku tugiüksuse katsekoolitusprogrammi võrdväärsete partnerite õppe- ja vahetusprotsessi algatamiseks, et aidata tõsta võrgustiku tugiüksuste suutlikkust tõhusalt täita oma tegevusega seotud ülesandeid. Võrdväärsetelt partneritelt õppimine ja vastastikune vahetus hõlmab teadmiste, oskuste ja kogemuste omandamist sarnase sotsiaalse ametialase taustaga võrdväärsete osalejate rühmas osutatava aktiivse abi ja toetuse kaudu. Protsessi ja koolitustegevusi toetab tugiisik, kelle ülesandeks on aidata osalejatel läbida mitmesugused tegevused ja saada õppekogemused.

Korraldati kolm riikliku maaeluvõrgustiku katsekoolituse moodulit, et katsetada riiklike maaeluvõrgustike lähenemisi ja välja selgitada edasise suutlikkuse tõstmise vajadused. Kõikide moodulite üksikasjadega tutvumiseks klõpsake allpool näidatud linke:

- [Võrgustiku tugiüksuse katsekoolituse 1. moodul](#)
Teema: *strateegiline planeerimine riiklikes maaeluvõrgustikes*
19. ja 20. veebruar 2013, Budapest, Ungari
- [Võrgustiku tugiüksuse katsekoolituse 2. moodul](#)
Teema: *RICA meetodi rakendamine / sidusrühmade kaasamise suurendamine*
14. märts 2013, Åre, Rootsi
- [Võrgustiku tugiüksuse katsekoolituse 3. moodul](#)
Teema: *kommunikatsioon võrgustikutöös*
7. juuni 2013, Tomar, Portugal

Võrgustiku tugiüksuse katsekoolitusprogrammi hindamine [hüperlink:

http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/enrd_assets/pdf/nrn-toolkit/Pilot_NSU_Training_Programme_-_FINAL_Evaluation_Report.pdf] viidi läbi 2013. aasta juulis. Võrgustiku tugiüksuse katsekoolitusprogrammile antud hinnangu kohaselt olid võrdväärsete partnerite koolitusmoodulid äärmiselt edukad ja võrgustiku tugiüksused avaldasid tungivat soovi samalaadse tegevuse jätkamiseks. Selle tagasiside alusel hakati 2013. aasta septembris taas koolitusmooduleid korraldama. Täiendavate üksikasjade leidmiseks uuesti käivitatud koolitusmoodulite kohta klõpsake allpool näidatud linke:

- [Võrgustiku tugiüksuse koolitusmoodul nr 4](#)
Teema: *riikliku maaeluvõrgustiku vahendite planeerimine*
13. september 2013, Gdansk, Poola

6. Trükised ja muu meedia

ENRD pakub valiku trükiseid ja muid väljaandeid, mis annavad ülevaate maaelu arengu poliitika elluviimisest. Meie trükiste sarjad, mis on mõeldud laialdase lugejaskonna teavitamiseks Euroopa maapiirkondades toimuvast ja ENRD tööst, esitavad kokkuvõtlikke ülevaateid teaduse saavutustest, analüüsivad poliitika kujundamist, pakuvad suuniseid ja ning vahendavad rohujuure tasandi lugusid Euroopa maapiirkondadest. ENRD trükised on tavapäraselt avaldatud kuues keeles (DE, EN, ES, FR, IT, PL). Neid on võimalik [ENRD kodulehelt](#) alla laadida PDF-vormingus või tellida paberkandjal.

6.1. Euroopa Liidu maaelu ülevaade

[ELi maaelu ülevaade](#) on temaatiline ajakiri, mis kajastab ja tutvustab kõiki ENRD sidusrühmi huvitavaid valdkondi. Ajakiri käsitleb ELi maaelu arengu poliitika kõige ajakohasemaid teemasid ja pakub rohkelt kasulikke näiteid selle rakendamise kohta kogu ELis. [ENRD kodulehelt](#) on võimalik leida üksikasjalikku teavet kõikide väljaannete kohta ja need PDF -vormingus alla laadida. Maaelu ülevaade on avaldatud inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania ja poola keeles.

Avaldatud väljaanded:

- 17. väljaanne – Põllumajanduslik pereettevõtlus – november 2013
- 16. väljaanne – Teadmussiire ja innovatsioon maaelu arengu poliitikas – mai 2013
- 15. väljaanne – Keskkonnateenuste osutamine maaelu arengu poliitika raames – aprill 2013
- 14. väljaanne – Võrgustikud ja võrgustikutöö maaelu arengu poliitikas – detsember 2012
- 13. väljaanne – Maaelu arengu finantsinstrumendid: uued võimalused majanduskriisi ületamiseks – oktoober 2012
- 12. väljaanne – Kohalik toit ja lühikesed tarneahelad – juuli 2012
- 11. väljaanne – LEADER ja koostöö – aprill 2012
- 10. väljaanne – Maaettevõtlus – jaanuar 2012
- 9. väljaanne – Metsandus ja maaelu areng – november 2011
- 8. väljaanne – Põllumajandustoodete kvaliteet: ELi maapiirkondade edutegur – juuli 2011
- 7. väljaanne – Avalikud hüved ja maaelu areng – märts 2011
- 6. väljaanne – Tööhõive ja sotsiaalne kaasamine – detsember 2010
- 5. väljaanne – ELi põllumajandustootjate, toiduainetetööstuse ja metsasektori konkurentsivõime süvendamine – oktoober 2010
- 4. väljaanne – Maaelu areng ja kliimamuutus – mai 2010
- 3. väljaanne – Maaelu mitmekesisus – jaanuar 2010
- 2. väljaanne – Loovus ja uuenduslikkus ELi maaelu arengus – detsember 2009
- 1. väljaanne – Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond – oktoober 2009

6.2. ENRD ajakiri

[ENRD ajakiri](#) on kõikidele ENRD sidusrühmadele ja Euroopa Liidu maaelu arengust huvitatud isikutele mõeldud värvikas trükis. See sisaldab ENRD värskemaid uudiseid, riiklike maaeluvõrgustike ja kohalike tegevusrühmade lugude valikut, konkreetsete teemade kajastusi, põhjalikke kohtumiste ülevaateid ja kaasahaaravaid näiteid maaelu arendamisest praktikas. ENRD ajakiri on kättesaadav inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania ja poola keeles.

Avaldatud väljaanded:

- ENRD ajakiri – Suve 2013 põhilugu: LEADERi üritus 2013
- ENRD ajakiri – Kevade 2013 põhilugu: Sotsiaalmeedia ja maaelu areng
- ENRD ajakiri – Talve 2012/2013 põhilugu: Võrgustikutöö lisaväärtus
- ENRD ajakiri – Sügise 2012 põhilugu: Euroopa maapiirkondade pildid – ENRD fotovõistlus

- ENRD ajakiri – Kevadsuve 2012 põhilugu: LEADERi üritus 2012 „Kohalikud arengustrateegiad ja koostöö”
- ENRD ajakiri – katseväljaande põhilugu: Maaelu arengu tutvustamine kodanikele

6.3. EAFRD projektide brošüürid

Teabe vahetamine EAFRD tegevuse kohta on riiklike maaeluvõrgustike ja ENRD vastutusala tähtis aspekt. [EAFRD projekti brošüür](#) hoogustab teabevahetust, pakkudes näiteid eri tüüpi maaelu arengu tegevuse kohta, mille teostamiseks saadi EAFRD-lt ELi kaasrahastus. Brošüürid on kättesaadavad inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania ja poola keeles.

Avaldatud väljaanded:

- Sotsiaalne kaasamine
- Keskkonnateenused
- Euroopa maapiirkondade noored põllumajandustootjad ja noored inimesed
- Muud ELi fondid
- Metsandus
- Toit
- Keskkonnasäästlik majanduskasv
- LEADER
- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)
- EAFRD

6.4. Teemaatilised trükised

ENRD avaldab regulaarselt ühekordseid ja [teemaatilisi trükiseid](#), mis käsitlevad maaelu arengu poliitikaga seonduvaid teemasid ja kõige uuemaid algatusi. Näiteks teabevoldik „Maaelu arengu poliitika arvudes” esitab andmeid maaelu arengu programmide seirenäitajate kohta. Muude trükiste seas on „Uute maaelu arengukavade edutegurid”, ÜPP „tervisekontrolli” ja Euroopa majandusliku elavdamise kava faktileht, samuti ELi maaelu arengu poliitikat tutvustav brošüür.

6.5. Meediagalerii

[Audiovisuaalne meediagalerii](#) sisaldab Euroopa maapiirkondadega seotud [fotoalbumeid](#) ja [videoid](#). Nende hulgas on fotod riiklike maaeluvõrgustike kohtumistelt, jäädvustused fotovõistluselt „Euroopa maapiirkondade pildid”, EAFRD projektide videod ja ENRD sidusrühmade esitatud meediamaterjalid.

7. Üritused ja kohtumised

ENRD korraldas järjepidevalt [üritusi ja kohtumisi](#) väga erinevatel maaelu arengu teemadel ja osales nendel, võttis osa [messidest](#) ja võõrustas [külastajaid](#) oma kontaktpunktis Brüsselis. Ürituste seas oli iga-aastane LEADERi kohtumine ja riiklikele maaeluvõrgustikele korraldatud [erikohtumised](#), teemaatiliste tööruhmade, ENRD koordinatsioonikomitee ja LEADERi allkomitee kohtumised. Üksikasjalikuma teabe ürituste ja kohtumiste kohta, mille ENRD korraldas või korraldamises osales, leiata [kodulehelt](#).

8. Kontaktid

Rajatud on kontaktpunkt, mis tagab Euroopa Komisjonile (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadile) teenuste väljatöötamise Euroopa maaelu arengu võrgustiku jaoks.

Kuuendal tegevusaastal (2013. aasta juulist kuni 2014. aasta juulini) juhib kontaktpunkti sekretariaati Michael Gregory, keda toetavad Ilias Papageorgiou, Fiorella Giorgiani ja Oana Guth.

Teadmiste arendamise / poliitika analüüsimise töörühm pakub toetust [temaatilistele töörühmadele](#) ja ekspertkoostumistele, viib läbi analüüse ja koostab programmide kokkuvõtteid. Rühm töötab välja ka [seirenäitajad](#). Fabio Cossu juhitud rühma kuulusid Mara Lai, Preslav Petkov ja Alexandros Papakonstantinou.

Teadmiste jagamise töörühm tegeles ENRD kodulehe ja selle dünaamiliste töövahenditega, teabeliiniga, [seminaride ja konverentsidega](#), [trükistega](#) ja ENRD uudistega. Peter Tothi juhitud rühma kuulusid Pascale van Doren, Kasia Panfil, Tim Hudson, Eva Soriano, Ryoko Abe, Virginie Sarah Viaene, Ana Nechita ja Derek MGlynn.

Teadmiste vahetamise ja koostöö rühm toetas sidusrühmade koostööd, [riikidevahelist koostööd](#) ja [riiklike maaeluvõrgustike kontaktisikuid](#). Edina Ocsko juhitud rühma kuulusid Ines Jordana, Elena Maccioni, ja Marina Brakalova.

Kodulehe töörühma juhtis Kostas Zapis, liikmeteks olid Sandrine Duquenoy, Stephen Parengkuan, Yves Delangre ja Magali Stas.